

BCR3100
BACHELOROPPGAVE

INNOVASJONER I ARBEIDSLIVET – HVA FORVENTER GENERASJON Y?

Markedshøyskolen

Vår 2014

«Denne bacheloroppgaven er gjennomført som en del av utdannelsen ved Markedshøyskolen. Markedshøyskolen er ikke ansvarlig for oppgavens metoder, resultater, konklusjoner eller anbefalinger»

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet som en del av bachelorgraden i kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling på Markedshøyskolen Campus Kristiania. Det har vært tre lærerike år preget av erfaringer, kunnskaper og ikke minst et godt samhold jeg vil bære med videre.

Jeg ønsker å takke alle informanter som har stilt opp, uten dere ville ikke denne avhandlingen vært mulig å gjennomføre. Jeg vil gjerne takke veilederen min Tore Fagernes. Han har vært en viktig bidragsyter og god støtte gjennom denne omfattende, til tider tungere men også engasjerende prosessen. Jeg vil takke for at du ba meg avgrense meg og ikke skulle ta for meg hele verden på en gang, selv om denne oppgaven ikke viste seg å være den enkleste og mest avgrensede allikevel. Jeg kommer tilbake til deg når jeg begynner å skrive fagbøker.

Alle emner, faglige diskusjoner, engasjerende forelesere og inspirerende medstudenter har vært med på å utforme studietiden og gitt inspirasjon til oppgaven. Særlig vil jeg rette en oppmerksomhet til spesialiseringen Endringsledelse og innovasjon med foreleser Jon-Arild Johannessen. Dette er det mest lærerike semesteret jeg har hatt og har inspirert meg til å velge en samfunnsfaglig tilnærming til avsluttende bachelorgrad.

Jeg vil også jeg takke alle medstudenter, venner og familie for støtte gjennom prosessen. Det er utrolig fint med så mange flotte mennesker rundt meg. Sist, men ikke minst, vil jeg rette en veldig stor takk til kjæresten min, uten støtten din ville ikke denne oppgaven vært mulig.

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven omhandler generasjon Y sine forventninger til forandringer i fremtiden og hvordan disse forandringene påvirker arbeidslivet. Problemstillingen er: «Hvilke ulike forventninger har generasjon Y til fremtidens innovasjoner, og hvordan tenker de dette kommer til å påvirke arbeidslivet?» I tillegg ser jeg på individuelle forskjeller mellom informantene, for å se om dette påvirker resultatet. Oppgaven baserer seg på kvalitativ metode og fenomenologisk design. Undersøkelsen gjennomføres som strukturerte dybdeintervjuer, utvalget består av 11 informanter som er strategisk utvalgt.

Oppgavens funn viser først og fremst at det er klare likhetstrekk for hvilke forventninger generasjon Y har til innovasjoner i arbeidslivet, og hva generasjon Y drives av. Her stemte utvalget godt med anvendt teori om generasjon Y. De fleste forventer teknologiske endringer, og innovasjoner innenfor teknologi som kommer til å påvirke samfunnet og deres arbeidssituasjon. Utvalget ser også for seg sosiale endringer, herunder også økonomiske, og at samfunnet og deres arbeidssituasjon kan bli påvirket av samfunnet for øvrig. Informantene har ulike refleksjonsnivå, og funnene tyder på at de med høyt refleksjonsnivå, også stemmer bedre overens med teori om generasjon Y, og derfor har større samfunnsengasjement, og ser for seg flere endringer og innovasjoner på globalt nivå som eventuelt kommer til å påvirke dem

Dermed konkluderer oppgaven med det i hovedsak forventes teknologiske, sosiale og økonomiske endringer som påvirker arbeidslivet og samfunnet for øvrig, og at generasjon Y på et generelt nivå drives av de samme faktorene. Den subjektive fortolkningen av verden kan ha noe å si for hvilke forventninger til innovasjoner som påvirker arbeidslivet. Det ble ikke funnet noen åpenbare årsakssammenhenger blant personlighet eller kongruens og inkongruens hos informantene for hvilke innovasjoner de ser for seg påvirker arbeidslivet.

Innholdsfortegnelse

DEL 1: INTRODUKSJON	7
1.1 BAKGRUNN FOR PROSJEKTET	7
1.2 FORMÅL	7
3.1 PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL	8
1.4 AVGRENSNINGER	8
1.5 BEGREPSAVKLARINGER	9
1.5.1 GENERASJON Y	9
1.5.2 INNOVASJON	9
1.5.3 INNOVASJONER I FREMTIDEN	9
1.5.4 INNOVASJONER SOM PÅVIRKER ARBEIDSLIVET	9
1.5.5 INDIVIDUELLE FORSKJELLER	9
1.5.6 PERSONLIGHET	9
1.5.8 KONGRUENS OG INKONGRUENS	10
1.6 HVEM AVHANDLINGEN RETTES MOT	10
1.7 OPPGAVENS STRUKTUR	11
DEL 2: TEORETISK FORANKRING	12
2.0 TEORETISK FORANKRING	12
2.1 GENERASJON Y	12
2.1.1 HVEM ER GENERASJON Y?	12
2.1.2 FORHOLDET MELLOM LEDER, TILBAKEMELDING OG ARBEIDSFORHOLD	13
2.1.3 VERDIER, ANSVAR OG SYN PÅ FREMTIDEN	14
2.1.4 KRITIKK TIL GENERASJONSKLASSIFISERING	14
2.2 INNOVASJON	15
2.2.1 FOKUS PÅ INNOVASJON	16
2.2.2 FREMTIDENS INNOVASJONER	16
2.2.3 INNOVASJON SOM PÅVIRKER ARBEIDSLIVET	17
2.3 INDIVIDUELLE FORSKJELLER	19
2.3.1 PERSONLIGHET	19
2.3.2 JUNGS TYPOLOGI	20
2.3.3 DEN FENOMENOLOGISKE ORIENTERINGEN	21

2.3.4 KONGRUENS OG INKONGRUENS	21
2.3.5 SELVET SOM FILTER FOR INFORMASJON	22
2.4 OPPSUMMERING AV HOVEDFUNN	23

DEL 3: METODE **24**

3.0 METODE	24
3.1 VALG AV METODE	24
3.1.2 FORSKNINGSDSIGN	24
3.1.3 STRUKTURERTE DYBDEINTERVJUER	24
3.2 FORSKNINGSPROSESSEN	25
3.3 DATAINNSAMLINGSMETODE	25
3.3.1 UTVALGSSTØRRELSE	26
3.3.2 UTVALGSSTRATEGI	26
3.3.3 REKRUTTERING	27
3.4 UTVALG	27
3.5 UTARBEIDELSE AV INTERVJUGUIDE	28
3.6 GJENNOMFØRING AV INTERVJUER	29
3.7 DATAANALYSE	30
3.7.1 ANALYSEPROSESSEN	31
3.8 RELABILITET OG VALIDITET	31

DEL 4: ANALYSE **32**

4.0 ANALYSE	32
4.1 GENERASJON Y	32
4.1.1 FAKTA	32
4.1.2 DRØFTING	34
4.1.3 DELKONKLUSJON	36
4.2 FORVENTINGER TIL FORANDRINGER SOM PÅVIRKER ARBEIDSSITUASJON	37
4.2.1 INTERVJUGUIDENS OPPBYGNING	38
4.2.2 FAKTORER	39
4.2.3 HVORDAN EGEN NÆRING BLIR BERØRT AV FORANDRINGER	39
4.2.4 HVORDAN ANDRE NÆRINGER BLIR BERØRT AV FORANDRINGER	39
4.2.5 SER FOR SEG INNOVASJONER I EGEN NÆRING	43

4.2.6 SER FOR SEG INNOVASJONER I ANDRE NÆRINGER	44
4.2.7 DELKONKLUSJON	46
4.3 GENERASJON Y SINE FORVENTINGER TIL FORANDRINGER SOM PÅVIRKER DERES ARBEIDSSITUASJON	48
4.4 INDIVIDUELLE FORSKJELLER	49
MODELL 4.4 INDIVIDUELLE FORSKJELLER	49
4.4.1 FAKTA	49
4.4.2 Drøfting	50
4.4.3 DELKONKLUSJON	53
DEL 5: KONKLUSJON	54
5.0 KONKLUSJON	54
DEL 6: ETTEREVALUERING	56
6.0 FEILKILDER	56
6.1 KRITIKK TIL EGEN FORSKNING	56
6.2 RELABILITET OG VALIDITET	57
6.3 ANBEFALING TIL VIDERE FORSKNING	58
7.0 LITTERATURLISTE	59

Modeller

Modell 1.7 Oppgavens struktur

Modell 2.4 Oppsummering av hovedfunn i teori

Modell 3.7 Dataanalyse

Modell 4.2.8 Delkonklusjon forventinger til forandringer

Modell 4.3 Generasjon Y sine forventinger til forandringer som påvirker arbeidslivet

Modell 4.4 Individuelle forskjeller

Figurer

Figur 2.3.2 Jungs Typologi

Figur 4.1.1 Fakta generasjon Y

Figur 4.1.3 Delkonklusjon generasjon Y

Figur 4.2.4.1 Konklusjon andre næring del 1

Figur 4.2.4.2 Konklusjon andre næringer del 2

Figur 4.2.8 Delkonklusjon forventninger til forandringer

Vedlegg

Vedlegg 1: Sammendrag informanter

Vedlegg 2: Analyse B1 og B2

Vedlegg 3: Analyse B3

Vedlegg 4: Analyse B4

Vedlegg 5: Intervjuguide

Vedlegg 6: Sammendrag funn individuelle forskjeller per informant

Vedlegg CD:

Vedlegg 6: Transkribering. Informant 1. Frida Marie Grande

Vedlegg 7: Transkribering. Informant 2. Jonas Mossin Waggle

Vedlegg 8: Transkribering. Informant 3. Ole Kristian Merli

Vedlegg 9: Transkribering. Informant 4. Anonym

Vedlegg 10: Transkribering. Informant 5. Mia Kristine Stam

Vedlegg 11: Transkribering. Informant 6. Anonym

Vedlegg 12: Transkribering. Informant 7. Anonym

Vedlegg 13: Transkribering. Informant 8. Lene Larssen

Vedlegg 14: Transkribering. Informant 9. Didrik Aleksander Strøhm

Vedlegg 15: Transkribering. Informant 10. Anonym

Vedlegg 16: Transkribering. Informant 11. Mathilde Elisabeth Mortvedt

Antall ord: 17998

Del 1: Introduksjon

1.1 Bakgrunn for prosjektet

En bacheloroppgave skal vise det de kunnskapene studenter har tilegnet seg i løpet av studieløpet. Grunnlaget for en god avhandling på dette nivået, er for meg en oppgave som både viser til relevans for samfunnet og som er av personlig interesse for forfatteren.

Bakgrunn for prosjektet er min interesse for teknologi, innovasjon og kunnskap i samfunnet nå og i fremtiden. Å se hvilke forventinger generasjon Y har til innovasjoner i fremtiden og hvordan de ser for seg at disse påvirker deres arbeidsliv, kan si noe om hvilke tanker de har om fremtiden og hva deres syn på innovasjon og samfunnsendringer er.

De individuelle forskjellene synes jeg det virket interessant å forske på for å se om det foreligger ulike tanker og kunnskapsnivå om innovasjon for å få en bredere forståelse for hva som gjør at mennesker har ulike tanker om innovasjon.

Å studere generasjon Y valgte jeg fordi generasjon Y er neste ut i arbeidslivet og de som skal drive arbeidslivet og forskning i mange år fremover. Det er interessant å kartlegge ulike syn da dette kanskje kan si noe om hva vi har i vente fra generasjon Y og hva deres tanker om innovasjon er. Siden jeg er på vei ut i arbeidslivet, føler jeg at dette er erfaringer jeg kan få bruk for å årene fremover.

Jeg ønsker også å bruke funnene mine i denne oppgaven til videre studier og/eller forskning da dette er et tema jeg brenner for.

1.2 Formål

Formålet er todelt:

1. Se hvilke forventinger utvalget av generasjon Y har til innovasjoner i fremtiden og hvordan de ser for seg at disse påvirker arbeidslivet.
2. Se på individuelle forskjeller av utvalget i generasjon Y og se om det finnes en årsakssammenheng mellom forskjellene i individene og hvilke forventinger de har.

3.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

Problemstilling:

«Hvilke ulike forventninger har generasjon Y til fremtidens innovasjoner, og hvordan tenker de dette kommer til å påvirke arbeidslivet?»

Jeg vil svare på min problemstilling ved hjelp av tre forskningsspørsmål:

- Hva drives generasjon Y av?
- Hvilke forventninger har generasjon Y til fremtidens innovasjoner og hvordan tror de det vil påvirke arbeidslivet?
- Hvilke individuelle forskjellene foreligger det blant utvalget og hva har de å si?

1.4 Avgrensninger

I utgangspunktet ønsket jeg å generalisere om hele generasjon Y. Grunnet ønske om kvalitativ forskningsmetode samt tidsavgrensninger ble utvalgsstørrelsen for liten til å kunne generalisere om hele populasjonen, så oppgaven har dermed avgrenset til utvalget av generasjon Y.

Fremtidens innovasjoner og forventninger til hvordan det vil påvirke arbeidslivet er avgrenset til hvordan de ser for seg Norge om 20 år. De er stilt spørsmål om dette og hvordan de ser for seg innovasjoner i egen og andre næringer og hvilke forandringer de ser for seg i egen og annen næring. I undersøkelsen stilles det ikke direkte spørsmål om innovasjon, men om «forventninger til forandringer som påvirker arbeidslivet», av det grunnlag at informantene ikke skal ha forutinntatte holdninger til innovasjonsbegrepet.

Med denne forskningsoppgaven ønsker jeg å få en innsikt om hvilke tanker generasjon Y har til fremtiden og fremtidens innovasjoner. Jeg har avgrenset til arbeidsplassen, eventuelt med utgangspunkt i studier for de informantene som studerer, da jeg tok utgangspunkt i at de fleste har tanker om fremtiden og det er lettere for informantene å sette seg inn i hvordan deres arbeidsliv vil se ut i fremtiden fremfor å spørre om bare fremtiden eller måle kunnskap eller interesse for innovasjon på et bredere nivå.

1.5 Begrepsavklaringer

1.5.1 Generasjon Y

Generasjon Y forstås som mennesker som er født mellom 1985 og 1995. De kan mye om teknologi, krever hyppige tilbakemeldinger og er kjent for å ha høyt samfunnsengasjement og et mer positivt fremtidssyn enn tidligere generasjoner. De ønsker fleksible arbeidstider, velger jobb ut ifra egne interesser og egen CV fremfor en enkelt bedrift eller fra lønn. Mening og fritid er viktig. (Tulgan, 2009).

1.5.2 Innovasjon

Innovasjonsbegrepet forklares av Gopalakrishnan og Damanpour (1997). Dagens globale markedsplass kjennetegnes av dyptgående sosiale, økonomiske og teknologiske endringer. Endringene er gjennomgripende og overalt, og innovasjon gjør prosessen med å tilpasse seg mange av disse endringene enklere. Derfor spiller innovasjon en rolle i å nære økonomien, i å forsterke og vedlikeholde høy ytelse i bedrifter, i å bygge industriell konkurransekraft, i å forberede levestandarden, og i å skape en bedre livskvalitet.

1.5.3 Innovasjoner i fremtiden

Med innovasjoner i fremtiden menes de forandringer som skjer i samfunnet på globalt og nasjonalt nivå. Innovasjonene er ikke fastsatt men etter alle forandringer som har skjedd så langt vil verden etter all sannsynlighet stadig forandre seg i stor takt og innovasjoner vil ta stor del i dette.

1.5.4 Innovasjoner som påvirker arbeidslivet

Med innovasjoner som påvirker arbeidslivet betyr dette innovasjonene i fremtiden, 1.4.3, og hvordan disse vil påvirke arbeidslivet. Dette betyr hvordan endringene i samfunnet vil påvirke fremtidens arbeidsliv.

1.5.5 Individuelle forskjeller

Med individuelle forskjeller menes det i denne avhandlingen hvilke ulikheter det foreligger blant informantene. Fenomenologien er opptatt av hvordan individet oppleves sin situasjon her og nå. Når vi forstår hvordan mennesker oppfatter og fortolker den situasjonen de er i, vil ha muligheten til å forstå et menneske. (Håkonsen, 2009, 70).

1.5.6 Personlighet

«Med personlighet mener vi typiske mønstre i væremåte, opplevelser og handlinger som kjennetegner en person» (Håkonsen, 2009, 57). Trekkteori hevder at ethvert menneske

kjennetegnes av visse grunnleggende personlighetsdimensjoner som er styrende for alle sider ved personligheten.

1.5.8 Kongruens og inkongruens

Selvet er menneskets subjektive forestillinger om seg selv og sitt forhold til omgivelsene. Idealselvet omfatter forestillinger om hvordan vi ønsker å være. Forholdet mellom selvene legger til grunn for kongruens eller inkongruens. Kongruens finner sted når det er stor overlappning av selvene. Inkongruens finner sted når selvene i mindre grad overlapper hverandre. (Håkonsen, 2009, 71).

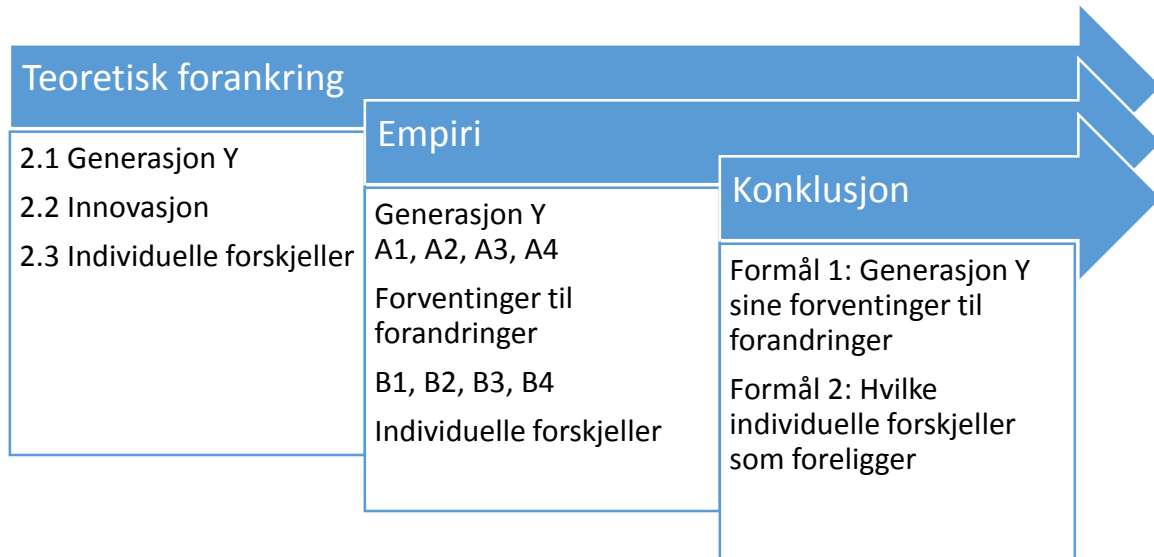
1.6 Hvem avhandlingen rettes mot

Oppgavens tema er innovasjon. Avgrenset til hvordan generasjon Y tror fremtidens innovasjoner vil påvirke deres arbeidsliv, og hva de individuelle forskjellene blant informantene har å så for de ulike forventingene. Jeg anser selvsagt avhandlingen interessant som alle som skal ta del i fremtiden, men spesielt rettet mot disse.

1. Akademia, forskere og studenter som ønsker eller har interesse av å forske videre på emnet (se forslag til videre forskning).
2. Utdanningsinstitusjoner i Norge, både offentlig og privat for høyere utdanning. Oppgaven viser til funn for hvorfor generasjon Y har valgt og ikke valgt ulike studieretninger og hva som vektlegges. Avhandlingen er interessant for å se hvordan studieretninger kan gjøres bedre for å få mer interesse og oppslutning av studenter.
3. Utdanningsinstitusjoner i Norge, både offentlig og privat, for grunnskole. Funn i avhandlingen viser til hva som gjør at noen er engasjert i utdanning, skole og samfunn. Kanskje mer interessant er hvorfor noen ikke er det.
4. Arbeidsgivere. Generasjon Y er de som fremover vil dominere arbeidsmarkedet og avhandlingen gir en innsikt i hvordan noen tenker og hva slags forventinger de har til hvordan arbeidslivet deres kommer til å være, hva som motiverer de og hva som skal til for at de skal trives på en arbeidsplass.
5. Bedrifter som satser innovativt. For bedrifter som satser innovativt kan dette være en interessant avhandling for å se hvilke individer som er mer interessert i innovasjon, og hvilke årsaker som foreligger for individene som ikke innehar interessen.

1.7 Oppgavens struktur

Strukturen for oppgaven vises med følgende modell:

Modell 1.7 Oppgavens struktur

Del 2: Teoretisk forankring

2.0 Teoretisk forankring

Dette kapitlet presenterer den teoretiske forankringer avhandlingen legger til grunn for oppgavens undersøkelse, analyse og konklusjon. Avhandlingens formål er å besvare hvilke forventninger generasjon Y har til fremtidens innovasjoner og hvordan de vil påvirke deres arbeidsliv, samt hvilke individuelle forskjeller som foreligger i mitt utvalgt og hva disse har å si for de ulike forventningene. Hensikten med dette kapitlet er å gi forståelse av hva innovasjon er og hvilke innovasjoner vi trolig kan se i fremtiden, denne delen setter grunnlaget for oppgavens undersøkelse. Dette kapitlet vil også gi en innsikt i hva generasjon Y er og hvilke individuelle forskjeller det legges vekt på i avhandlingen.

2.1 Generasjon Y

«Meet Generation Y: The Most High-Maintenance Workforce in the History of the World»

(Bruce Tulgan)

2.1.1 Hvem er generasjon Y?

Det finnes mange ulike definisjoner på generasjon Y, med et fellestrekk at uttrykket beskriver de som er unge i dag. I denne oppgaven har jeg valgt å definere generasjon Y som de som er født mellom 1985 og 1995. Bruce Tulgan (2009) kommer med en rekke karakteristikk som kjennetegner den nye generasjonene med arbeidstakere, og hvordan de stiller nye krav til arbeidslivet. Han nevner blant annet at generasjon Y forventer å kunne prege en organisasjon fra dag én, gjøre alle de beste oppgavene og få mye oppfølging. Tulgan mener man ikke kan gi de nye arbeidstakerne negative tilbakemeldinger uten å knuse moralen deres, og at uten tett oppfølging vil de forsvinne av sted i sin egen retning (3)

Tulgan (2009) forklarer det som kan se ut som en generasjon med holdningsproblemer knyttet til arbeidslivet, ved å peke på forskjellen mellom generasjon Y og den tidligere generasjonen; de som er «gamle» i arbeidslivet i dag. At en ny generasjon utfordrer de voksne sine prinsipper og deretter irriterer dem er vanlig (4) Generasjon Y sammenlignes ofte med

generasjon X, som hele sitt arbeidsliv har vært preget av turbulente tider og lavere forventninger til arbeidslivet. Generasjon Y har vokst opp med en ny optimisme, og stiller deretter høyere krav til seg selv og arbeidslivet. Globalisering, teknologisering, turbulens og høy flyt av informasjon blir nevnt som faktorer som har formet generasjon Y (6).

2.1.2 Forholdet mellom leder, tilbakemelding og arbeidsforhold

En ny generasjon med nye forventninger til arbeidslivet stiller nye krav til forholdene på arbeidsplassen. Bedrifter redefineres og omstruktureres før å tilfredsstille generasjon Y sine forventninger (VanMeter m.fl. 2012). Generasjon Y er også påstått å være mer følsomme for press og arbeidsmengde, og at de ikke ønsker å jobbe like mye som tidligere generasjoner (Ling Lai, Chang og Yin Hsu 2012, 446). I dette ligger også større krav til fleksible arbeidstider, fleksible arbeidsoppgaver og flatere strukturer. Generasjon Y sin oppvekst påvirker deres krav til arbeidslivet. For eksempel vil det stadige teknologiseringen medføre at denne generasjonen har større krav til teknologi og hvordan det brukes i arbeidet (VanMeter m.fl 2012, 105). Samtidig vil et stort ønske om å hevde seg selv i noen tilfeller gjøre denne generasjonen mer tilbøyelig for å gjøre det som må gjøres, i bytte mot å bli sett (Tulgan 2009, 12)

Generasjon Y trenger tydelige, positive og hyppige tilbakemelding (VanMeter m.fl. 2012, 34). I motsetning til generasjon X, vil den nye generasjonen ha oftere kontakt med lederen sin. Teknologiseringen og den høye informasjonsflyten generasjon Y er vant til, åpner også for bruk av andre kanaler for tilbakemeldinger fra leder. Direkte tilbakemeldinger ansikt til ansikt er spesielt positivt, men også bruk av blant annet e-post og SMS er akseptabelt (34). I tillegg er det viktig at entusiasme oppmuntres. I denne entusiasmen ligger også muligheter for å komme med nye ideer til arbeidsplassen, og at disse ideene blir tatt stilling til. Generasjon Y vil bli sett og hørt, og de vil at ledere skal vite at de eksisterer (Tulgan 2009, 13)

Mye tyder også på at generasjon Y har en lavere lojalitet til sin nåværende arbeidsplass (VanMeter m.fl. 2013). Dette betyr at ikke nødvendigvis at det er viktig å konstant finne seg en ny bedrift å jobbe for, men at lojaliteten til egen CV og kompetanseutvikling er viktigere enn lojaliteten til bedriften man jobber for (Tulgan 2009, 12). Generasjon Y kjennetegnes ved stor tro på egne muligheter og forventninger til egen utvikling, og noen ganger kan det best oppnås ved å ta muligheter og bytte arbeidsgiver ofte. Allikevel er faktorer som trivsel og samhold også viktig i avgjørelser om man ønsker å bytte arbeidsplass, i tillegg til at det å ha

liv ved siden av jobben, samt muligheter til å dyrke egne interesser blir vektlagt. Generasjon Y vil ha et arbeidsliv som passer inn i virkeligheten de skaper for seg selv (Tulgan 2010, 10)

2.1.3 Verdier, ansvar og syn på fremtiden

Generasjon Y er mer opptatt av verdier, ansvar og bevissthet enn tidligere (VanMeter m.fl. 2013, 104). Økt flyt av informasjon og media medfører at denne generasjonen er mer oppdatert på saker som opptar dem, og at de føler det er lettere å få sin mening hørt. Generasjon Y er derfor mer samfunnsbevisste enn tidligere generasjoner (Valentine og Powers 2013). Samtidig er de mer opptatt av sitt eget samfunnsansvar, og har et mer positivt syn på fremtiden (forskning.no; bt.no).

Samfunnet akselerer raskere enn noen gang, og det innebærer også at generasjon Y er mer opptatt av det som skjer her og nå (Tulgan 2009, 6). Utviklinger i samfunnet slutter å overraske, og holdningen til å leve i «nuet» bidrar også til mindre bekymringer for fremtiden og mer optimisme. Generasjon Y har tro på seg selv, men også på fremtiden (7). Denne generasjonen har blitt oppmuntret av sine foreldre gjennom hele sin oppvekst til å mene at alt de vil gjøre er greit (8). Samtidig er denne generasjonen mer opptatt av familieverdier, og vil i større grad finne jobber som lar dem prioritere familie over jobb (Heos 2007; Tulgan 2009).

2.1.4 Kritikk til generasjonsklassifisering

Ved et hvert generasjonsskifte kan man se trekk i samfunnet som sannsynligvis legger noen felles karakteristikk til de som blir født og oppvokst i den tiden. Allikevel vil det ofte være problematisk å klassifisere store grupper individer ut i fra noen fellestrekk. Mange beskrivelser om både nåværende og tidligere generasjoner er mer en pekepinn på tiden vi lever i, enn direkte karakteristikk som kjennetegner *alle*. For eksempel kan man si at selv om globalisering og teknologisering påvirker de fleste mennesker som vokser opp i dag, vil de synlige fellestrekkene heller være *de fleste* har tilpasset seg eller blitt påvirket av endringene i samfunnet. Av denne grunn kan man også si at generasjon Y er en mer mangfoldig og tilpassningsdyktig generasjon enn tidligere.

2.2 Innovasjon

Innovasjon er viktig, ikke bare for den enkelte bedrift men også i økende grad som en kilde for nasjonal økonomisk vekst. Innovasjon har blitt en sentral del i nasjonal økonomisk politikk.

(Tidd og Bessant, 2009, 5. Egen oversettelse).

Innovasjon er en prosess av å gjøre muligheter til nye ideer og putte disse inn i mye brukt praksis. (16). Innovasjoner skilles mellom radikale og inkrementelle. En inkrementell innovasjon er en typisk forbedring av noe allerede eksisterende. En radikal innovasjon er noe helt nytt og banebrytende. (Tidd og Bessant, 2009).

Joseph Schumpeter var en anerkjent tenker og forfatter. Han er kjent for å være en av de første som satte fokus på innovasjon og entreprenørskap i den økonomiske utviklingen. (Hovland, 2009, 22). Han var opptatt av konjunktursvingninger i samfunnet av dynamikken i den økonomiske utvikling og i hans teori spilte entreprenørene en sentral rolle (23).

Schumpeter mente at hvis en idé skulle klassifiseres som innovativ, måtte ideen oppfylle minst en av fire egenskaper som er nytt produkt, eller ny kvalitet på eksisterende produkt, ny produksjonsmetode, åpner et nytt marked, bruker et nytt råstoff eller nye komponenter eller bruker ny organisasjonsform, eller fører til omorganisering i bransjen. (Hovland, 2009, 24).

Tidd og Bessant (2009) tar utgangspunkt i fire dimensjoner av hvordan innovasjoner. Disse er produktinnovasjon (endringer i produkter/tjenester som en organisasjon tilbyr), prosessinnovasjoner (endringer i måten produkter/tjenester skapes og leveres), posisjonsinnovasjoner (endrer konteksten i hvordan produkter eller tjenester blir introdusert) og paradigmeinnovasjon (endrer den underliggende, mentale modellen som fremmer hva organisasjonen gjør) (21). Disse innovasjonene kan være både inkrementelle eller radikale. (22).

Innovasjon Norge er en del av norsk politikk og gir ut penger til nye firmaer og ideer som har som mål å øke til vekst. Satsingspunktene deres er reiseliv, helse, sjømat, landbruk, maritimt, olje og gass samt energi og helse. (Innovasjon Norge, 2014).

2.2.1 Fokus på innovasjon

Aasen og Amundsen (2011) hevder entreprenørskap er en viktig forklarende faktor for innovasjon (71). Ved å se på historien kan man trekke frem blant annet oppstarten til Norsk Hydro og Statoil som gode eksempler (72). Aasen og Amundsen peker også til EUs handlingsplan for entreprenørskap fra 2004, hvor det påstås at det er en positiv og robust korrelasjon mellom entreprenørskap og økonomiske resultater med hensyn til vekst, overlevelse, nyskaping, jobbskaping, teknologisk forandring, produktivitetsøkning og eksport, alle viktige deler av næringslivsutvikling (74)

Altså kan et fokus på entreprenørskap fremme innovasjon i fremtiden. Aasen og Amundsen (2011) mener det i dag er en mangelfull tilgang til langsiktig risikokapital som hindrer innovasjon (75-76). Av dette kan vi forstå at næringsliv og lovgivning spiller inn på entreprenørskap og innovasjon. Norge var lenge et foregangsland, det allikevel bør stimuleres til innovasjon og verdiskapning i næringslivet. I 2003, etter en handlingsplan for innovasjonspolitikken fra regjeringen, publiserte BI og Norges forskningsråd et notat hvor de hevdet at Norge innen 2014 ville trenge verdiskapning tilsvarende to Nokia-er, ti Norske Skog eller 50 Tomra-er for å bøte på Norges «skrantende helse» (77). I skrivende stund har vi altså fortsatt en lang vei å gå når det gjelder stimulering til innovasjon og vekst, og i 2010 lå Norge under EU-gjennomsnittet for innovasjonsevne (78).

2.2.2 Fremtidens innovasjoner

«Mens våre foreldre fikk flere generasjonen på seg til å justere verdensbildet etter hvert hjul, trykkekunst, motordrevne fremdriftsmidler og telefoni så dagens lys, blir vi nødt til å finne vår vei i et helt nytt landskap nærmest over natten.»

(Berg og Bakas 2013, 14)

Berg og Bakas peker i boka Halvveis til fremtiden (2013) på trender for fremtiden. De skildrer teorier for hvordan vi vil leve, livnære oss, lære, finne livsgleder og lede. Berg og Bakas definerer fremtiden som år 2025; lenger enn det er få som tør å spå. De hevder at Norges rikdom gir oss et godt utgangspunkt til å satse på kompetanse og et innovativt næringsliv og sikre videre velstand. Norges posisjon vil sikre både vår egen velstand, samt gi oss muligheten til å hjelpe andre land med deres utvikling, med forbehold om at vi fortsetter med å være innovative (201).

Som nevnt tyder mye på at Norge ikke har klart å holde opp sin innovasjonstakt som til i dag har sikret et velferdssamfunn preget av rikdom og muligheter. Korrigert for næringsstrukturen har Norge en vesentlig bedre innovasjonstakt, men ligger fortsatt bak land om Finland og Sverige (Aasen og Amundsen 2011, 78). En faktor som kan påvirke et lands innovasjonsgrad hevdes å være tilgang på utdanning (79), noe som ikke forklarer hvorfor Norge blir slått av for eksempel Sverige. I tillegg kan kultur også ha en betydning for vilje til å fremme innovasjon. Til tross for fokus på sosial utvikling (som kan relateres til økonomisk vekst) i mange europeiske land, hevdes utvikling av forretningsvirksomheter for å fremme nyetablering og entreprenørskap å være mindre vellykket (79).

Den vestlige verden får det stadigere vanskeligere med å konkurrere med tradisjonell masseproduksjon, både når det gjelder materielle produkter, tjenestevirksomheter og innen kunnskap. (Instituttet for fremtidsforskning, 2006).

Berg og Bakas (2013) nevner 5 globale «megatrender» som vil prege fremtiden (202). Disse er store demografiske, geografiske og klimaendringer, teknologirevolusjon, informasjonsdemokrati, global konkurranse og økt bærekraft og spiritualitet. De hevder videre at norske virksomheter ligger i front innenfor mange viktige områder, inkludert grønn energi, miljø, miljø, mat, helse og IKT, samt at de påpeker at Norge må fortsette å ta en lederposisjon for å løse de globale utfordringene de ser for seg (202).

2.2.3 Innovasjon som påvirker arbeidslivet

«Det ville vært vanskelig å finne noen beredt til å argumentere imot synspunktet om at innovasjon er viktig og trolig vil bli viktigere i de kommende årene. «Men det etterlater oss fortsatt med det store spørsmålet om hvorvidt eller ei vi faktisk kan administrere det som tydelig er en enormt kompleks og usikker prosess».

(Tidd og Bessant, 2005, 85).

Det finnes mange eksempler på innovasjoner som påvirker arbeidslivet og berører næringer. Alle innovasjoner av en viss størrelse, kan sies å ha en eller annen påvirkning, om det så er individer, organisasjoner, markeder eller samfunnet som helhet. Uansett vil slike innovasjoner

påvirke ha påvirkningskraft utenfor sitt tiltenkte område. Jeg har valgt å dele inn disse innovasjonene i teknologiske endringer, kommunikasjon og flerkulturelt.

Hovland (2008, 155) definerer teknologi som «kunnskap i materialisert form». Johannessen og Olsen (2009, 12) beskriver den teknologiske utviklingen som den viktigste drivkraften i den globale kunnskapsøkonomien. Teknologi står sentralt i utviklingen av fremtidens næringsliv, og gir muligheter for å tilby økt tilgjengelighet, variasjon og fleksibilitet. Teknologiske endringer innebærer blant annet økende fokus på IT, IKT, infrastruktur, kundeteknologi og økende bruk av Internett (21). Teknologisering innebærer både muligheter og utfordringer for organisasjoner, men også får individer og forbrukere.

Innovasjoner medfører ofte endringer i hvordan vi kommuniserer. På organisasjonsnivå medfører dette økt kompleksitet for internkommunikasjon, og krav til samhandlingskompetanse (Johannessen og Olsen 2009, 74). For individer innebærer dette også nye kanaler å kommunisere gjennom, spesielt basert på den teknologiske utviklingen. Disse kanalene innebærer klassisk media som radio og aviser, men også nye kommunikasjonskanaler, spesielt gjennom Internett (Kotler 2005, 15). Disse endringene innebærer økte krav til tilpasning både fra organisasjoner og individer.

Økt globalisering gjør stadig verden mindre, og landegrenser mer overkommelige. Konflikter i store deler av verden og en mer behagelig situasjon i Norge, gjør at vi stadig tar hånd om flere av verdens flyktninger. I fremtiden vil også stadig flere bo i de store byene, og Berg og Bakas (2013, 84) hevder at morgendagens byer er multikulturelle. Et mer flerkulturelt samfunn vil mest sannsynlig også i fremtiden medføre mer konflikter, men også mange muligheter som økt mangfold medfører.

2.3 Individuelle forskjeller

Vi kjenner bare stykker og biter av det hele mennesket, men sannheten om noen deler kan jo for alt vi vet være en løgn om helheten.

- Finn Alnæs

2.3.1 Personlighet

Håkonsen (2009) viser til ulike måter å forstå personlighet på. «Med personlighet mener vi typiske mønstre i væremåte, opplevelser og handlinger som kjennetegner en person» (57).

Ulike teorier om personlighet gir noe ulike forklaringer på og definisjoner av personlighetsbegrepet, og forklarer utviklingen av menneskets personlighet på ulike måter (57). De forskjellige teoriene er knyttet opp mot bestemte vitenskapstradisjoner og er utviklet innenfor sin særegne kulturelle kontekst. Til sammen gir de ulike personlighetsteoriene en forståelse av begrepet personlighet som gjenspeiler både mangfold og kompleksiteten i vår forståelse av menneske (58).

Trekkteori hevder at ethvert menneske kjennetegnes av visse grunnleggende personlighetsdimensjoner som er styrende for andre sider ved personligheten. Enkelte trekk er gjennomgripende kjennetegn ved mennesket og kan brukes til å forklare flere sider av personligheten, men det er sjeldent vi finner disse. Noen trekk viser seg i bestemte situasjoner. (Håkonsen, 2009, 59). «Personlighetstrekk er særegne egenskaper som gjør at vi oppfører oss på bestemte måter». I nyere tid har forskning ført til at de «fem store» er lansert som en samlede modell for personlighetsbeskrivelser. Disse fem faktorene fanger opp de ulike aspektene ved personligheten som er de sentrale personlighetsbeskrivelsene i språket vårt. Disse kaller McCrae og Costa for varme, dominans, kontroll, følelsesmessig stabilitet og åpenhet (60).

Psykologiske tester brukes for å beskrive menneskers personlighet, og enkelte tester baserer seg på å beskrive personlighetstypen etter hvilket mønster som kommer fram når en bruker slike motsatte egenskaper. Slike tester viser at det er noen særtrekk som er felles for mennesker som har valgt samme yrke. Som en kan vente, er det i noen yrker overvekt av mennesker som er utadvendte og sosiale, og i andre yrker er det en overvekt av mennesker med andre egenskaper. (Håkonsen, 2009, 61).

2.3.2 Jungs typologi

Håkonsen (2009) viser til Jung (1875-1961) som i sin personlighetsteori gjort typebegrepet til en viktig del. Typologien vektlegger viktige områder som særpreger mennesker. Jung sier at mennesker bærer på en arv som gjennom generasjoner har gitt oss en felles ubevisst hukommelse. Her er det laget forestillingen om mennesketyper, det Jung kaller arketyper, som er forestillinger om mennesker med spesielle egenskaper (61). Myers-Briggs Type Indicator (MBTI) er verdens mest brukte personlighetstest eller typologitester. MBTI er en individuell vurdering ut fra åtte preferanser som alle mennesker bruker til forskjellige tider og formål. En preferanse er det du foretrekker dersom du kan velge fritt. Det er du selv som kjenner preferansene dine best. Kartlegging blir foretatt gjennom et selvskåringshefte med over 80 spørsmål. Disse blir analysert og medfører en plassering i 16 forskjellige typer. Verktøyet beskriver ikke ferdigheter, intelligens eller evner. Grovt sett er det følgende åtte preferanser:

Ekstrovert – introvert	Her er spørsmålet hvordan vi forholder oss til andre mennesker. Man er ekstrovert om man er utadvendt og retter sin oppmerksomhet og energi ut mot andre mennesker. Introverte heter energi fra en indre verden av ideer, følelser og uttrykk.
Sansing – intuisjon	Denne beskriver hvordan vi oppfatter hendelser. Sanseren er fokusert på det som skjer her og nå, mens den intuitive er mer opptatt av å fokusere på muligheter og framtid og det som kan skje.
Tenkning – følelse	Her tar vi utgangspunkt i hvordan man tar avgjørelser. Tenkeren foretrekker beslutninger på en logisk og objektiv måte. Føleren organiserer og strukturerer informasjon på en personlig og verdibasert måte.
Avgjørelse – oppfattelse	Livsstilsdimensjonen beskriver hvordan vi forholder oss til den verden som omgir oss. Avgjører foretrekker å leve på en planlagt og organisert måte. Oppfatteren er mer spontan og fleksibel i sin livsstil.

Figur 2.3.2 Jungs typologi

2.3.3 Den fenomenologiske orienteringen

Fenomenologien er opptatt av hvordan virkeligheten oppfattes og forstås av hvert enkelt menneske, på mange måter er fenomenologien en reaksjon mot den psykoanalytiske teorien som er opptatt av ubevisste driverkrefter og analyser av barndommens erfaringer. I stedet konsentrerer en seg om individet opplever sin situasjon her og nå. (Håkonsen, 2009, 70). Når vi forstår hvordan mennesker oppfatter og fortolker den situasjonen de er i, vil vi ha muligheten til å forstå det menneske. Alle opplevelser et menneske har, utgjør individets opplevelsesfelt. Dette er personlig kunnskap som er spesiell for hvert enkelt menneske. Det er dette opplevelsesfeltet som i stor grad bestemmer atferden vår. Mennesker lager seg en fortolkning av virkeligheten og handler i samsvar med denne. Måten vi oppfører oss på, vil derfor alltid ha mening for oss selv, samtidig som andre mennesker ikke har tilgang til opplevelsene våre og dermed bare kan få en indirekte forståelse av atferden vår (70).

Den fremste eksponenten for den fenomenologiske orienteringen var psykologen Carl Rogers. Han utviklet en behandlingsteknikk som var en av de første ikke-psykoanalytiske psykoterapeutiske metodene. Et nøkkelbegrep i Rogers' teori er selvet. Selvet omfatter tanker, verdier og oppfatninger som karakteriserer «meg», og inkluderer oppfatninger av hvem «jeg» er, og hva «jeg» kan gjøre. (Håkonsen, 2009, 70). «Selvet er den subjektive forestillingen et menneske har om seg selv og sitt forhold til omgivelsene». Selvfølgelig utvikles hele livet, men en identitetsfølelse og en selvforståelse dannes særlig i barndoms- og ungdomsårene. Gjennom hele livet fortsetter andre mennesker å være vår viktigste kilde til informasjon om selvet vårt. «I enhver sosial situasjon er individet både aktør, observatør av seg selv og gjenstand for andres observasjon». Samtidig som vi gjør noe, registrerer vi vår egen atferd, og vi registrerer hvordan andre oppfatter oss. Vekslingen mellom selvobservasjon og andres observasjon innebærer at selvforståelsen vår er under påvirkning hele livet, men i forhold til de viktige barneårene blir forandringene i selvforståelsen mindre etter hvert (71).

2.3.4 Kongruens og inkongruens

Selvforståelsen vår behøver ikke gjenspeile virkeligheten. Rogers sier at vi har to typer selv – selvet og idealselvet. Selvet er menneskers subjektive forestillinger om seg selv og sitt forhold til omgivelsene. Idealselvet omfatter forestillinger om hvordan vi ønsker å være. Forholdet mellom selvene forløper enten ved å overlape hverandre helt, overlape hverandre delvis eller ikke overlape hverandre. Avhengig av hvilken grad overlapping vil finnes, vil vi kunne omtale selvet og idealselvet som kongruente og inkongruente (Håkonsen, 2009, 71).

«Kongruens finnes når det er en stor grad av overlapping mellom selvet og idealselvet, og

inkongruens finnes når selvet og idealselvet i mindre grad overlapper hverandre» (Håkonsen, 2009, 71). En fullstendig overlapping mellom selvet og idealselvet er urealistisk. Mer realistisk vil være at selvet og idealselvet overlapper hverandre i stor grad. Vi vil fortsatt ha rimelig grad av kongruens, og vi vil ikke ha behov for å bruke store ressurser på å verne om selvforståelsen vår. Når det derimot er mindre grad av overlapping mellom selvet og idealselvet, inntreffer inkongruens. Dette er en tilstand som kan lede til en negativ selvforståelse, til angst og til en ond sirkel der negative opplevelser og følelser stadig forsterkes. Da må vi enten redusere de ideelle oppfatningene våre slik at de tilpasses det som er mer realistisk, eller vi må få hjelp til å finne frem til ressursene våre, for eksempel gjennom klientsentrert terapi (72).

2.3.5 Selvet som filter for informasjon

Vi vil evaluere enhver erfaring i lys av forståelsen vår. Selvet fungerer som et «filter» ovenfor omgivelsene. Vi mottar til enhver tid en strøm av sanseinformasjon, men bare en liten del av den blir registrert og bearbeidet i bevisstheten vår. Informasjon som er relevant for selvforståelsen vår, har selvet som en sensurinstans. Det er i hovedsak den informasjonen som stemmer med selvforståelsen vår, som vi aksepterer i bevisstheten. Annen informasjon får mindre oppmerksomhet eller blir filtrert bort. Selvet vårt fungerer hele tiden selvforsterkende. Dette ser vi eksempler på i situasjoner der individets selvforståelse er truet. Eksempelvis er det mennesker benekter informasjon om mulig sykdom og svakhet, fordi det bryter med en oppfatning av dem selv som en sunn, mestrende person. (Håkonsen, 2009, 72).

2.4 Oppsummering av hovedfunn

Her presenteres en modell som oppsummerer hovedfunnene i den teoretiske forankringen

Generasjon Y	Innovasjon	Individuelle forskjeller
<ul style="list-style-type: none"> •Arbeidsforhold •Forhold med egen leder og tilbakemelding •Lojalitet mot ege CV •Ha et liv ved siden av jobben •Mulighet til å dyrke egne interesser •Samfunn: ansvar og bevissthet •Opptatt av verdier •Positivt syn til fremtiden	<ul style="list-style-type: none"> •Innovasjonsbegrepet •Teknologiske endringer •Endringer innen kommunikasjon •Et mer multikultuert arbeidsliv •Endring i arbeidsoppvaer	<ul style="list-style-type: none"> •Personlighet •Den fenomenologiske orientering. Drivkraften bak valg •Fortolkning av verden •Kongruens og inkongruens

Modell 2.4 Oppsummering av hovedfunn

Del 3: Metode

3.0 Metode

Dette kapittelet presenterer metodevalgene i avhandlingen min og legger til grunn for oppgavens innhenting av informasjon fra virkeligheten og hvordan disse dataene skal tolkes. Hensikten med dette kapittelet er å gi forståelse til leseren for hvordan jeg har gått frem for å få informasjon fra den sosiale virkeligheten, hvordan denne informasjonen analyseres og hva den forteller om samfunnsmessige forhold og prosesser (Johannesen, Tufte og Christoffersen 2010, 29).

3.1 Valg av metode

Formålet med å oppgaven er å forstå hva avhandlingens utvalgt av generasjon Y drives av, hvilke forventninger de har til fremtidens innovasjoner og hvordan disse påvirker deres arbeidsliv og se på hvilke individuelle forskjeller som foreligger og hva disse eventuelt har å si. Kvalitativ metode er tilpasset til at det er mennesker og menneskelige fenomener som studeres og egner seg for å undersøke fenomener en ønsker å forstå mer grundig (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, 32). På bakgrunn av dette valgte jeg kvalitativ metode da jeg ønsker en dypere og detaljert forståelse av informantene, deres meninger og deres subjektive forståelse av tilværelsen og hvordan fremtidens innovasjoner vil påvirke deres arbeidsliv.

3.1.2 Forskningsdesign

Avhandlingen søker å forstå informantene i dybden og streber etter å forstå meningen bak informantenes valg og det er dermed valgt et fenomenologisk forskningsdesign. «Som kvalitativt design betyr en fenomenologisk tilnærming å utforske og beskrive mennesker og deres erfaringer med, og forståelse av, et fenomen» (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, 82). For å tolke det noen sier, må det sees i sammenheng av den ytringen det forekommer innenfor. For å forstå verden, må vi forstå menneske. «Det er menneske som konstituerer virkeligheten, ikke omvendt» (83).

3.1.3 Strukturerte dybdeintervjuer

Avhandlingen har som formål å forstå og kunne beskrive generasjon Y. Det kvalitative intervjuet er en samtale med en struktur og et formål. (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, 135). Det kvalitative intervjuet har til hensikt å forstå eller beskrive noe, «og få fram beskrivelser av informantens hverdagsverden for å kunne tolkningen av betydningen de

fenomenene som skal beskrives» (136). Det er dermed anvendt intervjuer i denne forskningen. Avhandlingen søker å forstå informantene i sin helhet og det fenomenologiske forskningsdesignet er anvendt i denne oppgaven der mennesker sees på som komplekse vesener med sine meninger og erfaringer (82). Det kvalitative intervjuet muliggjør å få frem kompleksitet og nyanser da sosiale fenomener er komplekse (137).

«I et strukturert intervju har man på forhånd fastlagt både tema og spørsmål, og det er faste svaralternativer som forskeren krysser av for». (Johannesen, Tufte og Christoffersen, 2010, 137). Forankret i forskningsspørsmålene har undersøkelsen som formål å få svar på hva som driver utvalget av generasjon Y, hvilke forventinger de har til forandringer som påvirker deres arbeidssituasjon og hvilke individuelle forskjeller som foreligger. Informantene stilles da samme spørsmål slik at de kan sammenlignes med hverandre og gi oppgaven en valid resultat. Fordelen med strukturerte intervjuer er at det er lettere å systematisere i ettertid og forskeren kan analysere spørsmål for spørsmål og sammenligne hva informantene har svart på samme spørsmål (138).

3.2 Forskningsprosessen

Johannesen, Tufte og Christoffersen (2010) viser til Creswell (1998) som beskriver de viktigste stegene i et fenomenologisk forskningsdesign, som er forberedelse, datainnsamling og analyse og rapportering. Forskningsprosessen i denne avhandlingen har i *forberedelsesfasen* begynt med valg av tema, problemstilling og på bakgrunn av dette blitt tatt valg om forskningsmetode. Det ble utarbeidet en disposisjon for oppgaven, satte tidsfrister og utarbeidet den teoretiske forankringen. På bakgrunnen av dette ble intervjuguiden utformet og det ble gjennomført et testintervju og det ble tatt valg for datainnsamlingsmetode. I *datainnsamlingen* ble intervjuene gjennomført og sammenlignet med hverandre og enkeltvis underveis for å sikre validitet. *Analysen* var en omfattende, systematisk og kontinuerlig prosess det ble avlagt mye tid til. Til slutt kommer *rapporteringen* som er denne oppgaven i sin helhet.

3.3 Datainnsamlingsmetode

I en datainnsamlingsmetode må det foretas strategiske og taktiske valg. Strategisk betyr at det foretas valg mellom alternativer, mens taktisk betyr den praktiske gjennomføringen basert på de valg som er tatt (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010, 103). Valgene omfatter hvem

som skal være med i undersøkelsen, hvor mange og hvordan disse skal rekrutteres. Her ønsker jeg å presentere disse valgene hver for seg i underkapitler.

3.3.1 Utvalgsstørrelse

I kvalitative metoder er hensikten å få mye data om et begrenset antall informanter (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010, 104). I teorien er det ingen øvre eller nedre grense på antall informanter, i praksis er det utviklet uskrevne regler på 10-15 informanter ved mindre prosjekter og 10-15 informanter innenfor en målgruppe. Utvalgsstørrelsen blir i mange tilfeller bestemt når undersøkelsen nærmer seg sin avslutning da man underveis i prosessen kan oppdage at dataen som er samlet inn ikke er tilstrekkelig (105).

I begynnelsen av undersøkelsen besluttet jeg å ha et minimum på åtte informanter, så da var det hensiktsmessig å rekruttere flere i tilfelle noen av intervjuene ikke skulle være valide. Etter undersøkelsene var alle intervjuer antatt valide og undersøkelsen endte opp på en total med elleve informanter.

3.3.2 Utvalgsstrategi

Strategisk utvelgelse av informanter vil si at forsker tenker gjennom hvilken målgruppe som er nødvendig for å få samlet inn data. Neste steg er å velge ut individer fra målgruppen til å delta i undersøkelsen. (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010, 106). Utvelgelse av informanter ved kvalitative undersøkelser er hensiktsmessige og ikke representative (107).

Undersøkelsen omhandler generasjon Y, så alle informanter måtte oppfylle kravene for å kunne være valide informanter. Ved en kriteriebasert utvelgelse, velges det informanter som oppfyller spesielle kriterier (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010, 109). Innenfor utvalget av generasjon Y ønsket jeg at det skulle være en variasjon blant informantene slik at forskningen skulle være mest mulig valid og kunne si noe om ulike individer innenfor samme gruppe. På bakgrunn av dette rekrutterte jeg informanter basert på at jeg anså de som motpoler til hverandre på grunnlag. Et utvalg av maksimal variasjon. «Når forskeren har etablert en norm for det som er et typisk tilfelle, kan han lete etter det som speiler det ekstreme, eller etter to motpoler for å kunne sammenlikne dem med det typiske». (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010, 107). Å velge personer som avviker fra hverandre kan være aktuelt, altså, å sette sammen en utvalg med maksimal variasjon ut ifra sentrale kjennetegn.

3.3.3 Rekruttering

Personlig rekruttering ved direkte kontakt er anvendt i denne oppgaven. Informantene ble rekruttert ved eget nettverk. Jeg valgte informanter jeg kjenner og som jeg anser at stoler på meg. Grunnlaget og fordelene med dette er at intervjuene blir mer som en samtale og det er lettere å komme inn på informantene. Jeg ønsket å ha et representativt utvalg av informantene mine. Ulempen ved å intervju venner, kolleger og kjente er at noen tenkte litt for mye på at de ville svare bra for at jeg skulle få bra svar til bacheloroppgaven min. En annen ulempe er at de kan svare litt annerledes enn de egentlig tenker fordi de ønsker å fremstå som informerte og engasjerte samfunnsborgere.

3.4 Utvalg

Presentert er hver enkelt informant som utgjør utvalget i undersøkelsen.

Informant	Navn	Alder	Studie/jobb
Informant 1	Marie Grande	22	Student PR
Informant 2	Jonas Mossin Waggle	19	Forsvaret. Skal bli dataingeniør
Informant 3	Ole Kristian Merli	21	Jobber fast innen IT. Ikke fullført VGS.
Informant 4	Anonym	23	Student lektor
Informant 5	Mia Kristine Stam	21	Student sykepleier
Informant 6	Anonym	24	Student kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling
Informant 7	Anonym	20	Går på FHS
Informant 8	Lene Larssen	23	Student HR- og personalledelse. Fulltidsstilling HR Norge.
Informant 9	Didrik Aleksander Strøhm	20	Student kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling.
Informant 10	Anonym	24	Student, juss.
Informant 11	Mathilde Elisabeth Mortvedt	21	Stipendiat FHS. Skal bli utenlandsjournalist.

Tabell 3.4 Utvalg

3.5 Utarbeidelse av intervjuguide

I utarbeidelsen av intervjuguiden var det tre hovedfaktorer jeg fokuserte på. Disse utarbeidet fra forskningsspørsmålene som er basert på teorigjennomgangen. Dette er generasjon Y, individuelle forskjeller og forventinger til forandringer som påvirker arbeidslivet. Hver del begynner med et innledende spørsmål slik at informantene kommer seg inn på riktig tankesett for hva intervjuet videre skal omhandle. Intervjuguiden er bygget opp logisk slik at det er rom for å svare på flere av spørsmålene ved flere spørsmål. Spørsmålene er bygd opp slik at det er rom for refleksjon slik at jeg kan 1) få svar på alle underspørsmål, 2) forstå informanten i dybden. Se vedlegg 5, intervjuguide, for hele oppbygningen.

Del 1 av intervjuet er oppbygd etter teorigjennomgangen i hvert enkelt spørsmål. Denne delen er veldig strukturert og informantene blir stilt alle spørsmål for hver faktor.

Del 2 av intervjuet, individuelle forskjeller, er bygd opp med faste spørsmål som alle informanter blir stilt. Bevisst stilles det ikke spørsmål som nevner ordet innovasjon av den grunn at ordet innovasjon kan komme med forutinntatte holdninger som kan være skadelig for oppgavens funn. Intervjuguiden er tillagt validitetsspørsmål for faktor kongruens og inkongruens som blir stilt til de informanter jeg underveis i intervjuet ikke føler jeg har fått et tilstrekkelig svar av. Disse spørsmålene står i kursiv i intervjuguiden. Noen av spørsmålene er bygd opp slik at de stilles i henhold til det informantene tidligere har svart på. Eksempelvis har jeg i del 1 av intervjuet stilt spørsmål om det er noe spesielt informantene engasjerer seg for, her for å se om de er samfunnsengasjerte, i del 1 tar jeg opp denne tråden og spør om hvorfor de er engasjerte i det nevnte og hva de gjør for dette, her for å måle kongruens. Intervjuet er lagt opp slik da jeg anser det som mest hensiktsmessig at denne delen skal være mer samtale enn intervju slik at jeg får best mulig informasjon fra informantene da det dreier seg om individet.

Del 3, forventinger til forandringer som påvirker arbeidslivet, er bygd opp med faste spørsmål alle informanter stilles, og noen delspørsmål som er merket i kursiv. Hvilke innovasjoner informantene ser for seg blir alle stilt alle spørsmål. Hvordan de tror egen næring blir berørt av forandringer og innovasjoner til egen næring bygger på et spørsmål. Dette spørsmålet har underpunkter som fylles inn dersom informantene nevner disse. Bakgrunnen for dette er at jeg ønsker å se hvilke tanker de har «her og nå» i sin hverdagslige tilstand, da jeg ønsker å forstå hvor opptatt informantene er av disse faktorene til vanlig. De informantene som har nevnt

noen av komponentene til forandringer i arbeidssituasjon blir stilt oppfølgingsspørsmål om dette dersom de ikke nevner det når spørsmålet blir stilt. Hvilke andre næringer de tror blir berørt stilles de et spørsmål og blir bedt om å utdype dersom det anses som hensiktsmessig. Spørsmålene er åpne og det jeg ønsker å få ut av informantene er hva de vet om innovasjon og mener og tror om fremtiden.

3.6 Gjennomføring av intervjuer

Alle intervjuene ble gjennomført over et tidsrom på åtte dager. I forkant av intervjuene ble det utført et testintervju. Etter intervjuet ble det foretatt justeringer i spørsmålene noen ble fjernet og det forekom noen endringer i setningsoppbygningen. Testinformanten kom med tilbakemelding om at helheten fungerte og jeg satt igjen med et inntrykk at jeg fikk svar på det jeg ønsket.

Intervjuet er langt og virker omfattende. Tiden intervjuet har tatt har vært mellom 45 min til 105 minutter med et snitt og flest intervjuer på 90 minutter. Tilbakemeldinger har vært at informantene følte de måtte reflektere og virkelig tenke over valgene de har tatt i livet, hva de står for og hva de mener om verden. Noen informanter sa de føler at de virkelig har utlevert seg. Dette var formålet med undesøkelsen. Videre hadde det vært interessant å ha dette intervjuet med et virkelig representativt utvalgt av populasjonen, hatt case-studier eller fulgt opp informanter over tid. Det hadde også vært interessant å se hvilke forandringer informantene har hatt etter første jobb, om 5, 10, 20 og 50 år. Likeledes ville det vært interessant å spørre samme aldersgruppe om 15 år og se hvilke forskjeller som foreligger.

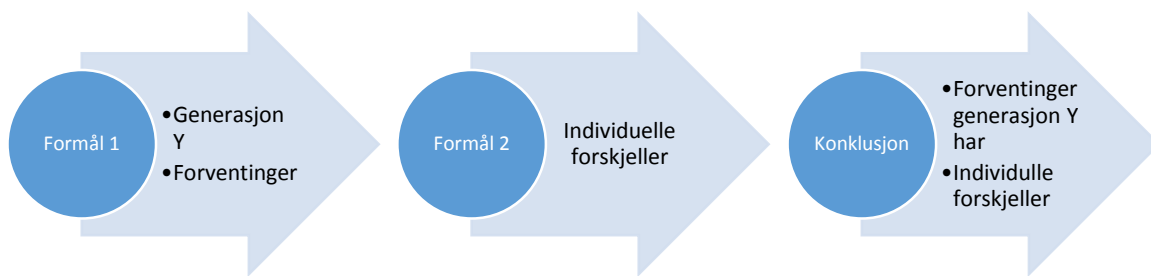
Jeg forventet at informantene kom til å svare mer utfyllende på alle spørsmålene men noen hadde ikke tenkt utfyllende på alle punktene, så jeg fant fort ut at jeg spurte informantene basert på hva de svarte innledningsvis. For informanter som stod helt fast spurte jeg enten ledende spørsmål for å se om det var noen tanker de hadde som jeg ikke hadde kart å avdekke, om de da fortsatt ikke svarte så hoppet jeg over og konkluderte med at de ikke hadde noen tanker om emnet. Formålet med oppgaven er hvilke forventninger generasjon Y har til forandringer og å ikke ha forventinger er også et svar. Jeg anså det dermed som et mer valid svar med å ikke ha noe forventinger enn det å dra et halvveis svar ut fra informantene, det tror jeg hadde gitt konklusjonen i oppgaven et feilaktig bilde.

Intervjuguiden inneholder elementer av gjentakelse, her satt i ulike kontekster. Dette for å få et nyansert bilde av hva informantene egentlig mener og for å se om svarene deres samsvarer med hva de har svart tidligere, altså for å se om informantene er kongruente eller

inkongruente. Dette har fungert i de fleste intervjuer der formålet her har fungert bra, i to av intervjuene har informantene stusset over å «egentlig få samme spørsmål to ganger» og sagt «dette svarte jeg jo egentlig på i stad» - men her har svaret vært det samme. Dette har vist til kongruens hos informantene men har vist til at intervjuguiden kunne vært lagt opp på en bedre måte for å passe til alle informanter.

3.7 Dataanalyse

Data som er samlet inn, må analyseres og tolkes. Analyse av kvalitative data består i å bearbeide tekst. (Johannesen, Kristoffersen og Tuft, 2010). I en fenomenologisk studie legges det stor vekt på fortolkning av dataene. Det finnes ingen standardisert måte å tolke dataene på, dette varierer fra forsker til forsker. (197). Analyseprosessen i denne avhandlingen kan oppsummeres i følgende modell.

Modell 3.7 Dataanalyse

Formål 1: Analysen begynner med å presentere funn fra generasjon Y, drøfter teori opp mot empiri og avslutter med en delkonklusjon. Analysen tar så for seg forskningsspørsmål «hvilke forventinger har de til hvordan fremtidens innovasjoner vil påvirke de i arbeidslivet». Dette forskningsspørsmålet er delt inn i fire faktorer. Faktorene analyseres hver for seg med fakta, drøfting og konklusjon. Her er en stor del av teksten bearbeidet og kondensert. Etter dette presenteres en sammenfattet drøfting av faktorene i sin helhet, og en delkonklusjon på forskningsspørsmålet. Når de to første forskningsspørsmålene er analysert, kan oppgaven komme med delkonklusjonen til det første formålet i oppgaven, «hvilke forventninger generasjon Y har til forandringer som vil påvirke arbeidssituasjonen», presentert i et eget underkapittel.

Formål 2: Forskningsspørsmål er delt inn i fire faktorer. Faktorene presenteres hver for seg med fakta fra teori og empiri. Faktorene drøftes og det kommer en endelig delkonklusjon på hvilke individuelle forskjeller som foreligger og hvilke sammenhenger det finnes blant informantene som innehar samme faktorer.

Konklusjon: Sammenfatter formål 1 mot formål 2 og kommer med endelig konklusjon til oppgavens problemstilling.

3.7.1 Analyseprosessen

Det tillegges et underkapittel med hensikt å forklare leseren hvordan analyseprosessen har foregått da den har vært svært omfattende i denne avhandlingen. Som tidligere nevnt i dette kapitlet, foreligger det ikke noen standardisert måte å tolke data på i en fenomenologisk undersøkelse. I en kvalitativ undersøkelse fortolker forsker ord og meningsinnhold i motsetning til en kvantitativ undersøkelse der det bearbeides med tall for å generalisere. I analyseprosessen har meningsinnholdet i 4.1 generasjon Y og 4.2 forventinger til forandringer, faktor B1 og B3 blitt kondensert til tall. Dette for å gjøre analysearbeidet enklere. Prosessen er gjort nøye, slik at rådata fra transkriberingen er sjekket og informantene er sammenlignet med hverandre slik at tallene skal være mest valide og sammenfatter meningsinnholdet. For en kvalitativ undersøkelse kan dette ha konsekvenser ved at enkelte elementer ikke kommer frem i analysen, hvilket kan føre til et avvikende resultat i oppgavens endelige konklusjon sammenlignet med om disse faktorene ble analysert kun på meningsinnhold fra det informantene sa i den gitte settingen.

3.8 Relabilitet og validitet

Johannesen, Kristoffersen og Tufte (2010) forklarer validitet som hvor gyldig resultatene i en forskningsprosess er gyldige. Det skilles mellom intern og ekstern validitet. Intern validitet er hvor gyldige resultatene er for utvalget og fenomenet som er forsket på. Ekstern validitet er hvor gyldige resultatene er for å kunne overføres til andre situasjoner og utvalg Relabilitet er om studie kan etterprøves. Det skilles mellom indre og ytre reliabilitet Indre reliabilitet er om andre kan anvende forskningen på samme måte. Ytre reliabilitet er hvordan forskjellige forskere kan oppnå samme funn innenfor samme og lignende situasjoner. Relabilitet og validitet til oppgaven er utarbeidet i kapittel 6.

Del 4: Analyse

4.0 Analyse

Dette kapitlet presenterer oppsummeringen av funnene fra undersøkelsen og skal drøftes mot anvendt teori. Formålet med oppgaven er todelt. 1. Se hvilke forventninger generasjon Y har til innovasjoner i fremtiden og hvordan de ser for seg at disse påvirker deres arbeidsliv, 2. Se på individuelle forskjeller av utvalget i generasjon Y og se hvordan det finnes en årsakssammenheng mellom forskjellene blant individene og hvilke forventninger de har.

Jeg vil dermed først analysere forskningsspørsmålene «hva driver Generasjon Y» og «forventninger til innovasjoner som påvirker arbeidslivet» hver for seg. I generasjon Y vil jeg se på anvendt teori og drøfte dette opp mot empiri før jeg kommer med en delkonklusjon om hvor informantene passer inn for å kunne svare på hva som driver generasjon Y. I «forventninger til innovasjon som påvirker arbeidsliv» har jeg en deduktiv tilnærming da teori på dette området gjelder fremtidsutsikter og dette er vanskelig å måle.

Vil jeg vise til teori opp mot empiri, men da teorien her i stor grad gjelder fremtidsutsikter som er vanskelig å måle, vil empirien oppsummere hva informantene mener om innovasjon og hvorvidt arbeidslivet blir berørt.

4.1 Generasjon Y

4.1.1 Fakta

Teorigjennomgangen viser til åtte temaer som beskriver generasjon Y og hva de drives av. Disse er arbeidsforhold, forhold med leder og tilbakemelding, lojalitet mot egen CV, ha et liv ved siden av jobben, mulighet til å dyrke egne interesser, samfunn: ansvar og bevissthet, opptatt av verdier og positiv syn til fremtiden. Jeg vil nå omtale disse enkeltvis;

1. Arbeidsforhold. Generasjon Y ønsker fleksible arbeidstider, ikke ha faste arbeidsoppgaver, bli gitt ny teknologi og ha flate strukturer på arbeidsplassen
2. Forhold med leder og tilbakemelding. De ønsker tett oppfølging og tydelig ledelse, og at kontakten med leder skal være hyppig via alle kommunikasjonskanaler.

Tilbakemeldingene skal være klare, positive og kontinuerlige. Forholdet med lederen skal være avslappet og hyggelig. Det er ikke ønskelig med ulik behandling satt av hierarki på arbeidsplassen. Ledere skal være folkelige og det er ønskelig å ha personlig

kjennskap og «folkelig» tone mellom leder og medarbeider. Generasjon Y ønsker å sette sine egne mål og jobbe etter de slik som de selv vil. Entusiasme må oppmuntres, det skal være åpenhet for å komme med ideer og disse skal bli sett og hørt.

3. Lojalitet mot egen CV. Lojaliteten vil ligge på egen CV fremfor arbeidsplass. Tidligere har det vært vanlig å bli på en arbeidsplass i mange år, generasjon Y vil bytte jobber etter hvert av ulike grunner for å kunne utvikle seg selv. Lojaliteten vil dermed være på seg selv og sine individuelle mål fremfor bedriftens.
4. Ha et liv ved siden av jobben. Påstått å være mer følsomme for press og arbeidsmengde, og ønsker ikke å jobbe like mye som tidligere generasjoner. Egne verdier vektlegges og tiden skal brukes på
5. Mulighet til å dyrke egne interesser. Å dyrke egne interesser står sentralt
6. Samfunn: Ansvar og bevissthet. Generasjon Y er oppvokst med tilgang på mye informasjon om samfunnet og er generelt mer bevisst og føler et ansvar for hvordan samfunnet er.
7. Opptatt av verdier. Generasjon Y vektlegger personlige verdier og vektlegger i stor grad å tilbringe tid med venner og familie.
8. Positivt syn til fremtiden. For det meste er generasjon Y mest opptatt av hva som skjer her og nå, lever i nuet og har et positivt syn til fremtiden.

I empirien tallfestet jeg svarene til hver informant opp mot anvendt teori. Å bruke tall i en kvalitativ forskning vil som regel være feil (kilde), men i denne avhandlingen har jeg valgt å gjøre det slik for å se hvordan informantene passer inn i generasjon Y med den hensikt at forskningen i oppgaven skal bli valid. Jeg utarbeidet en tabell som oppsummerte funnene fra hver informant. Svarene deres ble tallfestet på en skala fra 1-5 der 1 er total avstand fra funn i teorigjennomgangen og 5 er total enighet. Funnene vil jeg nå presentere.

Figur 4.1.1 Fakta generasjon Y

Generasjon Y								
Temaer	Arbeidsforhold	Forhold med leder og tilbakemelding	Lojalitet mot egen CV	Ha et liv ved siden av jobben	Mulighet til å dyrke egne interesser	Samfunn: Ansvar og bevissthet	Opptatt av verdier	Positiv syn fremtiden
Spm stilt i intervju	Arbeidstider Faste arbeidsoppgaver. Gi ny teknologi. Strukturer. Strukturer.	Tett oppfølging og tydelig ledelse. Klar, positiv og kontinuerlig tilbakemelding. Hyppig kontakt med leder. Opptre folkelig men litt kompis. God grunnlønn og sette egne mål. Entusiasme må oppmuntres.	Kompetanseutvikling. CV CV CV	Ha et liv ved siden av jobben Ha et liv ved siden av jobben	Mulighet til å dyrke egne interesser Mulighet til å dyrke egne interesser Mulighet til å dyrke egne interesser	Samfunn: Ansvar og bevissthet Samfunn: Ansvar og bevissthet	Verdier Verdier	Positiv Syn Fremtid Positivt syn fremtid
Inf. 1	2. 3. 2	4. 5. 3. 4. 4. 5	4. 4. 4	4. 4	5. 5. 5	5. 5. 5	5. 5.	3. 4.
Inf. 2	3. 4. 3. 3.	3. 4. 4. 5.	4. 3. 4	4. 5	3.	1. 2.	5. 4.	5. 5.
Inf. 3	3. 4. 3. 4. 3.	2. 3. 3. 5. 4. 5	3. 4. 4	3. 4	4. 5. 4.	3. 4.	4. 5.	3. 3.
Inf. 4	1. 1. 4. 3. 2.	2. 2. 3. 3. 4. 4	3. 4. 4	4. 4	4. 4.	1. 1	2. 3	4. 3
Inf. 5	3. 4. 5. 3. 4	3. 4. 4. 5. 4. 4	4. 5. 5	3. 4	3. 4	4. 5	5. 5	5. 5
Inf. 6	3. 3. 2. 5. 4	4. 3. 4. 5. 2. 5	5. 5	5	2. 1	3. 4	5. 5	3. 4
Inf. 7	1. 4. 3.	4. 3. 4. 2. 1. 2	2	3. 3	3. 4. 5.	2/1	5. 5	3
Inf. 8	2. 4. 3. 5. 5	3. 2. 3. 3. 3. 5	3. 3. 2	2	5. 5. 5	2. 3	3. 4	3. 3
Inf. 9	5. 5. 3. 5. 5	5. 3. 5. 5. 5. 5	5. 4. 5	3. 4	5. 3	5. 5	5. 5	4. 2
Inf. 10	2. 4. 4. 2.	4. 4. 4. 3. 3. 4	4. 3. 4	2.	3	4. 4	5. 5	4. 4
Inf. 11	4. 5. 2. 2. 3	4. 3. 3. 3. 3. 4	4. 3. 4	4. 4.	4. 4. 4	5. 5	5. 5	3. 3

4.1.2 Drøfting

De åtte temaene fra teorigjennomgangen av generasjon Y deles inn i fire faktorer som er eksterne, interne, arbeidsplass og personlige verdier. Dette for at funnene lettere skal bli kategorisert og mer anvendelig. En ekstern faktor satte regelverk, strukturer og hvordan tiden

anvendes. En intern faktor betyr verdibaserte og det som er anvendelig, altså hva man gjør, det som skjer og hva som foregår akkurat nå. Arbeidsplass er hvordan rammeverkene på arbeidsplassen er og personlige verdier betyr hva selvet mener og foretrekker.

For å kategorisere og kunne måle de åtte faktorene fra spørreundersøkelsen til disse fire faktorene i denne delen vil jeg nå presentere hvordan jeg går frem. Ekstern faktor arbeidsplass måler spørsmålene fra «arbeidsforhold»; dette er fem spørsmål så det vil være nok for å kunne si noe om hva informanten mener. Intern faktor arbeidsplass måler spørsmålene fra «forhold med leder og tilbakemelding», dette er seks spørsmål. Ekstern faktor personlige verdier tar utgangspunkt i temaene «lojalitet mot egen CV», «positivt syn fremtid» og «ha et liv ved siden av jobben». Dette er åtte spørsmål. Intern faktor personlige verdier tar utgangspunkt i temaene «opptatt av verdier», «mulighet til å dyrke egne interesser» og «samfunn; ansvar og bevissthet», dette er syv spørsmål.

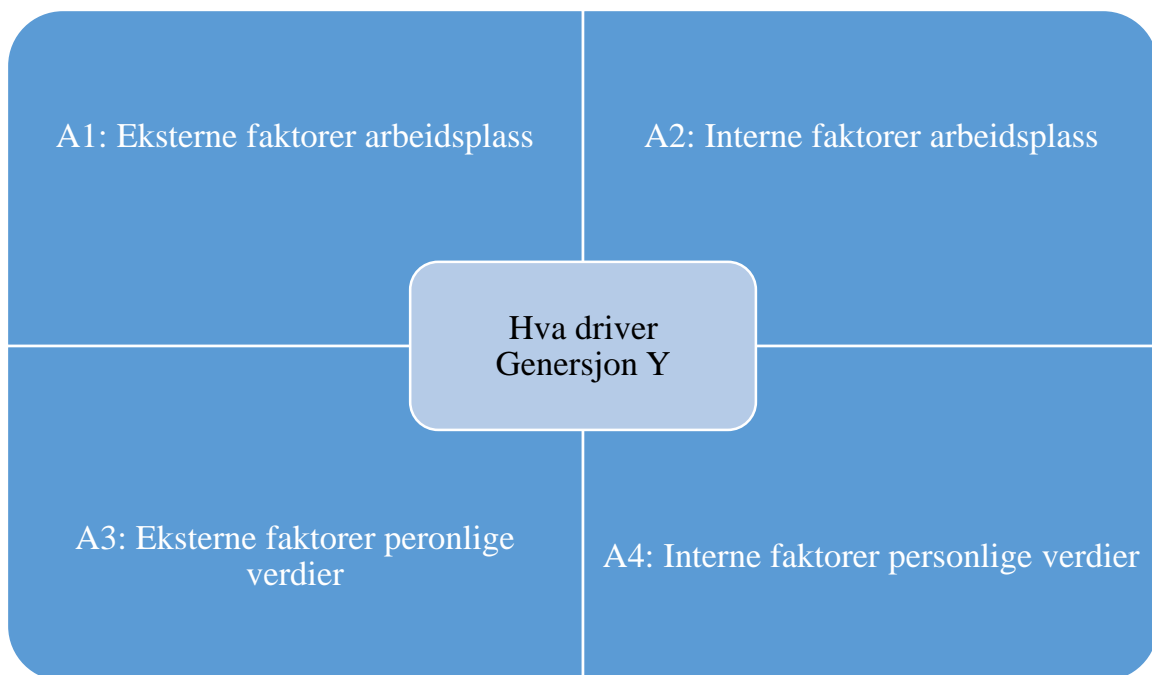
Informantene stilles spørsmål opp mot anvendt teori for å se hvorvidt de passer inn i teorien for generasjon Y. Her ønsker jeg å se hvem som passer inn i forskning på feltet som generaliserer generasjon Y og i tillegg hva som driver de som ikke passer inn i generaliseringen. Formålet med dette forskningsspørsmålet er å se hva generasjon Y drives av. Denne avhandlingen kan ikke gi svar på hva generasjon Y drives av, for dette er utvalget mitt for lite til populasjonen. Avhandlingen ønsker å svare på hva mitt utvalg av generasjon Y drives av og dette tester opp mot teori om hva som driver generasjon Y.

Jeg har valgt flere spørsmål per faktor slik at svarene blir gyldige og dette har jeg funnet som hensiktsmessig da alle informanter ikke har svart til vurdert lik verdi på alle spørsmål innenfor en faktor, eksempelvis har informant 4 under faktoren «arbeidsforhold» svart henholdsvis lavt men også noe høyt. Her må jeg ta utgangspunkt i at informanten svarer med en lav verdi, men ikke helt lav da noen deler av denne faktoren driver informanten. Ved stor usikkerhet eller stor spredning går jeg tilbake til rådata for å sikre at funnene blir valide. Her vil jeg forsøke å ta hensyn til meningsinnholdet i informantens uttalser. Alle spørsmål er ikke fylt ut for alle informanter da jeg enten ikke har funnet det hensiktsmessig å stille spørsmålet siden informant virker svært klar eller fordi informanten ikke har noen preferanser på den nevnte faktoren. Informanter vurderes da til lav eller høy ut ifra rådata slik at jeg kan gå tilbake å se om dette er noe de drives av. Drives de ikke av dette, vurderes de til lav da det ikke er noe jeg påstår at er viktig for de.

4.1.3 Delkonklusjon

Det er spredning i likhet mellom anvendt teorijennomgang og funnene i empirien. Alle informantene passet ikke inn i generaliseringen om generasjon Y. Da denne avhandlingen anvender seg av kvalitativ metode og utvalgsstørrelsen er for liten til å kunne generalisere om hele populasjonen generasjon Y var et slikt resultat forventet. Dersom avhandlingen hadde som formål å besvare om utvalget var representativt for populasjon hadde jeg anvendt en annen forskningsmetode.

Utarbeidet fra drøftingen har jeg anvendt denne modellen for å kunne konkludere med hva som driver utvalget av generasjon Y i denne forskningsoppgaven. Informantene er tildelt faktorer etter samlet verdi per forhold. Er forholdet 3 eller høyere, altså moderat til høy, tildeles informant faktor, og de kan da plasseres i modellen, for å vise at dette er en faktor de drives av.

Modell 4.1.3 Delkonklusjon generasjon Y

Informant	Faktorer
Informant 1	A2, A3, A4.
Informant 2	A2, A3,
Informant 3	A1, A2, A3, A4,
Informant 4	A2, A3,
Informant 5	A1, A2, A3, A4
Informant 6	A1, A2, A3, A4
Informant 7	A2, A4
Informant 8	A1, A2,
Informant 9	A1, A2, A3, A4
Informant 10	A1, A2, A3, A4
Informant 11	A1, A2, A3, A4

Figur 4.1.3 Delkonklusjon generasjon Y

Mine funn antyder at utvalget mitt stemmer godt overens med teorier om hva generasjon Y drives av. Som jeg sa innledningsvis vil et så lite utvalg uansett ikke være nok til å generalisere om populasjonen. Allikevel tyder dette på at jeg har et godt utvalg for å kunne se tendenser for populasjonen, siden over halvparten av utvalget stemmer tilnærmet perfekt, mens resten av utvalget skårer på flere av faktorene jeg har brukt for å måle hva generasjon Y drives av. Her må jeg uansett ta hensyn til eventuelle og sannsynlige feilkilder.

4.2 Forventinger til forandringer som påvirker arbeidssituasjon

Dette analysespørsmålet bygger i intervjuguiden på den teoretiske forankringen om innovasjon. Analysen har en noe deduktiv tilnærming. Grunnen til dette er at det ikke er mulig å si helt sikkert hvordan fremtiden kommer til å se ut. Jeg har delt dette forskningsspørsmålet i fire faktorer med hensikt å kunne svare mest valid da dette er et avansert og komplekst spørsmål å kunne forske og få utfyllende, bra svar på. Intervjuguiden er bevisst oppbygd av dette formål.

Først gjør jeg rede for intervjuguidens oppbygning og viser her hvorfor disse valgene er tatt. Jeg viser så til fire faktorer jeg valgt og hvorfor det er gjort på denne måten. Når jeg presenterer funnene vil jeg vise til fakta jeg har funnet frem i empirien. Hver faktor er drøftet hver for seg og finnes i vedlegg 2 (B1, B3), 3 (B2) og 4 (B4). For hver faktor gjør jeg rede for hvordan jeg funnet frem til svarene og presenterer funnene.

4.2.1 Intervjuguidens oppbygning

Intervjuguiden er bygd opp fra teorigjennomgangen om innovasjon. Hensikten med denne delen er å kunne besvare hvilke forventninger informantene har til innovasjoner i fremtiden og hvordan disse vil påvirke arbeidssituasjonen. Se del 2 i intervjuguiden, vedlegg 5, «forventninger til forandringer som påvirker arbeidssituasjon».

Innledningsvis blir informantene spurt om å sette seg ned i tre minutter og skrive stikkord for hvordan de ser for seg Norge om 20 år. De blir bedt om å utdype svarene sine, forklare hvorfor de tror disse forandringene oppstod og hva de synes om dette. Dette for å se hvilket kunnskapsnivå informantene har om innovasjon, hvor opptatt de er av det og hva de mener om det blir de spurt om for å sette de på tankesporet om fremtidens utfordringer slik at de kan besvare de neste spørsmålene på best mulig måte. Jeg har bevisst ikke valgt å be informantene tenke ut dette i forkant av intervjuene, for å se om informantene har noen grunnleggende meninger, og for å unngå at informantene eventuelt leser seg opp i forkant.

I de neste spørsmålene blir informantene spurt om hvordan de tror disse forandringene påvirker deres arbeidssituasjon. Bevisst er dette det eneste spørsmålet som stilles. Nedover i intervjuguiden er det faktorer som jeg er interessert i å se om de svarer på. Disse er teknologi, kommunikasjon, arbeidsoppgaver og flerkulturelt. Faktorene er valgt ut ifra teorigjennomgangen om hva slags innovasjoner som foreligger og hva som satses på. Altså, informantene blir ikke stilt ledende spørsmål med mindre det foregår avvik av hva de svarte på hvilke forandringer de ser for seg om 20 år og det virker som om de ikke nevnte disse forandringene i dette spørsmålet fordi de føler de alt har svart på det. Jeg har også lagt til punkt «annet» da informantene kan belyse ting jeg selv i utarbeidelse ikke tenkte over, men som kan ha like mye å si for å se hvilke forventninger de har til forandringer.

Informantene blir så spurt om hvilke jobbmarkeder de tror særlig blir berørt av endringene. Dersom det foreligger tvil om hva informantene mener, blir de valgt å eksemplifisere og konkretisere. Jeg spør så informantene om hvordan de tror arbeidsmarkedet i Norge ser ut. Her har jeg lagt opp til flere konkrete spørsmål som måler kunnskapsnivå om innovasjon samt deres forventninger. Avslutningsvis spør jeg om de tror deres kompetanse blir viktig med den hensikt av å se om forandringene de har sagt at de ser for seg stemmer overens med hvordan de ser for seg at dette påvirker deres egen bransje.

4.2.2 Faktorer

Forskningsspørsmålet måler fire faktorer, utarbeidet fra den teoretiske forankringen. Disse presenteres kort her.

- B1: Hvordan egen næring blir berørt av forandringer
- B2: Annen næring blir berørt av forandringer
- B3: Ser for seg innovasjoner i egen næring
- B4: Ser for seg innovasjoner i annen næring

Utarbeidelsen av funnene for hvert faktor presenteres nedenfor i underkapitler.

4.2.3 Hvordan egen næring blir berørt av forandringer

Fra teorigjennomgangen ble det utarbeidet fem faktorer for forandringer som trolig vil endres. Disse er generelle forandringer i hver enkelt næring, teknologiske endringer, endringer i måten vi kommuniserer på, arbeidsoppgaver, et mer multikulturelt arbeidsliv og eventuelle andre endringer.

I empirien har jeg stilt informantene spørsmålet ««Hvordan tror du disse forandringene påvirker egen næring?»» og bedt de å fortelle hvordan de tror dette vil påvirke deres arbeidsliv. Svarene har jeg strukturert i et skjema med utgangspunkt i transkriberingen av intervjuene, der hver av de fem faktorene fra teorigjennomgangen får en skala fra 0-5 etter hvor store endringer de ser for seg. Sammenlagt blir dette maksimalt en score på 30 og dette legger til grunn for hvor store endringer de ser for seg i egen næring. Se vedlegg for hvordan hele prosessen har foregått.

Funnene i empirien viser til at informant 1, 2, 3, 5 og 10 ser for seg forandringer i egen næring i moderat, høy grad. Informant 9 ser for seg forandringer i svært høy grad. Informant 8 og 11 ser for seg forandringer i lav grad og informant 4 ser for seg forandringer i svært lav grad. Informant 6 svarte «aner ikke, vet ikke om forandringer» og informant 7 har ingen nåværende eller åpenbar fremtidig næring.

4.2.4 Hvordan andre næringer blir berørt av forandringer

Disse spørsmålene er valgt i intervjuguiden basert på å besvare forskningsspørsmålet.

Spørsmålene er;

1. «Hvilke andre jobbmarkeder tror du blir særlig berørt?»
2. «Hvordan tror du arbeidsmarkedet ser ut i Norge?»
  - 2.1 Hvordan arbeidsmarkedet ser ut
  - 2.2 Hvem har hvilke jobber
  - 2.3 Hvordan tror du arbeidsmarkedet ser ut internasjonalt? Hvordan tror du konkurranser er?

Disse to spørsmålene måler i hvilken grad informantene ser for seg endringer i næringer. Tilnærmingen er deduktiv så informantene blir målt på hvor store endringer de ser for seg. Først vil jeg presentere funnene fra spørsmål 1, så presenterer jeg funnene fra spørsmål 2 før jeg sammenfatter de og kommer med en endelig konklusjon om hvor store forandringer hver informant ser for seg.

Se vedlegg 3, «analyse B2» for fullstendig utregning av hvor stor grad de ser for seg forandringer. I utviklingen av dette har gått gjennom transkriberingen og analysert hvordan informantene har svart, ordene de har brukt og hvordan de har kommet frem til svaret. Om de har vært veldig nølende eller veldig sikre. Svarene har blitt kodet etter hvor omfattende og reflekterende de har svar på spørsmålene for å gi en endelig sluttanalyse på hvilken grad informantene ser for seg endringer i andre næringer.

1. Hvilke andre jobbmarkeder tror du blir særlig berørt

Proessen ved drøftingen er hentet fra rådataene ved transkriberingen, ført over til analyseskjema (vedlegg 3, analyse B2), der alle svar er utarbeidet og delt opp slik at alt informantene har fått har stilt opp og fått en grad fra ingen grad til svært stor grad for hvor store endringer de ser for seg i hver næring. Her har jeg drøftet disse funnene og kommet med en endelig konklusjon for hvordan jeg anser informantene ser for seg endringer.

Informant	Drøfting	Konklusjon
1	Ser for seg svært store endringen i helsesektoren og store endringer i næringslivet. Nevner de to med bakgrunn i reflekterte meninger om endringer og dermed måles informant til å se for seg moderate, høye endringer.	Moderat høy

2	Svarer først store, generelle endringer i alle næringer grunnet forandringer. Nevner energibransjen som eksempel. Endringene informant ser for seg er store og nevner generelt så informant måles til å se for seg store endringer i andre næringer.	Høy
3	Nevner to næringer, HR og markedsføring som vil se moderate endringer. Store endringer tilknyttet energibransjen. Nevner tre næringer men ikke mer omfattende og ikke helt godt eksemplifisert, så måles til moderat fremfor høy.	Moderat
4	IT-bransjen vil se moderate endringer, det kommer til å være flere jobber innenfor dette. Store endringer ved at maskiner tar over jobber, og av dette skapes det nye jobber. Informant virker veldig synsende under intervju og i valg av ord, virker ikke til å se for seg de største endringene. Informant måles til lav.	Lav
5	Tenker at det sikkert er mange næringer som blir berørt. Alle må rette seg etter endringene, men har ingen mening om en spesiell næring. Tror det blir fokus på fornybar energi og vektlegger at det er viktig med en glidende overhånd. Ser for seg teknologiske endringer og at det her vil være viktig at teknologi ikke tar overhånd i møte med mennesker. Informant nevner at dette ikke er spesielt reflektert over. Informant virker usikker, men ser for seg endringer så måles til moderat lav.	Moderat lav
6	«Jeg vet ikke»	Vet ikke
7	Informant vet ikke men ser for seg at det blir vanskeligere å ta utdanning og vanskeligere å få seg jobb	Svært lav
8	Informant er usikker og har ikke tenkt noe særlig over det. Prøver å drøfte seg litt frem men konkluderer med at informant ikke vet. Måles dermed til lav.	Lav
9	Nevner endringer generelt og føringer for hvilke bedrifter som overlever. Har klare meninger om at veldig mange næringer vil bli berørt og snakker engasjerende om emnet. Informant måles dermed til svært høy.	Svært høy
10	Nevner punktvis fire næringer; privat, landbruk, kultur og helsesektoren. Meningene bunner ut ifra en logisk begrunnelse fra hvordan informant ser for seg forandringer kommer til å være. Forandringene er henholdsvis store og grunnet omfanget, antall og nøyaktighet i tanker måles informant til høy grad.	Høy
11	Ser ikke for seg noe som blir spesielt berørt. Nevner at det kommer flere til landet og da trenger vi flere jobber, men informant tror det går opp i opp. Informant måles til svært lav.	Svært lav

Figur 4.2.4.1 konklusjon andre næringer del 1

2. «Hvordan tror du arbeidsmarkedet ser ut i Norge?»

2.1 Hvordan arbeidsmarkedet ser ut

2.2 Hvem har hvilke jobber

2.3 Hvordan tror du arbeidsmarkedet ser ut internasjonalt? Hvordan tror du konkurranser er?

Proessen for denne drøftingen er utarbeidet fra rådata fra transkriberingen, satt sammen i et skjema (vedlegg 3, analyse B2 «arbeidsmarked»), der alle tre faktorer 2.1, 2.2 og 2.3, har fått en grad fra «ingen grad» til «svært stor grad» etter hvor store forandringer informantene ser for seg. Her presenterer jeg sammenfatningen og drøftingen av disse svarene for å gi informantene en endelig grad av hvor store endringer de ser for seg;

Informant	Drøfting	Konklusjon
1	Ser for seg endringer i arbeidsmarkedet der det er svært trangt og vanskelig å nå til topps. Mange tar utdanning og en god andel blir overkvalifisert til jobbene de får. Verden blir mindre og Norge er ikke attraktive lenger. Stor forskjell på de som prioriterer jobb og ikke. Informant ser for seg klare forskjeller knyttet til arbeidsmarkedet og vurderer til høy.	Høy
2	Norge står sterkt og er fortsatt en av verdens rikeste land og lever av det samme som i dag. Ser endringer i arbeid ved teknologi som tar over. Internasjonal konkurranse ser informant seg at vil være likt. Informant vurderes til lav.	Lav
3	Ser for seg store endringer i det private næringsliv med få selskaper som er norske. Endringer i nordmenn i det norske arbeidsmarkedet. Mer globalt og større, internasjonale toppselskaper. Ser for seg at de fleste jobber er databaserte. Vurderes til høy.	Høy
4	Ser for seg naturlige endringer men litt mer databaserte jobber. Informant vurderes til lav da informant ser for seg at det blir noen forandringer, men det er naturlige forandringer som ikke kommer til å endre noe særlig på noe.	Lav
5	Ser for seg forandringer og at det blir mer fokus på helse da folk lever lenger. Mange på kontor og mye mer teknologi enn før. Mange nye yrker oppstår, det blir mindre primærnæring i Norge, vi livnærer oss av å ha høyere utdanning. Outsourcer praktisk arbeidskraft, kommuniserer lettere internasjonalt og verden blir mer globalisert. Informant vurderes til moderat høy.	Moderat høy
6	«Jeg vet ikke»	Vet ikke
7	«Jeg vet ingenting om det».	Vet ikke
8	Ser for seg at det meste er likt. En del blir overkvalifisert fordi mange tar høy utdanning. Ser for seg mer flyt internasjonalt. Informant nevner noen endringer med vurderes til lav.	Lav
9	Mange flere typer jobber, folk kan jobbe med hva de vil og det skapes mye lykke. Håper verden rettes mot å hjelpe hverandre og at det blir mer samarbeid fremfor helt konkurranse. Informant vurderes til høy grunnet tanker om jobbhverdag.	Høy

10	Stabilt arbeidsmarked, økning i kapitalistiske yrker i Norge. Mange med høy utdanning i Norge. Ser for seg endringer der det firmaer blir mindre i mengde og større i omfang, og gjerne er internasjonale topper. Vurderes til moderat.	Moderat
11	Menneskelige jobber i fokus da mange jobber blir tatt over av maskiner og roboter. Ser ikke for seg store endringer utenom dette og legger seg på håp og synsing, nevner likestilling blant kjønn i yrker og håper på mer samarbeid internasjonalt men tror det blir preget av konkurranse. Vurderes til moderat lav, nevner noen endringer men ser ikke for seg de store forskjellene.	Moderat lav

Figur 4.2.4.2 konklusjon andre næringer del 2

De sammenfattede funnene i empirien viser at informant 1, 3, 9 og 10 måles fra moderat til svært høy og vurderes dermed til å se for seg at endringer berører andre næringer. Informant 4, 8 og 11 måles fra moderat lav til svært lav på begge faktorer og vurderes dermed samlet til å ikke se for seg betraktelige endringer som berører andre næringer. Informant 6 og 7 vet ikke og synes det er vanskelig å si noe om. Informant 2 vurderes til høy på spørsmål 1 og lav på spørsmål 2, endringene informanten nevner gjelder spesifikke næringer informant ser for seg har store endringer i Norge, informant vurderes dermed samlet til moderat. Informant 5 vurderes til moderat lav og moderat høy, vurderes samlet til moderat.

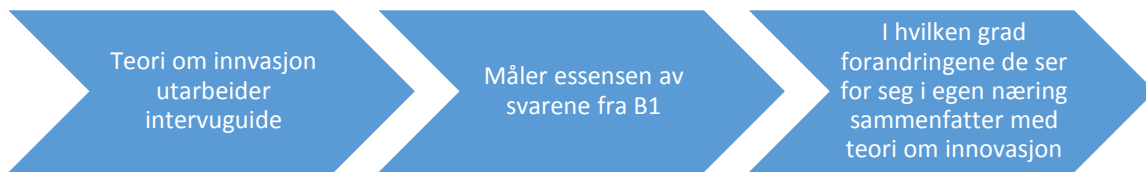
4.2.5 Ser for seg innovasjoner i egen næring

Hvis en idé skulle klassifiseres som innovativ, måtte ideen oppfylle minst en av fire egenskaper som er nytt produkt, eller ny kvalitet på eksisterende produkt, ny produksjonsmetode, åpner et nytt marked, bruker et nytt råstoff eller nye komponenter eller bruker ny organisasjonsform, eller fører til omorganisering i bransjen. (Hovland, 2009, 24).

I empirien har jeg målt i hvilken grad informantene har svart på hvilke forandringer de ser for seg i næring og hvordan dette sammenfatter med hva innovasjon er. Her er forskerens egen subjektive tolkning i stor grad brukt til å kunne svare på dette spørsmålet. I intervjuene brukte jeg bevisst ikke ordet innovasjon, med mindre informanten nevnte det selv, da jeg ønsket mer reflekterende og dyptgående svar som svarer på alle forandringer informantene ser for seg, fremfor å svare på hva de mener innovasjon er.

Ved spørsmålet «hvilke forandringer ser du for deg i egen næring» analyserer jeg svarene til informantene opp mot teorier om innovasjon. Jeg tok essensen av hva de sa og ga det en skala fra 0-5, der 0 er ingen refleksjon/mening om innovasjoner i næring (ingen grad) og 5 er ser for seg store forandringer i egen næring knyttet til innovasjon. (Svært høy grad).

Fremgangsmåten for disse funnene er slik.

Modell 4.2.5 Fremgangsmåte «ser for seg innovasjon i egen næring»

I vedlegg 2 (analyse B1 og B3), er essensen av svaret på spørsmålet «hvordan tror du disse forandringene vil påvirke din næring» sammenfattet til faktor «G Innovasjoner i egen næring», hvor jeg har skrevet ned hva som tilknytter svarene til hver informant med hvor stor grad innovasjoner de ser for seg i egen næring. Svarene har så blitt skalert og jeg skal nå presentere disse funnene:

Informant 1 er målt til høy grad, informant 2 til svært høy grad, informant 3 til høy grad, informant 4 til ingen grad, informant 5 til høy grad, informant 6 svarte «aner ikke, vet ikke om forandringer», informant 7 har ingen næring, informant 8 høy grad, informant 9 svært høy grad, informant 10 høy grad og informant 11 ingen grad.

4.2.6 Ser for seg innovasjoner i andre næringer

Dagens globale markedsplass kjennetegnes av dyptgående sosiale, økonomiske og teknologiske endringer. (Gopalakrishnan og Damanpour, 1997). Innovasjon Norge har seks satsingspunkter. Disse er reiseliv, sjømat, landbruk, maritim, olje og gass, helse og energi og miljø. Regjeringen i Norge satser på innovasjon og det er innenfor disse seks næringene det satses på fremover. Endringer i samfunnet er gjennomgripende og overalt, og innovasjon gjør prosessen med å tilpasse seg mange av disse endringene enklere. Derfor spiller innovasjon en rolle i å nære økonomien, i å forsterke og vedlikeholde høy ytelse i bedrifter, i å bygge industriell konkurransekraft, i å forberede levestandarden, og i å skape en bedre livskvalitet.

Denne faktoren er i intervjuguiden presentert ved at informantene å skrive ned stikkord for hvordan de ser for seg Norge om 20 år. Her blir informantene vurdert etter hvilke og i hvilket omfang de svarer på satsingspunktene til innovasjon Norge. Informantene blir spurt om hvordan de tror disse forandringene oppsto, funnene her anvendes til drøfting for å ytterligere finne ut i hvilken grad informantene ser for seg innovasjoner. For å kontrollere at svarene som er gitt er riktige, er informantene også spurt om hva de synes om endringene de ser for seg, for å se om hva informantene egentlig ser for seg.

Jeg tar for meg hver informant enkeltvis, sammenfatter og graderer funnene her hos hver enkelt opp mot hverandre. Etter dette sammenligner jeg svarene med hvordan det sammenfatter med endringer basert på innovasjon og reflekterer svarene opp mot Innovasjon Norge sine satsingspunkter da dette gjelder forandringer i Norge. Denne drøftingen står tydelig og oversiktlig i vedlegg 4 (analyse B4). Bevisst har ikke brukt ordet innovasjon eller nevnt satsingspunktene i intervjuene men grunnlag i at ordet innovasjon kan forbindes med mer konkrete tematikker og i denne oppgaven ønsker jeg svar om innovasjon på et samfunnsnivå. Faktorene er ikke nevnt da jeg ønsker å vite hvilke endringer de ser for seg er de største selv, samt med hensyn til oppbygningen og strukturen i intervjuene.

Forandringer informantene ser for seg er kodet til 11 faktorer. Se vedlegg 4, (analyse B4), for fullstendig oppsummering av informantens svar. Dette er utarbeidet fra vedlegg 1 (oppsummering informanter), som er basert på rådataene fra transkriberingen. Disse er eldre befolkning, utdanning, innvandring, miljø, politikk, jobb og fritid, levemåter, teknologi, interaksjon og påvirkning mellom mennesker, naturlige forandringer og ser ingen forandringer. Ut i fra disse valgte jeg å se bort ifra ingen forandringer og naturlige forandringer da disse naturligvis ikke viser til forandringer informantene ser for seg, så det vil altså være åtte faktorer informantene vurderes ut ifra og i hvilket omfang.

I vedlegget har jeg skrevet ned funn fra empiri og teori, drøftet og konkludert for hvilken grad hver enkelt informant ser for seg innovasjoner i andre næringer. Jeg har gjort om deres setninger i konteksten av spørsmålene de har fått til teoretiske begreper innenfor innovasjon i drøftingen av hver informant. Nå ønsker jeg å presentere funnene fra hver informant.

Informant 1 virker belyst og ser for seg endringer som er godt argumentert for. Endringene er mest sosiale og medmellommenneskelige på et nasjonalt nivå. Nevner noen av faktorene og disse er mest sosiale, så informant vurderes til lav.

Informant 2 legger til rette for en del endringer som er teknologiske, økonomiske og sosiale. Nevner noen av satsningsområdene og er inne på tre av åtte av faktorene, disse virker gjennomtenkte. Nevner også innovasjon som et fokus og vurderes dermed til moderat høy.

Informant 3 nevner mange endringer, når det gjelder innovasjon så er det teknologi som er gjennomgående og informant ser for seg store endringer her. Nevner ikke andre og vurderes dermed ned til moderat lav.

Informant 4 drøfter en del endringer som omhandler innovasjon. Vurderes ned til moderat grunnet at alle forandringer argumenteres med naturlig fremgang og informant ikke nevner flere faktorer omkring innovasjon.

Informant 5 drøfter to faktorer fra satsingspunktene, når det gjelder helse omhandler dette fokus og satsning på eldreomsorgen. Ser for seg en del endringer men ikke de aller største, innovative forandringene. Vurderes dermed til moderat lav.

Informant 6 nevner et satsingspunkt og inkrementelle, politiske innovasjoner. Drøfter også miljø. Nevnte endringer som vurderes til moderat men drøfter seg frem til at informant ikke kan si noe sikkert, da syning ikke er vurdert på fakta. Vurderes dermed til moderat lav.

Informant 7 tror det «sikkert er noe teknologi, vet ikke hva folk kan finne på». Tror «ting» vokser som før, men vet ikke om noe er så annerledes. Blir stilt spørsmålet på flere måter men er usikker og har ingen tanker om det. Vurderes til svært lav.

Informant 8 gjør rede for økonomiske og politiske innovasjoner på et globalt nivå. Nevner flere spesifikke problemstillinger og viser kunnskapsnivå tilknyttet forandringer i samfunnet. Nevner noen satsingspunkter. Ser ikke for seg de store endringene i Norge men drøfter endringer som oppstår på grunnlag av utvikling. Vurderes til moderat.

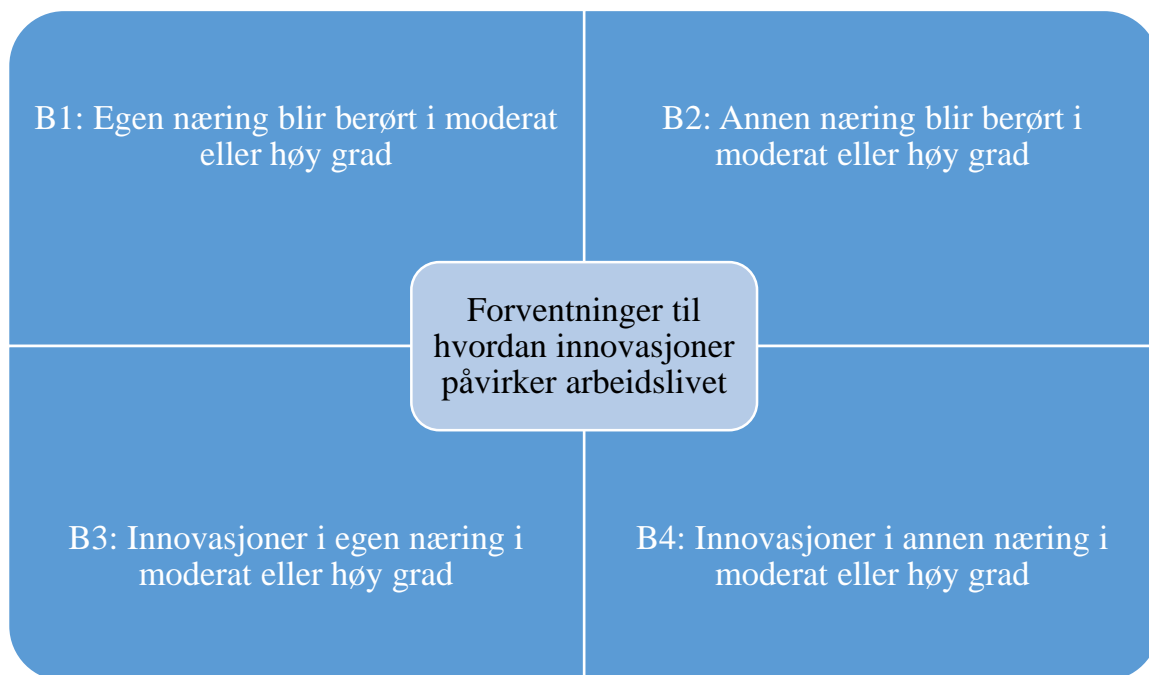
Informant 9 nevner to scenarioer, en negativ og en positiv. Disse går ut i fra endringer samfunnet ser som omhandler det sosiale, samarbeid og forandringer grunnet innvandring. Dette bunner fra store teknologiske endringer og i tillegg en totalforandring i markedet. Nevner utfordringer knyttet til ressurser. Informant vurderes dermed til moderat høy.

Informant 10 gjør rede for globale synergieffekt som fører til endringer i Norge som omhandler kulturelle forskjeller grunnet innvandring og mer kapitalisme. Inkrementelle innovasjoner innen økonomi og politikk som følge av dette. Vurderes til lav da informant ikke viser til mer refleksjon om innovasjoner.

Informant 11 drøfter endringer på et globalt nivå som fører til inkrementelle innovasjoner innenfor økonomi og politikk i Norge. Fokuserer på dette og vurderes til lav.

4.2.7 Delkonklusjon

Det foreligger ulikheter blant informantene om hvilke forventninger til de har til innovasjoner i fremtiden og hvordan de vil påvirke deres arbeidsliv. Jeg har sammenfattet og kondensert materialet fra empirien slik at materialet skal være lettere håndterlig. Her er sammenfatningen fra funnene:

Modell 4.2.8 Delkonklusjon forventninger til forandringer

Informanter	Faktorer
Informant 1	B1, B2, B3
Informant 2	B1, B2, B3, B4
Informant 3	B1, B2, B3
Informant 4	B4
Informant 5	B1, B2, B3
Informant 6	
Informant 7	
Informant 8	B4
Informant 9	B2, B4
Informant 10	B1, B2, B3
Informant 11	

Figur 4.2.8 Delkonklusjon forventninger til forandringer

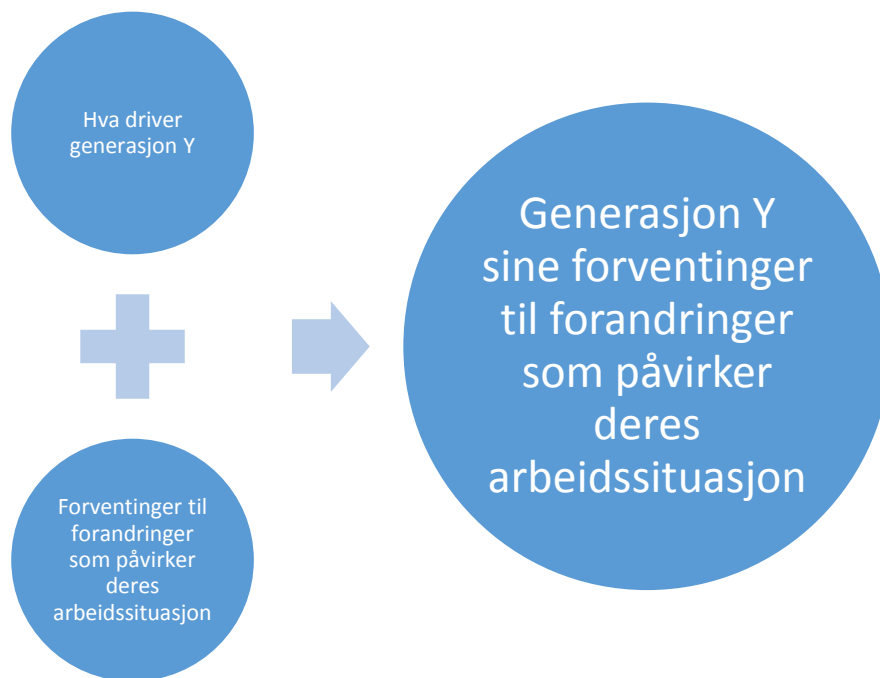
Som vi kan se har informantene veldig varierende forventninger til forandringer som påvirker arbeidslivet. Informantene 6, 7 og 11 har ingen spesielle forventninger til forandringer. Vi ser også at på faktorene egen næring blir berørt, annen næring blir berørt og innovasjon i egen næring skårer ca. halvparten av utvalget. Samtidig er det bare informant 2 som skårer på alle

faktorene, og 4 informanter som skårer på 3 av faktorene. Allikevel er det 5 informanter som skårer på enten tre eller fire av faktorene, og i underkant av halvparten av utvalget mitt ser derfor flere forventninger til innovasjoner som påvirker arbeidslivet. De resterende 6 informantene ser for seg få eller ingen forandringer.

4.3 Generasjon Y sine forventninger til forandringer som påvirker deres arbeidssituasjon

Her vil jeg sammenfatte funnene fra del 4.1 og 4.2 for å svare på formål 1 med oppgaven: Se hvilke forventninger utvalget av generasjon Y har til innovasjoner i fremtiden og hvordan de ser for seg at disse påvirker arbeidslivet. Modellen nedenfor viser utarbeidelsen til hvordan dette skal besvares

Modell 4.3 generasjon Y sine forventninger til forandringer som påvirker arbeidslivet

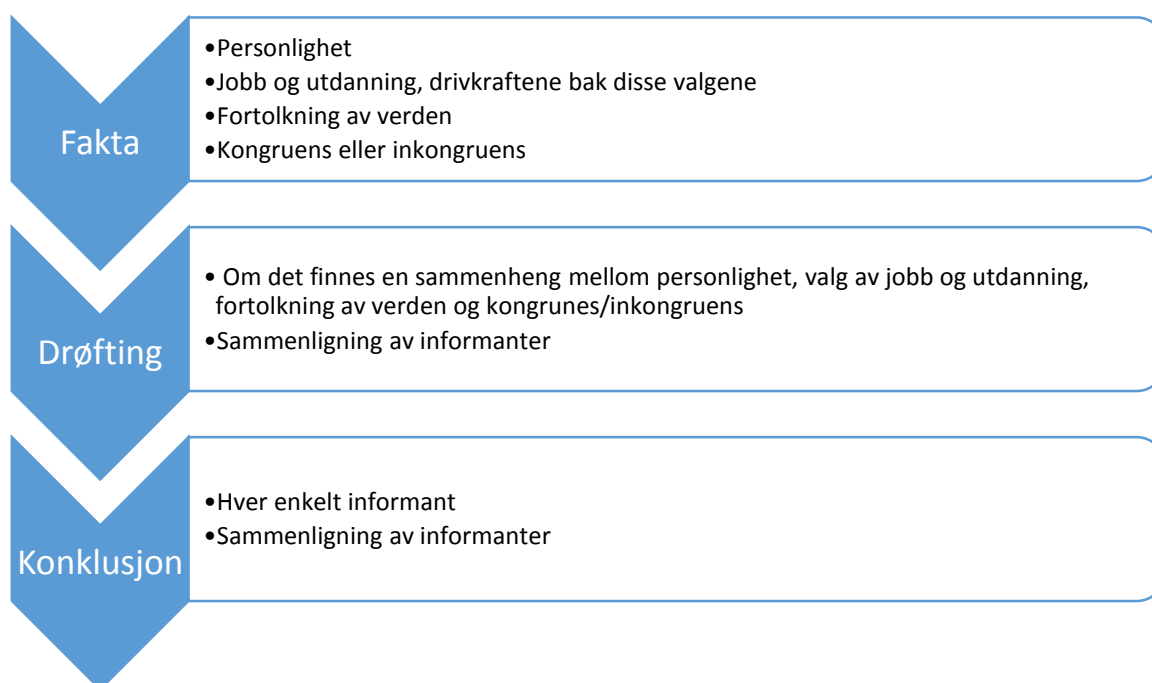
I modell (sett inn modell) ser vi at informantene 1, 2, 3, 5 og 10 tror egen næring blir berørt i moderat eller høy grad av forandringer. Disse informantene ser også for seg innovasjoner i egen næring i moderat eller høy grad. De øvrige informantene har hverken forventninger til forandringer eller innovasjoner i egen næring.

Som sett tidligere stemmer mitt utvalgt ganske godt opp mot anvendt teori om hva som driver generasjon Y. Når det kommer til hva generasjon Y forventer av innovasjoner som påvirker arbeidslivet har jeg ingen definitive funn. Forutsett at utvalget mitt stemmer godt overens med

teorier om generasjon Y, vil jeg da kunne si at jeg basert på mitt utvalg ikke ser klare mønstre for hva generasjon Y forventer av innovasjoner som påvirker deres arbeidsliv. Allikevel ser jeg antydninger til at informanter som stemmer godt overens med teori om generasjon Y, *kan* ha større og klarere forventninger til innovasjoner som kommer til å påvirke arbeidslivet. Jeg ser også tendenser til at informanter som stemmer dårlig overens med generasjon Y, også kan ha lave forventninger til innovasjoner, noe som underbygger denne påstanden.

4.4 Individuelle forskjeller

Denne modellen presenteres hvordan dette forskningsspørsmålet skal besvares

Modell 4.4 Individuelle forskjeller

4.4.1 Fakta

Ulike teorier om personlighet gir noe ulike forklaringer på og definisjoner av personlighetsbegrepet, og forklarer utviklingen av menneskets personlighet på ulike måter. I denne avhandlingen har jeg benyttet meg av Jungs typologitest, Myers-Briggs Type Indicator (MBTI), for å kunne si noe om personlighetene til informantene, og om dette kan ha noe å si hvordan de ser for seg endringer som påvirker deres arbeidssituasjon. I undersøkelsen blir informantene spurt om hvordan de anser seg selv i de ulike kategoriene. Jeg spurte også informantene om de anså seg som kreative.

Et nøkkelbegrep i Roger's teori er selvet. Selvet omfatter tanker, verdier og oppfatninger som karakteriserer «meg», og inkluderer oppfatninger av hvem «jeg» er, og hva «jeg» kan gjøre. «Selvet er den subjektive forestillingen et menneske har om seg selv og sitt forhold til omgivelsene». Under intervjuene stiller jeg informantene spørsmål og valg og tanker om egen jobb og utdanning, og stiller spørsmål til hvorfor de har gjort disse valgene.

Alle opplevelser et menneske har, utgjør individets opplevelsesfelt. Dette er personlig kunnskap som er spesiell for hvert enkelt menneske. Måten vi oppfører oss på, vil derfor alltid ha mening for oss selv, samtidig som andre mennesker ikke har tilgang til opplevelsene våre og dermed bare kan få en indirekte forståelse av atferden vår. For å forstå informantenes fortolkning av verden stiller jeg de spørsmål om hvilke utfordringer de synes Norge og verden har, hvordan de tror disse utfordringene best kan møtes og om det er mulighet for å gjøre noe med utfordringene.

Selvforståelsen vår behøver ikke gjenspeile virkeligheten. Selvet er menneskers subjektive forestillinger om seg selv og sitt forhold til omgivelsene. Idealselvet omfatter forestillinger om hvordan vi ønsker å være. Forholdet mellom selvene forløper enten ved å overlappes hverandre helt, overlappes hverandre delvis eller ikke overlappes hverandre. I undersøkelsen måles kongruens og inkongruens ved at informantene stilles mange spørsmål til hva de står for og hva de egentlig gjør, for å kunne gjøre rede for om de er kongruente eller inkongruente.

Se vedlegg 6, sammendrag funn individuelle forskjeller per informant, for full utgjørelse av funnene til hver enkelt informant innenfor hver kategori

4.4.2 Drøfting

Personlighet

Som vi har sett, anser informant 1, 3 og 11 seg som ekstroverte. Fellestrekk for disse er at de setter pris på nærhet, gode vennskap og trygge personer. Informant 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10 anser seg som ekstroverte. Felles for disse er at de beskriver seg entusiastiske, glade, sosiale og utadvendte.

Informant 2, 3, 7, 8, 9, 10 oppfatter hendelser med fokus på det som kan skje. Informant 1,4, 5, 6, oppfatter hendelser både med fokus på det som kan skje og det som skjer her og nå. Informant 11 oppfatter hendelser basert på det som skjer her og nå. Ingen åpenbare funn eller mønstre mellom noen av informantene i disse gruppene.

Informant 1, 5, 7, 9, 10 og 11 tar beslutninger basert å organisere informasjonen på en personlig og verdibasert måte. Felles for disse er at de anser seg åpne og ansvarsfulle.

Informant 2, 4 og 6 tar beslutninger basert på å være logisk og objektiv og på en personlig og verdibasert måte. Felles for disse er at de anser seg som sosiale og omgjengelige. Informant 3 og 8 tar beslutninger på en logisk og objektiv måte, ingen åpenbare fellestrekk mellom disse.

Informant 1, 4, 7, 10 lever både organisert og spontant. Felles for disse er at de anser seg som åpne og sosiale. Informant 2, 3, 11 lever mer spontant og fleksibelt. Felles for disse er at de anser seg som noen andre kan stole på. Informant 5, 6, 8, 9 lever planlagt og organisert, felles for disse er at de nevner hvordan de ønsker å oppnå suksess.

Informant 2, 9 anser seg veldig kreative. Felles for disse er at de er entusiastiske. Informant 1, 6, 7 anser seg som kreative, det er ingen klare likhetstrekk mellom disse. Informant 3, 4, 5, 10 anser seg ikke som så veldig kreativ. Det er ingen klare mønstre mellom disse. Informant 8 og 11 anser seg ikke som kreativ. Felles for disse er at de ordentlige og plikttoppfyllende.

Jobb og utdanning, drivkraften bak disse valgene

Informant 2, 5, 4, 10, 11 hadde svært gjennomtenkt grunn til valg av utdanning. Felles for disse er at de hadde klare mål og tanker om hvorfor de har valgt sin retning. Informant 1, 3, 8, 9 hadde moderat, gjennomtenkt grunner for sine valg. Felles for disse er at valgene deres er gjennomtenkte og er noe som har dukket opp de for de underveis i livet og som de har ansett som passende for seg selv. Informant 6 hadde noe gjennomtenkt grunn men tok også valgt utdanning litt på impuls. Informant 7 har ingen tanker om hva slags jobb eller studier informant ønsker, men ønsker grad.

Informant 2, 3, 5 ble påvirket av faglige interesser. Informant 3, 5, 8, 9, 11 ble påvirket av mennesker nære relasjoner. Informant 2, 7, 8 ble påvirket av samfunnet. Informant 4 og 11 hevder de ikke ble ikke påvirket av andre enn seg selv. Informant 5, 8, 11 ble påvirket av personlige erfaringer. Informant 1 ble primært påvirket av «en fyr fra BI jeg møtte som snakket om PR». Informant 6 ble påvirket av lokasjon. De fleste er preget av flere påvirkningskilder, to er påvirket kun av seg selv, mens resiterende litt under en tredjedel av utvalget er påvirket kun av seg selv eller tilfeldigheter.

Informant 1, 2, 5, 9, 10 og 11 drøfter sine veivalg til personlige verdier, erfaringer og relevans. Informant 2, 8 og 10 drøfter valgene opp mot å oppnå suksess. Informant 4 og 8

havner midt i mellom personlig verdi og det som passet da informantene gjør rede for at det var det mest passende å bli, men samtidig noe informant anser som et godt, personlig valg av interesse. Informant 3 og 6 drøfter sine veivalg til tilfeldigheter og det som passet der og da. Informant 9 og 1 drøfter sine veivalg av relevans for samfunnet. Informant 7 drøfter veivalg som usikkert, har vurdert flere veier men er svært usikker på utdanning og karriere. Informant 8, 10 og 2 drøfter veivalg vet at høy utdanning er en selvfølge

Fortolkning av verden

Informant 2, 4, 5, 10 har et positivt syn på verden. Felles for disse er at de i utgangspunktet er positive til hvordan verden er. De fleste har meninger om elementer de synes burde vært annerledes, i ulike grader, og ser for seg at dette kan løses. Informant 7, 8 og 11 har derimot et negativt syn på verden, felles for disse er at de frustrerer seg over styresett og skjev fordeling. En god del informanter havner midt i mellom et positivt og et negativt syn på verden, disse er 1, 3, 6 og 9. Felles her er at de har enkelte elementer eller mange elementer de ser på som negative, men de ser for seg løsninger på dette og har generelt sett har de et positivt syn på hvordan verden og Norge er.

Informant 2, 3, 5, 9 har et høyt refleksjonsnivå for hvordan de anser verden. Felles for disse er at de nevner ulike scenarioer, løsningsforslag og virker til å ha et høyt kunnskapsnivå.

Informant 1, 6, 8, 10, 11 innehar et moderat refleksjonsnivå. Felles for disse er at de har et høyt kunnskapsnivå men ikke like høyt refleksjonsnivå eller at de har et moderat kunnskapsnivå men veldig gode refleksjoner om de kunnskapene de innehar. Informant 4 og 7 innehar et lavt refleksjonsnivå. Informant 4, 7 innehar et lavt refleksjonsnivå. Informant 4 sier at «jeg har blitt tvunget til å høre at det er en utfordringer». Informant 7 resonnerer seg frem til kommunisme uten å forstå det selv.

Informant 1, 5, 9 og anses som svært engasjerte for verden rundt seg. Felles for disse er at de har tatt utdanningsvalg for å kunne påvirke verden. Informant 3 og 6 anses moderat engasjerte, felles for disse er at de har mange meninger og engasjement for verden, men ikke gjør noe aktivt selv. Informant 2 og 10 anses som noe engasjerte, grunnen til dette er at de virker genuint opptatt av hvordan verden er men også virker veldig tilfredse med det.

Informant 4 virker noe engasjert i verden, når det er saker som berører en selv. Informant 7 anses ikke engasjert da informant ser «bryr meg lite om verden og forskjeller, verden går sin gang uansett».

Kongruens og inkongruens

Informant 1, 2, 3, 5, 7, 8 og 10 og 11 oppleves som kongruent. Informant 4 og 6 oppleves henholdsvis kongruent, men har elementer av inkongruens. Informant 9 oppleves som både kongruent og inkongruent

4.4.3 Delkonklusjon

I denne delen har jeg sett på individuelle forskjeller mellom informantene i mitt utvalg. Drøftingen ovenfor oppsummerer forskjeller mellom informantene på de faktorene jeg har brukt. Av dette kan vi se at det er mange individuelle forskjeller i utvalget. Samtidig er det mange av faktorene hvor et flertall av utvalget er like på flere av faktorene, og noen faktorer hvor det ikke ser ut til å være noe mønster blant informantene. Formål 2 med denne oppgaven: Se på individuelle forskjeller av utvalget i generasjon Y og se om det finnes årsakssammenheng mellom forskjellene i individene og forventninger de har, vil bli belyst i konklusjonen i neste del.

Del 5: Konklusjon

5.0 Konklusjon

Denne oppgaven har hatt 2 formål:

1. Se hvilke forventninger utvalget av generasjon Y har til innovasjoner i fremtiden og hvordan de ser for seg at disse påvirker arbeidslivet.
2. Se på individuelle forskjeller av utvalget i generasjon Y og se om det finnes en årsakssammenheng mellom forskjellene i individene og hvilke forventninger de har.

Dette har jeg gjort for å svare på problemstillingen: «Hvilke ulike forventninger har generasjon Y til fremtidens innovasjoner, og hvordan tenker de dette kommer til å påvirke arbeidslivet?»

Gjennom oppgaven har jeg drøftet og analysert dette opp mot mine forskningsspørsmål:

- Hva drives generasjon Y av?
- Hvilke forventninger har generasjon Y til fremtidens innovasjoner og hvordan tror de det vil påvirke arbeidslivet?
- Hvilke individuelle forskjellene foreligger det blant utvalget og hva har de å si?

I denne oppgaven har jeg sett at det er mange likhetstrekk i hva generasjon Y drives av. Av mitt utvalg var det mange informanter som stemte godt overens med anvendt teori om generasjon Y og hva de drives av. Samtidig er det enkelte skjevheter som kan sies å være innenfor feilmarginen. Jeg har også sett et samsvar at informantene som stemte godt overens med teorier om generasjon Y, også hadde større forventninger til innovasjoner som påvirket arbeidslivet. Jeg kan derfor konkludere det første formålet med oppgaven med at mitt utvalg av generasjon Y stemmer godt overens med hvilke teorier som er brukt om hvilke forventninger generasjon Y har til fremtidens innovasjoner, og hvordan de tenker dette kommer til å påvirke arbeidslivet. I mitt utvalg forventer de fleste informantene først og fremst teknologiske endringer, og innovasjoner innenfor teknologi som kommer til å påvirke samfunnet og deres arbeidssituasjon. Informantene ser også for seg sosiale endringer, herunder også økonomiske, og at samfunnet og deres arbeidssituasjon kan bli påvirket av samfunnet for øvrig. Informantene har ulike refleksjonsnivå, og funnene tyder på at de med høyt refleksjonsnivå, også stemmer bedre overens med teori om generasjon Y, og derfor har

større samfunnsengasjement, og ser for seg flere endringer og innovasjoner på globalt nivå som eventuelt kommer til å påvirke dem. De mest reflekterte informantene presiserer også Norges rolle i å sikre innovasjoner som påvirker verden positivt i årene som kommer. Her er det også store variasjoner av hva informantene er opptatt av, selv om mange av aspektene er like. I tillegg har jeg vurdert nesten alle informantene til å være kongruente til en viss grad.

Utvalget har store individuelle forskjeller, med få synlige mønster. Informantene som skiller seg ut er 6, 7 og 11 som ikke har noen forventninger til innovasjoner i arbeidslivet, hverken i egen eller annen næring. Her er det heller ingen åpenbare fellestrekk. Det jeg har funnet ut er at mange av informantene har tatt målrettede og reflekterte valg med tanke på utdanning. Selv om informantene i ulik grad ser for seg forandringer som kommer til å påvirke dem, har de også tatt langsiktige valg, både for å jobbe med noe de liker, men også for å være sikret jobb i et stadig skiftende samfunn. Her oppgir også mange informanter at de har tatt disse valgene selv, men også med sterk påvirkning fra venner, familie og samfunnet.

De mest interessante funnene var at de informantene som var mest engasjert for samfunnet og hadde klare mål, var de som reflekterte mest konkret om endringene og hvordan de ser for seg at utfordringer i samfunnet kan løses. De som var mer usikre, så i mindre grad for seg konkrete endringer. Dermed konkluderer oppgaven med at den subjektive fortolkningen av verden kan ha noe å si for hvilke forventninger til innovasjoner som påvirker arbeidslivet. Det ble ikke funnet noen åpenbare årsakssammenhenger blant personlighet eller kongruens og inkongruens hos informantene for hvilke innovasjoner de ser for seg påvirker arbeidslivet.

Jeg kan da konkludere formål 2 med oppgaven med at selv om utvalget er godt med tanke på å si noe om populasjonen, generasjon Y, er det store individuelle forskjeller og få øvrige likhetstrekk. Dette underbygger både teorien om at det er problematisk å klassifisere en hel generasjon med like fellestrekk, og at generasjon Y kan være en generasjon med større individuelle forskjeller enn tidligere generasjoner.

Del 6: Etterevaluering

6.0 Feilkilder

Innovasjoner og forandringer i fremtiden er det umulig å si noe om. Det kan drøftes antakelser basert på hva som tidligere har skjedd og hva som fokuseres på i dag, men ingen kan si noe sikkert om hvordan fremtiden vil være.

Boken «Halvveis til fremtiden» av Berg og Bakas, 2013, er ikke en faglig bok og kan ikke brukes til å si noe sikkert om noen fenomener. Boken er tatt med i litteraturgjennomgangen for å vise til at det er fokus på endringer, men boken kan ikke anses som valid.

6.1 Kritikk til egen forskning

Avhandlingen er veldig lang og omfattende. Dette kan føre til at noen deler er oversett eller at noen deler er tatt for mye med og egentlig ikke er så sentralt for oppgaven. Med en større avgrensning kunne oppgaven blitt mer spisset og vist til mer konkrete funn, i tillegg til det ville oppgaven vært mye kortere og det ville vært mindre materiale å bearbeide.

Oppgaven tester hva generasjon Y drives av. Utvalgsstørrelsen er for liten til å kunne si noe om hele populasjonen. Dette er tatt med forbehold i oppgaven, men oppgaven konkluderer med at det trolig ville vært like funn for generasjon Y med et større utvalg da de fleste informanter passet inn i anvendt teori om generasjon Y.

Å generalisere en hel populasjon vil på mange områder være feil. Det vil ofte være problematisk å klassifisere store grupper individer ut i fra noen fellestrekk, og ved å klassifisere og bruke generasjon Y som et begrep i oppgaven kan det være til den konsekvens at oppgaven vil ha mindre valide resultater.

Det vil alltid være feil å tallfeste kvalitative dybdeintervjuer. Jeg har kategorisert og tallfestet hvorvidt informantene passer inn i teorien om generasjon Y og kodet disse i fire matriser for å se om de passer inn. Jeg har også kodet to faktorer i «forventinger til forandringer» med tall.

For å kartlegge personlighet har jeg tatt utgangspunkt i Jungs typologi. Kritikk til dette er at dette ikke tradisjonelt sett er et fenomenologisk forskningspunkt, men det er en lett målenhet for å kategorisere informantene og grunnet tidsavgrensningen i denne avhandlingen er det slik jeg har gjort det. En annen kritikk er at jeg ikke har gjennomført personlighetstesten, men kun stilt informantene spørsmål om hvor de anser seg på de ulike faktorene i testen.

6.2 Relabilitet og validitet

Johannesen, Kristoffersen og Tufte (2010) forklarer validitet som hvor gyldig resultatene i en forskningsprosess er gyldige. Det skilles mellom intern og ekstern validitet. Intern validitet er hvor gyldige resultatene er for utvalget og fenomenet som er forsket på. Det er ikke mulig å generalisere om generasjon Y basert på oppgavens utvalgsstørrelse. Oppgavens resultater viser at de fleste informanter passer innenfor den teoretiske gjennomgangen av generasjon Y. Det er dermed rimelig å anta at funnene fra generasjon Y i denne oppgaven ikke ville avvike stort med en bredere utvalgsstørrelse.

Ekstern validitet er hvor gyldige resultatene er for å kunne overføres til andre situasjoner og utvalg (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010).. For oppgavens hovedfunn er det rimelig å stille seg kritisk om lignende funn ville inntruffet i andre situasjoner og utvalg, til det er utvalgsstørrelsen for liten til å kunne få de samme resultatene til forventinger til forandringer. Forventinger til forandringer vil uansett ikke kunne være helt like da dette avviker fra person til person. Det samme gjelder de individuelle forskjellene, det kan være rimelig å anta at det ville blitt funnet en korrelasjon mellom visse forventinger og individuelle likheter.

Relabilitet er om studie kan etterprøves. Det skilles mellom indre og ytre reliabilitet (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010). Indre reliabilitet er om andre kan anvende forskningen på samme måte. Ved å anvende samme forskningsmetode og utvalg kan andre forskere gjennomføre samme undersøkelse. Det som ikke kan bli likt gjelder alle kvalitative undersøkelser med dybdeintervjuer, at de samme intervjuene ikke kan gjenskapes, så noen ulikheter vil forekomme.

Ytre relabilitet er hvordan forskjellige forskere kan oppnå samme funn innenfor samme og lignende situasjoner. (Johannesen, Kristoffersen og Tufte, 2010). Det er rimelig å anta at ulike forskere kan oppnå noen av de samme funnene, men det stilles kritisk til om ulike forskningsmetoder kan anvendes for å oppnå de samme funnene da denne undersøkelsen er veldig omfattende og legger stor vekt på individets egen tolkning. En lik forskningsmetode kan inneha noe ytre relabilitet da et representativt utvalg i lengden trolig vil gi de samme funnene. Det vil selvsagt forekomme noen ulikheter blant informantene da all tolkning er subjektiv, dog vil det trolig oppnås samme hovedresultater.

6.3 Anbefaling til videre forskning

Videre hadde det vært interessant å ha dette intervjuet med et virkelig representativt utvalgt av populasjonen, hatt case-studier eller fulgt opp informanter over tid. Det hadde også vært interessant å se hvilke forandringer informantene har hatt etter første jobb, om 5, 10, 20 og 50 år. Likeledes ville det vært interessant å spørre samme aldersgruppe om 15 år og se hvilke forskjeller som foreligger.

7.0 Litteraturliste

- Berg, Truls, and Adjiedj Bakas. 2013. *Halvveis til fremtiden – 5 megatrender som endrer Norge – og verden!* Oslo: Inspirator
- Bergens Tidende. Generasjon Y har overtatt. Lesedato 15. mai 2014:
<http://www.bt.no/bergenpuls/Generasjon-Y-har-overtatt-2702049.html#.U4XddCgvjnc>
- Drucker, Peter. 1985. *Innovation and Entrepreneurship*. New York: Harper & Row
- Duffy, Bobby. “Viewpoint: ‘My’ Generation: Shared Experiences Shapes Individual Values and Attitudes.” *International Journal of Market Research* 55, no. 4 (2013): 2–4.
- Forskning.no. Generasjon Y klar til innsats. Lesedato: 15. Mai 2014:
<http://www.forskning.no/artikler/2008/oktober/198525>
- Freeman, Chris, and Louca. 2002. *As Time Goes By: From the Industrial Revolutions to the Information Revolution*. Oxford University press
- Heos, Bridget. “For Younger Generations Family Tops Priorities.” *Daily Record, The (Kansas City, MO)*, juli 2007.
- Herbison, Gerry, and Glenn Boseman. “Here They Come - Generation Y. Are You Ready?” *Journal of Financial Service Professionals* 63 (May 2009): 33–34.
- Hovland, Nils Per. 2011. *Entreprenørskap og innovasjonsledelse*. Cappelen Damm akademisk,
- Håkonsen, Kjell Magne. 2009. *Innføring i psykologi*. 4. utg. Gyldendal akademisk,
- Johannessen, Asbjørn, Per Arne Tufte, og Line Christoffersen. 2011. *Samfunnsvitenskapelig metode*. 4th ed. Absrakt forlag.
- Johannessen, Jon-Arild, and Bjørn Olsen. 2009. *Fremtidige strategier og organisasjonsformer*. Cappelen akademisk forlag
- Lung Lai. “Does Effect of Workload on Quality of Work Life Vary With Generations?” *Asia Pacific Management Review*, n.d.
- Nishizaki, Santor. “Generation Y in the Workplace.” *Contract Management* 52, no. 9 (n.d.): 12–14.
- Tidd, Joe, and John Bessant. 2009. *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*. 4. utg. Wiley
- Tulgan, Bruce. 2009. *Not Everyone Gets a Trophy: How to Manage Generation Y*. Wiley

Urbain, Caroline, Christine Gonzales, Gall-Ely, and Marine Le. "What Does the Future Hold for Giving? An Approach Using the Social Representations of Generation Y." *International Journal of Nonprofit & Coluntary Sector Marketing* 18, no. 3 (August 2013): 159–71.

Valentine, Dawn. B, og Thomas. L Powers. "Generation Y Values and Lifestyle Segments." *Journal of Consumer Marketing* 30, no. 7 (2013): 597–606.

VanMeter, Rebecca, Douglas Grisaffe, Chonko, Lawrence, Roberts, and James. "Generation Y's Ethical Ideology and Its Potential Workplace Implications." *Journal of Business Ethics* 117, no. 1 (September 2013): 93–109.

Vedlegg 1: Sammendrag informanter

Generasjon Y

Modell utarbeidet fra 1. inntrykk fra intervjuet, skrevet ned når med tanke da spørsmålene ble stilt, 2. gjennomgang rett etter intervjuet basert på notater, 3. transkribering.

Generasjon Y								
	Arbeidsforhold	Forhold med leder og tilbakemelding	Lojalitet mot egen CV	Ha et liv ved siden av jobben	Mulighet til å dyrke egne interesser	Samfunn: Ansvar og bevissthet	Opptatt av verdier	Positiv syn fremtiden
	Arbeidstider Faste arbeidsoppgaver. Gi ny teknologi. Strukturer. Strukturer.	Tett oppfølging og tydelig ledelse. Klar, positiv og kontinuerlig tilbakemelding. Hyppig kontakt med leder. Opptre folkelig men litt kompis. Sette egne mål. Entusiasme må oppmuntres.	Kompetanseutvikling. CV CV CV	Ha et liv ved siden av jobben Ha et liv ved siden av jobben	Mulighet til å dyrke egne interesser Mulighet til å dyrke egne interesser Mulighet til å dyrke egne interesser	Samfunn: Ansvar og bevissthet Samfunn: Ansvar og bevissthet	Verdier Verdier	Positiv Syn Fremtid Positivt syn fremtid
Inf. 1	2. 3. 2	4. 5. 3. 4. 4. 5	4. 4. 4	4. 4	5. 5. 5	5. 5. 5	5. 5.	3. 4.
Inf. 2	3. 4. 3. 3.	3. 4. 4. 5.	4. 3. 4	4. 5	3.	1. 2.	5. 4.	5. 5.
Inf. 3	3. 4. 3. 4. 3.	2. 3. 3. 5. 4. 5	3. 4. 4	3. 4	4. 5. 4.	3. 4.	4. 5.	3. 3.
Inf. 4	1. 1. 4. 3. 2.	2. 2. 3. 3. 4. 4	3. 4. 4	4. 4	4. 4.	1. 1	2. 3	4. 3
Inf. 5	3. 4. 5. 3. 4	3. 4. 4. 5. 4. 4	4. 5. 5	3. 4	3. 4	4. 5	5. 5	5. 5
Inf. 6	3. 3. 2. 5. 4	4. 3. 4. 5. 2. 5	5. 5	5	2. 1	3. 4	5. 5	3. 4
Inf. 7	1. 4. 3.	4. 3. 4. 2. 1. 2	2	3. 3	3. 4. 5.	2/1	5. 5	3
Inf. 8	2. 4. 3. 5. 5	3. 2. 3. 3. 3. 5	3. 3. 2	2	5. 5. 5	2. 3	2. 2	3. 3
Inf. 9	5. 5. 3. 5. 5	5. 3. 5. 5. 5. 5	5. 4. 5	3. 4	5. 3	5. 5	5. 5	4. 2
Inf. 10	2. 4. 4. 2.	4. 4. 4. 3. 3. 4	4. 3. 4	2.	3	4. 4	5. 5	4. 4
Inf. 11	4. 5. 2. 2. 3	4. 3. 3. 3. 3. 4	4. 3. 4	4. 4.	4. 4. 4	5. 5	5. 5	3. 3

Individuelle forskjeller

Individuelle forskjeller					
	1 Ikke kreativ 5 Kreativ	1 Introvert 5 Ekstrovert	1 Sansing 5 Intuisjon	1 Tenkning 5 Følelse	1 Avgjørelse 5 Oppfattelse
Informant 1	Mener mye om mye. Engasjert. Glad i å være med venner, sosial. Trives godt hjemme alene. Tar på mye ansvar. Åpen				
	4	2	3	3-4	3
Informant 2	Entusiastisk. Nerdete. Omgjengelig. Sosial. Tilbyr litt av alt. Inkluderende				
	4-5	3	4	3	4
Informant 3	Innesluttet, sjenert. Trygg, til å stole på. Utsetter ting. Litt rotete.				
	2	1	1	2	4
Informant 4	Ikke så høytidelig. Jordnær. Livsnyter. Glad.				
	2	3	3	3	3
Informant 5	Åpen person. Folk kan komme til meg med ting og kan stole på meg. Flink pike. Dårlig på å si nei i jobbsammenheng. Hva folk synes, mer i tankene enn synlig. Redd for å ikke bli likt i «viktige» relasjoner. Gjør for mye for å bli likt. Bøyer meg. Sier ifra, men burde gjort mer. Trygg på seg selv og hva jeg står for. «Er meg»				
	2	3	4	4	1
Informant 6	Motiveres av å lære og finne svar. Liker å forklare ting. Ateist. Reflektert. Tullete/leken. Velsevoksen. Føleser i balanse. God pedagog. Kontrollert med tanke på følelser. Legge motstand bak meg. Snill				
	4	4	3	3	1
Informant 7	Sosial – behov for folk rundt meg. Åpen. Liker å prøve nye ting, utforske. Følsom men viser det ikke alltid. Liker å leve nå. Det som settes høyt, settes svært høyt om omvendt.				
	4	5	4	4	3
Informant 8	Målfokusert. Direkte. Offensiv. Engasjert. Resultatorientert. I utgangspunktet tilfreds.				
	1	5	5	1	4
Informant 9	Selvdestruerende og selvbevisst → gjøre det jeg tror jeg selv kan frykter jeg. Er i konstant tekning. Energifull – konstant energiflow. Utålmodig – blir fort irritabel og føler meg innestengt. I behagelig tempo preseterer jeg. Gir ALDRI opp (eksamen, konkurranse, «workmode»). Interessert i andreas motiver. Blir usikker når gjør noe bra. Går noe dårlig blir jeg positiv. Går ikke til selvdestruering. Blir redd for å gjøre det bra. Vil ikke ha for mye makt. Får FLOW i hakk, ta med de i gruppe. Gjør dumme ting men er smart.				
	5	5	4	5	4
Informant 10	Utadvendt og glad. Mål og ambisjoner. Setter pris på godene. Snill. Godt hjerte. Standpunkter og prinsipper. Bortskjemt. Ikke gråsoner.				
	2	5	4	4	3

Informant 11	Følsom. Bryr meg om andre, noe ekstremt. Setter andre først. Introvert. Nære vennskap. Ordentlig. Pliktoppfyllende. Ikke bad-ass. God samtalepartner/lytter – hva andre mener og føler er av stor interesse.				
	1	2	4	5	5

Jobb og utdanning personlig				
	Hva	Hvorfor	Påvirkning	Veivalg/annet
Inf 1	PR/kommunikasjon. <i>Student</i>	Havnet veien midt imellom. En PR-sjef som hadde mye å fortelle.	Fyr fra BI. Hørte litt om at skolen var bra. Men litt usikker	Engasjere seg. PR er mer relevant enn markedsføring for å kunne påvirke til endringer i holdninger.
Inf 2	<i>Skal studere:</i> Dataingeniør. Sivilingeniør. <i>Militæret</i>	Matte. Egen Research. Arbeidshest.	Matte, fysikk. Skole gøy. Viktigheten av utdanning. Ikke havne i kassa. Muligheter til utvikling. Foreldre har master men ikke påvirket av de.	Fant ut på egenhånd. Skolen la ikke opp til hva yrker innebærer i praksis, det må det bli mer av.
Inf 3	<i>IT jobb. Ikke utdanning, drop-out VGS</i>	Stadig i endring. Viktig for mange ting, brukes til alt. Medisin, etc.	Far i stor grad fordi han skjønte at det var noe han likte. Fikk også montere på dataer og fant ut at dette var gøy.	Tenker mest her og nå så ikke noe langsiktig plan for andre yrker, ikke tenkt noe særlig over det. Flink i matte og å lese. Flinke elever må gis utfordringer, det var derfor informant droppet ut av VGS.
Inf 4	Lærer. <i>Student</i>	Liker å jobbe med barn og unge. Underviste søsken. Sjefen i klasserommet. Ville være dette i flere år, ikke noe annet.	Meg selv. Foreldre var for. Far høy utdannelse, mor lav. Mor pushet mest på utdanning. Foreldre har påvirket.	Var det mest passende å bli ,var ikke noe annet informant ønsket å bli.
Inf 5	Sykepleier <i>Student</i>	Vil jobbe med mennesker, verdier er viktig. Pappa foreslo	Psykologi på FHS. Vil jobbe med folk. Leder	Alltid vært opptatt av folk, særlig etter foreldres skilsmisse og

		det. Stemor er det, leste litt. Forberedt	på Tusenfryd der det er fokus på folk. FHS: vil ikke jobbe på kontor. Gjøre det bra på skolen, har dysleksi så måtte bevise og jobbe hardere. Pappa? Stemor.	ta vare på sine søsken. Vil være hyggelig og vil at folk skal ha det bra. Vurderte andre yrkes som har mennesker i fokus.
Inf 6	KIF <i>Student</i>	Interessant. Impuls. Følte relevant. Ha noe å si for samfunnet. Ta en utdanning som ikke låser meg til noe.	Ville til Oslo. Var inne på lignende da informant gikk på BI men der hadde ikke informant noe sosialt liv.	
Inf 7	FHS <i>Vet ikke hva informant vil bli. Vil ha en grad</i>	Vet ikke om studier. Informant vet ikke hva som interesserer. Antar å ende opp å jobbe i barnehage eller som lærer, men har ikke så veldig lyst. Vil ha en en grad så informant kan få jobb – men vil ha grad, en form for utdanning.	Samfunnet har påvirket dette. Det er sånn som verden er i dag. Ikke fokus i familien – «gjør som du vil. Går OK».	Vurderte flyvertinne, særlig politi. Men var «lost case» med tanke på utdanning og snitt.
Inf 8	HR <i>Student</i> Avdelingsleder på TF HR-Norge	Spennende med lederrollen. Studiet jeg vil jobbe med. Det som var relevant fra TF.	Selvfølge med høy utdanning. Kjedelig på callsenter. Var en forventning fra familien, begge foreldre høy utdanning, selvfølge for dette i familien. Samfunn, VGS, hjemme, familie og alle venner har påvirket.	Høy utdanning var en selvfølge. Det gjør man.
Inf 9	KIF <i>student</i>	Skaffe informasjon. FRIE TØYLER, ikke	Kompiser som fortalte om det.	VGS: ingen inspirasjon. Ingen mulighet til å

		spesielle sktøv. Frihet. Studiet har gjort meg mer oppmerksom.	Foreldre ikke høyere utdanning men var fokus hjemme. «du burde studere» men alt var OK uansett.	lære. Skolen burde inneholde fag om mennesker og personlig økonomi. Forståelse om annet enn religion.
Inf 10	Advokat. <i>Student</i>	Godt ansett rykte, godt rennomme, penger. Så gøy ut. Tjene penger.	Fant ut av det på egen hånd. TV og film. Alltid vært flink på skolen. Foreldre greit og godt utdannet, har ikke forventet annet.	Det ligger i min natur å satse høyt. Har alltid vært ambisiøs.
Inf 11	FHS stipendiat <i>Skal studere journalist</i>	Utenlands journalistikk. Brenner for, viktig. Alltid har hatt det. Vært i Afrika to ganger, gi tilbake.	Har hatt dette synet så lenge informant kan huske. Foreldre har påvirket. Har alltid lest mye.	Vokst opp med å høre om andre som ikke har det bre. Fått banket det inn i hodet. Velferd.

Utfordringer verden og Norge har	
Informant 1	Holdninger
	<i>Norge:</i> Knyttet til troverdigheten. Individuer og gruppe; grupperinger i samfunnet. (Fordommer, rasisme – men på vei i riktig retning). Holdninger på endres men vår generasjon er mer åpne. Vil fjerne janteloven sånn at folk kan ytre det de mener. Det må være mer sosialt akseptert å være engasjert, folk må stå frem slik de er.
	<i>Verden:</i> Holdninger til miljø, dette har store konsekvenser etter hvordan enkelte land blir styrt. Vanskelig å gjøre dette, men folk må forstå at miljø er et problem. Vil endre fattigdom men det sees på som umulig.
Informant 2	Innovasjon for ressurser. Praksis og appellerende utdanning.
	<i>Norge:</i> Fornybar energi. Olja varer ikke evig. Norge må bli mer innovative – det er en del av fremtiden. Må ha mer ressursbruk. Til å skape en fremtid. VIL ENDRE HOLDNINGER PÅ SKOLEN, MULIGHETER OG HVA DE FØRER TIL, HA DET MER APPELLERENDE OG HA FOLK UTE I PRAKSIS. VIS HVAYRKENE ER I PRAKSIS.
	<i>Verden:</i> Fordeling av ressurser. Sykdom. Ikke ta ressurser. Lære seg å dele. DET BURDE VÆRE FORSKJELLER OG DE BØR VÆRE DER. Vil ikke endre så mye i verden, godt utgangspunkt.

	<i>Fritt internett:</i> Brenner for. Systemet fungerer. Grunnlag av egne interesser. Representere grupper. Mest rettferdig.
Informant 3	Stolthet
	<i>Norge:</i> Forholdvis små og stolte. Ikke bra når man skal hevde seg ut i verden. Innenfor EU er det for mye stolthet. VI må fokusere på det vi kan tjene penger på. KUNNSKAP, nasjonal ytelse. Ikke glad i utdanningssystemet i Norge. Berømmer ikke god innsats. Vi må være åpne for å sende elever på høyere trinn og matche de med de som er like smarte, innføre realfagsskoler.
	<i>Verden:</i> Stolthet. Tror og mener vi er for stolte til å innse mange av våre feil, da endres det ikke. Ydmyket hadde hjulpet i mange situasjoner. Ressursbruk, vi deler ikke. Dette er vanskelig. Vi må endre innstillingen på en hel klode. NOEN kan gå foran, det kan ENHVER person gjøre. Verden må ikke være stolte. Vi må OMFAVNE DET GLOBALE. Usikker på om dette kan gjøres, det vil i så fall ta tid. Det er usikkert å få gjort dette overalt, men vi må gi det et forsøk. Gå foran med et godt eksempel.
	<i>Globalt fokus:</i> Engasjement for at folk må ta jobber i utlandet. Utdanningssystemet må endres slik at noen blir flinke. Vi må fokusere på å hjelpe til globalt.
Informant 4	<i>Norge:</i> Holde økonomien vedlike. Mer kriminalitet med nye landsmenn. Vi har det bra i Norge men vil ha strengere straffer for kriminelle.
	<i>Verden:</i> Global oppvarming, fordi dette har informant blitt tvunget til å høre på at er en utfordring. Vi må få fornybare energiresurser. Vil ikke at det skal være krig i verden, men tror ikke dette kan skje. Kan bli mindre. Alle blir med i FN. Endrer styresett til demokrati.
	<i>Strengere innvandring, eldreomsorg og strengere straffer for kriminalitet:</i> Eldreomsorgen for egen fremtid og egen slekt. Strengere straffer for egen sikkerhet. Innvandrere må integreres.
Informant 5	<i>Norge:</i> Eldreflodbølge. Trenger høyere kunnskapsnivå. For lite fokus på de viktige tingene slår ned på oss. Vi burde planlegge hvordan vi skal møte utfordringene nå. Rekruttere folk til dette. Internrekruttering. Vil ha mer fokus på sykepleiere og det de gjør. Det er kanskje for mye klaging? Øke lønningene. Tilrettelegge. Rett på rett sted.
	<i>Verden:</i> Klima. Fattigdom. Sykdommer i U-land. Befolkningsvekst. Å redde liv må komme først. Utvikle medisin. Finne grensen for å holde folk i livet. Klimafokus, strenger ørene, det er stort og vanskelig. Ville endret at ting er skjevt fordelt. Tror ikke dette kan bli gjort fordi alle er grådige. Kommunisme fungerer heller ikke. Det kan bli jevnere. Vesten må se at dette ikke går i lengden. Vi må bygge opp land.
Informant 6	<i>Norge:</i> Studerer innovasjon – gründere skal svare på utfordringene. Vi må lette på rammene. Ville endret innvandringspolitikken. Minoriteter hopper seg sammen. Vil få de til å lære norsk. Akseptere kulturen. Grønland 80% innvandrere, Norge er for åpne. Demokrati og midten.
	<i>Verden:</i> Forurensning. Veldig sentralt. Litt selvsagt. Merker effektene i Norge alt. Andre deler i verden går under. Verdenskrise ramme alt. Moraletikk. Må endres ved bevisstgjøring – mennesker vil ikke akseptere forandring. Makta må gjøre det.

Informant 7	<i>Norge:</i> Tenker ikke så mye på det. Vil bruke penger på mer verdi. Det kan gå, Norge kan gi mer penger til u-land og utjevne forskjellene. Dette kunne bli gjort ved at kjendiser etc gir mer penger til alle. Lik lønn i Norge uansett hva man jobber med.
	<i>Verden:</i> Alle som har penger kan dele de. Skaper pringer – penger forskjellen. Vil at mennesker overlever, usikker på hvordan. Så lenge folk overlever og folk har penger til mat og medisiner. Tror ikke det kan gå grunnet ulike grunner. Verden kommer alltid til å være sånn som den er.
	Bryr seg lite om verden og forskjeller fordi verden går sin gang uansett.
Informant 8	<i>Norge:</i> Internasjonale relasjoner. Være nøytrale. Utvikling. Ta litt ansvar for verden. Vanskelig å se det skje. Ikke en klar politisk retning. Ville bygget ut eldreheim fordi eldrebølgen kommer.
	<i>Verden:</i> Miljø. Kunnskap. Ingen blir enig. Legge mer til rette. Verden planlegger ikke! Samferdsel som funker. Ville endret klimautfordringene. Tror ikke det kan gjøres men mulig folk betaler seg ut. Må senke på en eller annet måte. Må ta ansvar.
Informant 9	<i>Norge:</i> Nye landsmenn – innvandring og rasisme om vi ikke klarer å forene oss. Ser oss som mennesker. Vi kan løse dette med forståelse fra hele samfunnet, her kommer media inn. Det andre er olje og innovasjon – organisasjoner som MESH der man samler folk med samme tankegang er et eksempel på at vi er godt på vei. Ville endret HATET folk har mot hverandre. Fordommer som gjør at vi skiller oss fra hverandre. Ville være folk å forstå. Nok med tiltak. Skolen må gjøre store endringer og ha fag om mennesker og forståelse om noe annet enn økonomi. Norge må også bli bedre på innovasjon (her MESH).
	<i>Verden:</i> Ressurser. Eller eksempel Ukraina/Russland. Kald krig? Vesten kan påvirke, det hjelper å gi ressurser og hjelper ikke til å bygge. La de leve som de vil. Religion er det største problemet – det sier hva folk skal gjøre. Vil at verden skal bli en helhet der det er deler av verden sånn at folk kan leve som de vil, fjerne landegrensener. Teknologien kan løse vannproblemer. Innovasjon og tankemønstre må inn og ta tak i ting → unngå maktkonflikter.
Informant 10	<i>Norge:</i> Innvandring og velferdssamfunnet. Vanskelig å opprettholde. Vi må ha strengere krav for hvem som skal få hjelp til hva. Vil endre tannlegehelsetjenesten. Billigere for studenter og grupper som ikke har råd til å gå – rabattordning for de som trenger det.
	<i>Verden:</i> Endringene med global oppvarming. Menneskemasser, ressurser. Teknologi for mye. Ikke let å endre, får ikke stoppet utviklingen. Kontroll på teknologi. Ville endret forurensning. Tror ikke dette kan bli gjort i ønsket grad. Viktig å ha klimavoter og bevisst forhold.
Informant 11	<i>Norge:</i> Usikker. Blir så mange gamle. Føder færre barn. Løse med å få flere barn? Kvinner vil ha karriere og venter med å få barn. Ville endret hvordan vi bruker pengene. Norge skryter. Tenker for mye på oss selv.
	<i>Verden:</i> Bevissthet. Bruke penger på riktig måte. Respektere og bry seg. Vet ikke hvordan dette kan endres, hadde gjort det om informant visste. Ville endret forskjellene i verden. Likestilt mer så det ble tilnærmet lett.

	Kvinner skal få flere muligheter, likestilling. Kan bli gjort men da må alle være med. Alle land må gå inn for det.
--	---

Kongruens

Informant 1	<p>Ja. Viktig med gode samtalepartnere. Ærlighet. Engasjement. Opptatt av menneskerettigheter – barns rettigheter. Asylbarn i Norge. Fordi informant har opplevd en del ting som ikke er greit, viktig at alle blir behandlet verdig og med respekt. Mener mye om mye og er engasjert. Ønsker å jobbe i veldedig organisasjon eller med PR for noe som har den type verdier eller at informant kan skape de. For å gjøre det nå er informant flittig student og driver med frivillige verv som anses som viktig. Vil ha en jobb som er viktig som samfunnet. Engasjert i samfunn og politikk og at folk ikke står opp for seg selv – «folk snakker ikke om ting som er ubehagelig». Prøver å påvirke dette med leserinnlegg og valg av utdanning, dette kan gjøre en forandring.</p>
Informant 2	<p>Ja, klar plan for karriere og at det er fremtidsrettet. Viktigheten av utdanning står sentralt. Engasjerer seg for fritt internett av prinsipp, gjør ikke noe for det. Opptatt av å være sosial og inkluderende og gjør dette.</p>
Informant 3	<p>Ja. Ser opp til bestefaren sin. Har er flink til å utføre egne ideer. Tilbrakte mye tid med han da informant var liten. Vil kunne gjøre dette selv. Vil se muligheten og ta sjanser. Gjør det ikke veldig mye, men litt. Fortsatte med to jobber i eget liv, så det var en sjanse. Opptatt av å verne naturen og lærer opp barn i speideren til dette, sprer kunnskapen videre. Viser folk. Vil oppnå å fullføre VGS, bli mer etablert og eie eget hjem. Det er dette som skal til for å trives med det informant gjør. Viktig å ha det hyggelig. Informant jobber og gjør det informant kan på jobb. Prøver å sette seg mål og har en plan for å fullføre VGS.</p>
Informant 4	<p>LITT.</p> <p>KON: Viktigste i livet er familie, venner, jobbe, skole, penger og mat. Ser på seg selv som ganske normal og har like meninger som flertallet, passer dermed inn i de fleste sosiale settinger. Viktig å gjøre det som gjør informant lykkelig, som er venner, sjokolade, godteri, penger, lønnsdag og paradise hotel. Viktig å nyte livet og bruker penger på å reise og opplevelser, dette er viktig. Bevisst forhold til påvirkning.</p> <p>INK: Politiske meninger. Var medlem av FpU men fikk bare steke vafler og ikke snakke med noen. Gjør ikke noe for sine meninger annet enn å stemme.</p>
Informant 5	<p>JA. Viktig med godt arbeidsmiljø, bytter jobb dersom dette ikke er bra eller det ikke er om for å være ny i jobben. Vil ha rom for fritid, familie og venner er veldig viktig. Familie er det viktigste. Viktig med verdier der mennesket er i fokus. Ser opp til stemor som er en god sykepleier, hun er snill og flink, ønsker å selv være sånn hvor informant er glad i jobben og tydelig. Trygg som person og sykepleier. Viktig med ÅPENHET, ha fine folk rundt seg og å trives på jobb og studier. Engasjerer seg for ÅPENHET og SNAKKE OM TABUER. Er litt dårlig på det selv men har ikke hemninger om samtaleemner. Vil ha funnet tryggheten i jobben og retningen innenfor yrket. For å gjøre dette nå er informant fokusert på studiene. Valg av yrke på bakgrunn av verdier.</p>

Informant 6	USIKKERT. Viktigste i livet er å overleve og føle seg akseptert. Får jobb og ha det godt. Engasjerer seg for kritisk tenkning fordi det er gøy å utfordre ideologier og tankemåter. Faste prinsipper taler imot utvikling og derfor vil og synes informant det er viktig å utfordre etablerte handlings- og tankemønstre. Venner og familie er ekstremt viktig. Vil opprettholde å ha det bra.
Informant 7	JA. Det viktigste i jobb er familie og venner og dette kommer til å være like viktig og prioritert ut livet. Viktig å være snill og prøver alltid å være flink på dette selv. Liker musikk, trening og være sosial. Vil opprettholde dette fordi det er stor del av informant. Engasjerer seg for teater grunnet frihet og fantasi. Skal fortsette med dette som hobby, i alle fall musikk. Vil ha egen familie og få en jobb, for å gjøre dette nå fullfører informant videregående.
Informant 8	JA. Engasjerer seg for hva informant driver med – skole, jobb – tar på seg ekstra oppgaver og verv innenfor disse. Lyst til å oppnå noe og vil at det informant gjør går vel. Viktig å være fornøyd og tilfreds. Blir tilfreds at av tingene informant engasjerer seg i går bra. Jobber nå for å utvikle seg.
Informant 9	SÅNN PASSE. Familie er viktigst og har jevnlig kontakt, også i fremtiden. Venner er også viktig og har ulike typer, noen kjernevenner som blir for alltid. Engasjerer seg for fotball fordi det er sunt å vise følelser og det fører til fellesskap, har en effekt på mange mennesker. Fotball, fellesskap, ting går bra og TEAM som går bra er det som gjør informant lykkelig. Vil følge det informant tror på, vil og drømmer om. Drømmer om fremgang, må skje en endring for at dette skal skje. For dette er informant på sosiale medier. Tenker på ideer. Vil skape endring i samfunnet. Vil være head of a company i eget eller annet selskap. Studerer nå og prøver å komme med ideer på studiene, må prøve å skape en bedrift. Mål er å forstå hele verden og med det må informant reise rundt og oppleve for å oppnå dette.
Informant 10	JA. Viktigste i livet er jobb og karriere. Jobber konkret med dette og går på jussstudier, har klare fremtidsmål. Engasjerer seg for dyrevelferd. Vil gjøre noe for dette men gjør ikke nå. Prøver å finne ut hva informant kan gjøre og har lyst til å gjøre mer. Viktig med familie og venner. Ser opp til mennesker som er avslappet og ikke redd for ting fordi informant ikke er sånn selv men ønsker å være mer slik. Passer inn i de fleste miljøer, finner noe til felles med mange. Passer godt inn på studiene der informant møter likesinnende som har like stort ambisjonsnivå.
Informant 11	JA. Har pågangsmot og engasjement. Er villig til å gi opp mye for å nå til topps i jobben og utenlands journalistikk vil bli mer viktig, vi er avhengig av nyheter. Nokså klare mål. Verdisyn er viktig der man tar vare på andre mennesker, har alltid hatt dette og har derfor valgt denne retningen samt reisebistand og være stipendiat på FHS. Ser opp til ærlighet og stå opp for meningene sine, ønsker å være slik og prøver å være slik selv. Viktig med venner og familie. Velferd, U-land og hvordan Norge delegerer penger. Engasjerer seg og forteller det informant vet videre for fakta og at folk skal åpne opp øynene.

Forventninger til innovasjoner som påvirker arbeidshverdag

Norge om 20 år	
Informant 1	<ul style="list-style-type: none"> - Overflod av eldre - Høy prosent av mennesker med høy utdanning - Problematisk forhold til kropp og identitet - Høy prosent innvandrere - Stor konkurranse blant individer og bedrifter - Mer ekstremvær - Politiske partier nærmest identiske - Lite fritid
	<p><i>Oppstod fordi:</i> Norge fremstår som perfekte Holdninger, bevisst, vite hva de stemmer på. Satse på: Å ville ha mangfold</p>
	<p><i>Hva synes du:</i> Stort problem med eldreflodbølgen. Flere innvandrere er en stor utfordring Politiske partier, slappe diskusjoner</p>
Informant 2	<ul style="list-style-type: none"> - Mer fokus på utdanning fører til - Større klasseforskjeller - Fokus på miljø - Mer digital hverdag - Bevaring av ressurser (vann, korn) for fremtiden - Mer konsentrert enn fordelt
	<p><i>Oppstod fordi:</i> Mer fokus på utdanning – EGOISME Utviklingen</p>
	<p><i>Hva synes du:</i> Jobbe for miljø. Utdanning er viktig. Folk vil oppnå ting → utvikling. Bevaring av ressurser blir det mindre av. Ressurskriger. Det må være forskjeller i samfunnet og klasseforskjeller, det er naturlig.</p>
Informant 3	<ul style="list-style-type: none"> - Statseierskapet blir mindre, mer privatisering. Mer kapitalistisk - Mer lukket. Fortsatt reserverte, det blir det mer av, mentalitet. - Mer mangfold. Flere nasjoner. Vanlig å ikke være norsk i Norge - Større nasjon. Nordmenn i utlandet. - Mindre nasjonalitet. Blandes. - Mer på Europa/verden enn Norge
	<p><i>Oppstod fordi:</i> Nasjonal/internasjonalt: Naturlig fremgang. Mindre avstander. Grenser åpnes. Verden blir mindre med ny teknologi. Mindre steg å ta ut i verden. Trenger ikke bo i Norge for å være norsk. Ikke så</p>

	<p>norsk lenger. Muligheter fordi verden blir mindre. Privatisering: Sånn det har gått og kommer til å fortsette. Mer konkurranse.</p> <p><i>Hva synes du:</i> Bra: Konkurranse. Mindre stat. Mangfold. Dårlig: Stolt over å være norsk. Redd for å miste stoltheten. Bra, men redd for å miste NASJONALITET.</p>
Informant 4	<ul style="list-style-type: none"> - Mer teknologi - Fornybar energi - Mer kapitalisme, nye bedrifter - Flere mennesker, mer kriminalitet - Bedre kollektivtransport - Arbeidsledighet går rundt - Jobb og hverdag likt som før med antall timer <p><i>Oppstod fordi:</i> Det blir mer teknologi fordi det sånn ting har vært frem til nå. Det blir mer satsing på fornybar energi fordi olja kommer til å ta slutt en gang og vi må tenke fremover. Jeg tror det blir mer kapitalisme fordi det er sånn det har vært frem til nå. Vi trenger flere Norske bedrifter, sånn som Sverige har. Sverige har så mye, vi har ingenting. Jeg tror det blir flere mennesker på grunn av innvandringen og at de får mange barn. Det er mye innvandring i Norge fordi vi er attraktivt land med mange penger.</p> <p><i>Hva synes du:</i> Høres bra ut. Vil tenke positivt.</p>
Informant 5	<ul style="list-style-type: none"> - Eldreomsorg - Bærekraftig utvikling - Åpenhet - Demokrati <p><i>Oppstod fordi:</i> Må bli fokus på eldreomsorgen. Bærekraftig miljø. Ser om 20 år hva som kan skje. Færre tabuer om åpenhet, yngre i oppvekst er mer åpne. Demokrati, fokus på dette fortsatt.</p> <p><i>Hva synes du:</i> Litt optimistisk tankesett, tror det fort kan bli sånn.</p>
Informant 6	<ul style="list-style-type: none"> - Bedre innvandringspolitikk - Mer miljøbevisste <p><i>Oppstod fordi:</i> Innvandring – fokus. Miljø er viktig</p> <p><i>Hva synes du:</i> At det er bra. Optimisme. Blir ikke verre.</p>
Informant 7	<ul style="list-style-type: none"> - Likt. Vokser som før. Ikke stor forskjell. Norge som det alltid har vært. - Kommet steg videre - Naturlige forandringer - Teknologi - Noe oljegrøier - Penger opp og ned, blir dyrere og dyrere <p><i>Oppstod fordi:</i> Ting vokser alltid. Ting vokser. Ikke utaerdemesrig.</p> <p><i>Hva synes du:</i></p>
Informant 8	<ul style="list-style-type: none"> - Fleksibelt arbeidsliv - Større sosiale og økonomiske forskjeller - Høyt skattenivå - Utfordringer utslipp - Politisk likt - Bredt tilbud i skolen

	<i>Oppstod fordi:</i>
	<i>Hva synes du:</i> Ser ikke positivt ut. Små ting går ut for dn. Mye flerevarr – etterpåkløkskap.
Informant 9	Jeg ser 2 scenarier: <ul style="list-style-type: none"> - Jeg ser den dårlige siden, hvor vi ikke klarer å komme over forskjellene våre, og hvor uenigheter blir til blodig alvor. Da ser jeg for meg splittelse på lik linje med Ukraina. - Det andre scenarioet er at vi forenes med våre nye landsmenn, jobber mot felles mål og har flere og flere som ser fremover og jobber for en bedre verden. Ressurser deles mer hyppig, vi får muligheten til å skape en bedre verden lettere, og roboter kommer inn på drittjobbene som gjør folk miserable.
	<i>Oppstod fordi:</i> Dårlig: uenigheter. Bra: Folk begynner å forstå det. → «riktig» folk får frem det de mener. Flere acter på det.
	<i>Hva synes du:</i> Burde smaske verdier sammen og seise skrev til de en.
Informant 10	<ul style="list-style-type: none"> - Multikulturert - Mindre «Ola Nordmann» - Mer kapitalistisk - Klare seg mer selv - Mer input fra utlandet, kulturelle aspekter (mat, kultur)
	<i>Oppstod fordi:</i> Global synergieffekt
	<i>Hva synes du:</i> Kjipt for velferden. Vanskelig med mange mennesker. Alltid forskjell på folk. Kulturelt spennende.
Informant 11	<ul style="list-style-type: none"> - Norge er rikere enn i dag - Mer multikulturelt - Eldre befolkning - Mer ansvar i det store bildet - Mer forståelsesfullt – andre religioner, folkeslag
	<i>Oppstod fordi:</i> Mer innvandring. Flere kriser i verden som tvinger oss til å ta ansvar
	<i>Hva synes du:</i> Bare er positivt. Vi lever i en boble i Norge. Lære like mye om andre.

Påvirker arbeidssituasjon	
<i>Først bearbeidet notatvis etter førsteinntrykk og notater fra intervjuet. Så gjennomarbeidet etter transkriberingen fra et muntlig til et mer faglig språk.</i>	
Informant 1	<p><i>Egen næring:</i> PR Hard konkurranse både mellom individer og bedrifter, det er helt klart en PR-utfordring, man må holde seg attraktiv på markedet.</p> <p>Kommunikasjon blir viktigere for at bedrifter skal overleve. Utfordringen der blir å vise bedrifter hvor viktig det arbeidet er, og ikke bare være opptatt av å ha et godt produkt. Det gjelder også å skape holdninger, gjøre seg interessante og mer interessante enn konkurrenter. En stor del av PR-arbeidet blir å skape holdninger.</p>

Av teknologiske forandringer er det alt nå en haug av forskjellige kanaler man ta i bruk. Det er en utfordring for PR å velge riktige kanaler, det er en utfordring å bruke kanaler på rett måte og det blir vanskeligere for hvert år.

Annen næring:

Helsesektoren, uten tvil. Det gjelder både eldre, men også de som er ute i jobb og kanskje blir syke og får både fysiske og psykiske plager da. Fokus på kropp og identitet gjelder yngre og yngre mennesker nå, det gjelder fra barnehagen og nesten hele livet, og det vil gå inn ut over helsesektoren.

Næringslivet som helhet vil bli berørt. Vi får en utfordring med konkurransen, f.eks. en leverandør som har holdt på i mange år med et produkt som nesten har hatt monopol på, men nå dukker det opp nye produkter hele tiden fra unge folk som har nye tanker, og da skal det ikke så mye til for man blir utkonkurrert. Bedrifter må være dynamiske og følge med på forandringene.

Jobbmarkedet:

Jeg tror arbeidsmarkedet kommer til å være veldig trangt på de fleste området. Ikke bare toppstillingene, «men til og med på Kiwi søker 300 for å få jobb i kassa». Uansett om du har utdanning eller ikke, så tror jeg det blir veldig vanskelig å nå helt til topps.

Hva jobber folk med;

Jeg tror veldig mange jobber med utdanning, siden det er flere og flere som tar utdanning. På en måte tror jeg det er bra, vi trenger kunnskap. Samtidig er det et spørsmål om hvem som skal ta de stillingene som ikke krever så høy utdanning. Folk vil ikke være fornøyd med jobben de får når de ikke får brukt alt de har lært

Hvem har hvilke jobber;

Jeg tror det kommer til å være mange som har tatt mastergrad for eksempel, som har jobber som ikke krever fult så mye av den. Jeg tror helt klart at det de med høyest utdanning har de beste stillingene, hvis ikke kunne du jo jobba deg oppover. Det tror jeg ikke er mulig lenger nesten.

Internasjonal konkurranse:

Verden blir mindre og mindre på en måte. Jeg vet ikke, jeg klarer ikke å se for meg helt om vi kommer til å være mer attraktive enn folk fra andre land. Folk har jo positivt inntrykk av Norge, men vi har jo kanskje rykte for å være litt slappe, i forhold til andre. Eller hvordan man møter andre kulturer. Jeg vet ikke om det vil ha en stor konsekvens for de som vil jobbe internasjonalt, for de som har jobba seg opp til det og tatt en utdanning som kreves, de burde være forberedt på ganske strenge arbeidsrutiner. Jeg tror det kommer til å bli et ganske stort skille mellom de som virkelig prioriterer og de som ikke er fullt så opptatt av det de driver med. Jeg tror det blir vanskelig å holde på en jobb rett og slett. Dersom kravene blir høyere og høyere blir det vanskeligere å prestere godt også. Og det gjelder

	<p>både det om sjefen din er fornøyd, en også ditt selvbilde. Høres jo veldig fælt ut da, men jeg tror det blir ganske tøft.</p>
Informant 2	<p><i>Egen næring:</i> Dataingeniør/teknologi/IT: Teknologi er alltid i utvikling, så jeg tror sånn sett for meg at det ikke blir en stor faktor. På lavere plan kanskje blir det mer litt mer kamp om beinet. Hvis mann, nå snakker vi 20 år sant, da regner jeg med at jeg er i arbeid og har fått et fotfeste, så da tror jeg ikke det blir et stort problem for meg. Men at det blir et samfunnsproblem, som selvfølgelig har innvirkning på alle, men arbeidslivsmessig i IT-bransjen, ikke mye. Jeg tror absolutt ikke at IT-bransjen kommer til å lide noen nød, heller omvendt, at de nytter av det. Det finnes ikke annet enn konkurranse i IT-bransjen, det er mange aktører. Det er stor konkurranse så det gjelder å være den som er flink, som klarer å være innovativ og kreativ. Kompetanse innen teknologi er viktig for det er satt i fokus og blitt allment.</p> <p><i>Annen næring:</i> Energi – store endringer, negative. Dårligere kår for alle. Mindre ressurser, mindre for alle. Generelle – størst fokus. Flere folk. Bedre utdanning, bedre sjanser.</p> <p>Jeg tror det er mange næringer som blir berørt av endringene. Jeg tror de som driver med energi kommer til å oppleve store negative endringer og ha dårligere kår. Jeg tror det blir dårligere kår for alle når det gjelder livskvalitet. Når det blir mindre ressurser, blir det mindre for alle. Det er generelle og spesifikke påvirkninger, jeg tror den generelle får mest fokus.</p> <p>Jeg tror det blir flere mennesker og når du har bedre utdanning, har du bedre sjanser for å få det arbeidet du vil. De enkeltpersonene som har lavere utdanning eller «de som er lavere prioritert» kommer det til å bli vanskelig for å kunne oppnå dine mål.</p> <p><i>Jobbmarkedet:</i> Jeg tror Norge står ganske sterkt. Det er ikke et stort land, og vi gjør det relativt bra på de fleste områdene. «Ja, det kommer vel helt an på». Jeg tror Norge kommer til å være et av topplandene, et av de rikeste. Vi lever fortsatt av olje og det er mye olje igjen. Jeg tror olje kommer til å være en hovedfaktor, også er det fiskenæringen og potensielt naturressurser. Vanntransportering.</p> <p><i>Hva folk jobber med</i> Det er vanskelig å si. Det er et veldig bredt spørsmål. Teknologi tar mye over tror jeg. Selvbetjeningskasser og lignende som erstatter folk. De som blir erstattet må finne noe annet, ta en utdanning og komme seg opp. De som blir erstattet er ofte de som står i kassa, se som «står med servicearbeid generelt». Utover det har jeg veldig lite ettertanke, vet faktisk ikke.</p> <p><i>Internasjonal konkurranse:</i></p>

	<p>Jeg tror det kommer til å få være ganske likt. Sånn som det er nå. Holde seg relativt stabilt. Det kommer til å være, nei jeg tror, der det er attraktivt der kommer folk. Og det er dem som er flinkest som får jobbene, rett og slett.</p>
<p>Informant 3</p>	<p><i>Egen næring:</i> IT. Jeg tror endringene kommer til å påvirke IT-bransjen en del. Det er ikke nødvendigvis et norsk selskap man jobber for, det er ikke sikkert man jobber i Norge. Spesielt innenfor min type jobb, det er ikke så farlig hvor du sitter, siden man gjør mye på PC og internett.</p> <p>Det er vanskelig å forutse hva slags endringer IT-bransjen kommer til å se. Jeg tror det blir fokus på å bevare privatlivet. Det kommer til å være mer nettesere som er anonyme. Det er viktigere å passe på i forhold til dataovervåkning.</p> <p>Det blir kanskje vanskeligere å føle stolthet for firmaet du jobber for hvis du sitter i et annet land og aldri møter de du jobber for ansikt til ansikt, det skaper et vanskelig miljø. Vanskelig å ta en fredagspils.</p> <p><i>Annen næring:</i> Personalarbeid og HR. Markedsføring, da det innføres nye kanaler. Ny teknolog. Bredere marked. Trenger ikke å ha folk i Oslo. Det blir friere. Olje forsvinner. Energibransjen: mer fokus på klima og fornybar energi.</p> <p>Personalarbeid og HR kommer til å endres en del, det blir et mye bredere markedet. Det er mye, det er ikke sånn at folk må flytte til Oslo lenger. Også litt friere. Markedsnæringen, altså markedsføring, kommer til å endre seg en god del. Dette i forhold til nye kanaler, hvor mye man vet om folk, hvor anonyme folk vil være, ny teknologi.</p> <p>Olje forsvinner vel etter hvert, så energibransjen kommer til å se endringer. Forhåpentligvis fokuseres det mer på fornybar og klimavennligenergi, ny teknologi på banen.</p> <p><i>Jobbmarked:</i> Påvirkes av å være mer globalt. Vanskelig å få nasjonal jobb, det kommer til å være flere kvalifiserte søkere som kommer til Norge, blir samtidig lettere å få en jobb som ikke er norsk. Det kommer til å være færre norske i det norske arbeidsmarkedet.</p> <p><i>Hva slags jobber har folk:</i> Alt fra vanlig butikkansatt, noen må fylle på hyllene. Tror det blir mer databasert hva folk gjør innenfor det aller, aller meste. Det er mer IT da i alle sin hverdag.</p>

	<p><i>Internasjonalt:</i> Mer globalt. Større, internasjonale selskaper.</p>
Informant 4	<p><i>Egen næring:</i> Læreryrke. Ikke store endringer. Vil være ganske likt. Mer teknologi.</p>
	<p><i>Annen næring:</i> Jeg tror det kommer til å være flere teknologibaserte jobber. Jeg tror maskiner kommer til å ta litt over noen jobber så noen jobber forsvinner, men da kommer det noen nye.</p>
	<p><i>Jobbmarked:</i> Mer økonomi, tror ikke vi har vanlig timelønn om 20 år. «Kanskje mer som det er nå så det er høyere lønn og høyere priser, slik som det har vært hele tiden».</p> <p><i>Hva slags jobber har folk</i> Som jeg sa, tror det blir mer IT og datajobber og sånn. Og sånn det alltid har vært, helse og utdanning, og ja.</p> <p><i>Internasjonalt:</i> Det har jeg ingen tanker om</p>
Informant 5	<p><i>Egen næring, sykepleie/helse:</i> Helse og eldreomsorg må være i fokus. Forskning og attraktivt fag. Verdighet. Teknologi: Bedre løsninger. Fortsatt fokus på utvikling. Fokus på å lære nye ting. Pasienten i fokus. Menneskelig fokus. Arbeidsoppgaver: Blir mer å gjøre. Alle må få. Kan bli «samlebånd». Worst-case er samlebåndseffekt. Ikke tid til hver pasient. Lett å bytte jobb. Vanskelig med fast stilling.</p>
	<p><i>Annen næring:</i> Det er helt sikkert mange næringer som blir berørt. Jeg vet ikke om jeg har reflektert rundt det. Alle må rette seg etter endringene, men jeg har ingen meninger om en spesiell næring.</p> <p>Jeg håper det blir mer fokus på bærekraftig utvikling og mindre olje og gass. Det er viktig at det er en flytende overgang her.</p> <p>Det er viktig at teknologi ikke tar helt overhånd, hvert fall når det kommer til mennesker.</p>
	<p><i>Jobbmarked:</i> Det blir helt sikkert forandringer i arbeidsmarkedet. Jeg tror det er nødt til å bli mer fokus på eldreomsorg og helse. For vi kan behandle mer, og da vil folk leve lenger, og da må det bli mer fokus.</p>
	<p><i>Hvilke jobber har folk:</i> Det er så mye forskjellig. Det er nok mange som sitter på kontor. Det er jeg glad jeg ikke skal. Det er jo det med teknologien og sånn. Mye mer enn det var før. Det er jo litt spennende og, at nye yrker oppstår. Det er nye felt som må fylles da, og andre ting forsvinner kanskje. Samfunnet er i utvikling, og det blir mindre sånn primærnæring ting i Norge enn det var 50</p>

	<p>år siden da. Det er vel mer sånn at, sett på som en statusting å ha høyere utdanning, og da jobber man ikke like mye med de praktiske tingene, de blir sendt ut av landet, altså outsourcing. Tror det blir status for høyere utdanning i Norge.</p> <p><i>Internasjonalt</i> Vi outsorcher de billigere oppgavene til andre steder, for vi tar høyere utdanning og gjør andre ting. Internasjonalt blir det er lettere å kommuniserer nå enn før. Mer globalisering.</p>
Informant 6	<p><i>Egen næring (studerer innovasjon):</i> Aner ikke. Vet ikke om forandringer.</p> <p><i>Annen næring:</i> Mindre forurensning i forhold til bedrifter som gjør dette. Innvandring. Flere utledninger. Høyere utdanning. Innvandrere like bra som oss vil bedre minoritetsproblematikken.</p> <p><i>Jobbmarked:</i> Usikker, har ikke innsikt.</p>
Informant 7	<p><i>Egen næring: (har ingen)</i></p> <p><i>Annen næring:</i> Teknologi – vet ikke hva folk kan finne på</p> <p><i>Jobbmarked:</i> Ikke tenkt særlig på. Blir vanskeligere å få jobb. Blir flere og flere i verden. I Norge vil flere ha jobb. Vanskeligere med utdanning → ser ut som at ting går oppover. Man må finne på jobber. Nordmenn kan få jobber høyere i systemet. Internasjonal konkurranse; I Norge: Vet ikke, lurert på det. Flere kommer til Norge. Utenlands: Usikker.</p>
Informant 8	<p><i>Egen næring, HR:</i> Jeg tror at det begynner å bli en masterboble, alle trenger jo ikke master. Men jeg mener at utdannelse, det er jo behov for økonomer selv om det utdannes mange økonomer. Hvis man har en greit utdannelse bør man være sikret. Hvis næringslivet sliter, er det jo ikke HR-avdelingen som er størst og da tror jeg i utgangspunktet at noen HR-avdelinger kan kuttes ned på. Da tror jeg i utgangspunktet at noen HR-avdelinger kan kuttes ned på. Så da tror jeg HR blir en tøffere bransje. Det kommer jo an på hvordan det går med det private næringslivet. Sånn sett er kanskje ikke HR den sikreste, for man kutter kanskje ned.</p> <p><i>Annen næring:</i> Usikker, kan gå alle veier. Det har vært stabilt i Norge de siste årene, «nei, jeg vet ikke».</p> <p>Helse vil alltid være viktig, men det er vanskelig å si noe generelt. «Nei jeg vet ikke. Usikker. Jeg har ikke tenkt så mye på disse tingene».</p> <p><i>Jobbmarked</i> Tror det er ganske likt som i dag i utgangspunktet. Så jeg vet ikke om jeg tror at ting kommer til å være veldig annerledes. Hvis økonomien er bra i Norge kommer ting til å være likt. Men hvis økonomien går dårlig blir det sikkert høyere arbeidsledighet og, ja, nei jeg vet ikke.</p> <p><i>Hvilke jobber folk har</i> Jeg tror det kommer til å være ganske likt. Nei. Vi trenger jo flere i helsesektorene og flere lærere, men jeg vet ikke om flere utdanner seg om det. Men det er sikkert mange som tar master og bachelor, at mange vil</p>

	<p>nøye seg med jobber de er overkvalifisert for. Kanskje. Jeg syns folk utdanner seg til «så jævla mye rart».</p> <p><i>Internasjonalt</i> Jeg tror det blir mye større flyt, at disse med høy utdanning da, at man får et mer fleksibelt arbeidsliv, flere som tar jobber utenlands og sånne ting. Kanskje bosetter seg i andre land og. Hvis arbeidsmarkedet vokser i flere land blir det automatisk mer flyt.</p>
Informant 9	<p><i>Egen næring, innovasjon:</i> Jeg tror roboter bare det gir muligheter og gjør arbeidskraft så vi kan bruke penger på andre ting. Som gjør at vi kan skape nye jobber og utvikle oss. Folk må gjøre det de vil da. Om 10 år har vi så mye mer muligheter når vi bor i Norge.</p>
	<p><i>Annen næring:</i> Jeg tror veldig mange næringer kommer til å bli berørt. Det er ikke de sterkeste som overlever, det er de som klarer å tilpasse seg forandringene som kommer. «Evolution bitch!». Alle konservative bedrifter er borte om 10 år. De som fornyer seg kommer til å bli.</p> <p>Mange prøver å holde igjen massene til å gå over til nye ting, men til slutt tipper det over. Da går det fort!</p>
	<p><i>Arbeidsmarked</i> Mange flere typer jobber. Kommer til å være veldig morsomt, folk kan jobbe med hva de vil. «Skape mer lykke, ikke like mye miserable fucks.»</p> <p><i>Internasjonalt</i> Jeg må legge meg på håp der, at den begynner å bli mer rettet mot å hjelpe verden, ikke fokuseres for mye på å knuse hverandre. Det er bra med konkurranse, men at det blir mer samarbeid.</p>
Informant 10	<p><i>Egen næring, juss:</i> Jeg tror det som kommer til å påvirke advokatnæringen mest er om samfunnet blir mer kapitalistisk. Da blir det flere søksmål, tvister og litt større omfang. Det blir mer jobb for advokatene og mer behov for advokater i andre bedrifter enn advokatfirmaer. Det blir mer vanlig med fast advokat på huset, flere bedriftsadvokater. Det oppstår gjerne tvister hvis det blir mer avtaler og samarbeid over landegrensene.</p> <p>Jeg tror at det blir mer flerkulturelt vil påvirke advokatnæringen ut i fra hvilke forventninger man har til advokatnæringen ut ifra hvor man er fra i verden. Det kan også bli en del interessante saker, i alle fall innenfor utlendingsrett. Blir kanskje flere saker der og. Folkeretten kan få seg en liten utfordring ved globale utfordringer.</p> <p>Med teknologiske forandringer ser jeg for meg at det blir litt andre måter å gjøre ting på. Noe kan bli mer effektivt. Jeg er ikke helt sikker på hvordan de bruker teknologi for øyeblikket, men man har jo et eller annet rettskilder, så jeg tror de kan utvikles i ganske stor grad sånn at de blir</p>

lettere og mer tilgjengelig. Teknologimessig kan det være at ting forandres seg i rettssalen, jeg tror det kan bli litt spennende.

Annen næring:

Jeg tror den private næringen blir særlig berørt, det er her de største pengene ligger, så de vil streve mest for å holde tritt med utviklingen. Et konkret eksempel er firmaer som konkurrerer med hverandre for å være mest attraktive og da vil de presse hverandre.

Jeg tror landbruksnæringen kommer til å bli berørt, jeg tror ikke de kommer til å produsere så mye lenger.

Jeg tror kulturnæringen kommer til å bli berørt, og får en del spennende «input».

Jeg ser for meg at helsesektoren til slutt ender opp med å bli berørt i forhold til at velferden synker. Da må de kanskje ha inn private aktører for å få det til å gå rundt. Jeg vil si at det er en utvikling på privatiseringsfronten for å faktisk kunne dekke opp helsetjenestene i landet.

Arbeidsmarked

Jeg tror det er ganske stabilt på yrkene som er sånne må-ha yrker, typ for sykepleier og for de du virkelig trenger da. Også kanskje en utvikling innenfor arbeidsmarkedet for økonomer, jurister, ja de litt mer kapitalistiske yrkene da. Jeg vil jo se for meg at det blir lettere å få jobb i de håndverker yrkene, for de velger kanskje oftere høyere utdanning, og da vil det vel være mer ledighet for de som vil jobbe med håndverker yrker da. Jeg ser for meg at vi kommer til å ha mer arbeidsinnvandring og.

Hva slags jobber har folk

Da tenker jeg at en stor del som jobber i bedriftssammenheng, fortsatt en god del i stat og kommunen da. Men at en del jobber innenfor bedrifter da, innenfor forskjellige felt. Alt fra økonomi til HR til innovasjon til markedsføring, ja. Når det kommer til hvem som har hvilke jobber, ser jeg for meg at, det kommer jo an på om man endrer de kravene eller ikke da, for det er jo mange som er høyt utdannet fra andre steder enn vesten, som ikke får de jobbene de har utdanning til fordi utdanningen ikke er godkjent som, ja, og de da ender opp i jobber som er noe helt annet enn det de har hode for da, så jeg håper det er lettere å få de jobbene de faktisk er utdannet til. Men at det ofte er, ja, arbeidsinnvandringen som ofte er håndverkere, eller noen av dem da, som det er behov for i Norge. De kommer sikkert til å dekke en del av de håndverkeryrkene, så har du jo de som ikke er så stødige i å snakke norsk, «og de er jo de yrkene hvor det på en måte jobber litt mer service ting da, ja vasking og, assa, litt mer de tingene. Eller de jobbene som nordmenn mener de er for gode til å ta». Høres helt forferdelig ut. Ja, og at, de som har bodd lenge i Norge fortsetter å utdanne seg høyere hvis de har muligheten til det. Kan jo hende det blir litt mer skolepenger og sånn etter hvert. Jeg ser for meg at veldig mange kommer til å fortsette å ta

	<p>høyere utdanning, det blir jo skeivt da. Det er vanskelig å starte på scratch når du kommer til Norge på en måte.</p> <p><i>Internasjonalt</i> Jeg tror ting blir enda globalisert, sånn at de høye toppene gjerne sitter et helt annet sted enn Norge, selv om de har divisjon i Norge da. For juristen er det litt vanskelig siden vi har forskjellige lover i andre land, så for oss vil det jo være Norge som er primærnæringen uansett. Men allerede der er filialer av norske advokater i utlandet. For å representere norske firmaer som har avdeling i Shanghai eller, så det tror jeg kan fortsette å utvikle seg litt. Samtidig som ja, jeg tror den største forandringen er at det er globalisert, så det er større firmaer da på en måte. Det vil ikke være sånn landsbasert, det vil være mer verdenskjent. Til firmaer som blir kjøpt opp og færre i mengde og større i omfang.</p>
Informant 11	<p><i>Egen næring, utenlands journalistikk:</i> Gjør det lettere. Lettere å nå målgrupper og at folk bryr seg grunnet innvandring. Da er det flere som bryr seg.</p> <p><i>Annen næring:</i> Tror egentlig ikke noen næringer kommer til å bli spesielt berørt fordi det vil fortsatt være de samme mulighetene. At det kommer flere til landet er positivt. Da trenger vi flere jobber, men det tror jeg går «opp i opp».</p> <p><i>Arbeidsmarked</i> Det blir flere folk og flere jobber. Tror det blir mer og mer av de menneskelige jobbene, hvor det blir viktigere å finne ut hva individet tenker og hvordan en person skal utvikle seg og sånne ting. De andre jobbene kan bli tatt over av maskiner og roboter.</p> <p><i>Hvilke jobber har folk</i> Håpet er på en måte at det blir likestilt mellom kjønnene. At det er like normalt for en mann å være sykepleier for en kvinne. Nå er det jo ikke sånn i det hele tatt. Egentlig bør det være like viktig for en mann. Så jeg håper det blir sånn at det du bryr deg om kan du jobbe med også.</p> <p><i>Internasjonalt</i> Jeg tror det er mer konkurranse, men jeg håper det blir mer samarbeid. For det er jo sånn at grensene blir mer visket ut, og da blir det jo mer konkurranse. Men det beste var hvis alle landene kunne samarbeide for å jobbe sammen.</p>

Vedlegg 2. Analyse B1 og B3

Påvirker egen næring		
Hvordan forandringer vil påvirke	Næring	Informant
<p>PR Hard konkurranse, må holde seg attraktiv. PR-utfordring. Individuer og B2B.</p> <p>Teknologi: Haug av kanaler for å nå folk. Utfordring for PR. Hvilke kanaler man skal ta i bruk, bruke på riktig måte.</p> <p>Kommunikasjon: Blir viktigere. Hvor viktig arbeidet er. Skape holdninger.</p> <p>Arbeidsoppgaver PR: skape holdninger.</p>	PR	1
<p>Dataingeniør/teknologi/IT: Ikke et stort problem. Nytter av det i næringen. Teknologi: Alt i utvikling. Kompetanse innen teknologi er viktig fordi det er satt i fokus. Blitt allment.</p>	IT (dataingeniør)	2
<p>Fokus på å bevare privatlivet. Mer nettløsere som er anonyme. Dataovervåking. Mange endringer grunnet teknologi. Kommunikasjon: Ikke nødvendigvis i Norge for norsk selskap.</p> <p>Flerkulturelt: Selskapene og menneskene er ikke nødvendigvis norske.</p>	IT	3
<p>Ikke store endringer. Vil være ganske likt. Mer teknologi.</p>	Utdanning (lærer)	4
<p>Helse og eldreomsorg må være i fokus. Forskning og attraktivt fag. Verdighet. Teknologi: Bedre løsninger. Fortsatt fokus på utvikling. Fokus på å lære nye ting. Pasienten i fokus. Menneskelig fokus.</p> <p>Arbeidsoppgaver: Blir mer å gjøre. Alle må få. Kan bli «samlebånd». Worst-case er samlebåndseffekt. Ikke tid til hver pasient. Lett å bytte jobb. Vanskelig med fast stilling.</p>	Helse (sykepleier)	5
<p>Aner ikke. Vet ikke om forandringer.</p>	Studerer innovasjon	6
<p>Masterboble. Grei utdanning – OK. HR-avdelinger kan knyttes ned på. HR ikke den sikreste bransjen. Blir tøffere bransje. Kommer an på det private næringslivet.</p>	Har ingen næring	7
<p>Masterboble. Grei utdanning – OK. HR-avdelinger kan knyttes ned på. HR ikke den sikreste bransjen. Blir tøffere bransje. Kommer an på det private næringslivet.</p>	HR	8
<p>Utvikle oss etc. Om 10 år flere muligheter. Roboter. Mindre betalt arbeidskraft.</p>	Studerer innovasjon	9

Når verden blir mer kapitalistisk, blir det flere søksmål og mer juss for advokatene. Med teknologi blir det andre måter å gjøre ting på. Blir effektivt i rettssalen. Kilder kan utvikles – blir mer tilgjengelig. Det blir flere bedriftsadvokater. Saker blir også utenlandsrettet. Hvile forventinger til advokat der hvor man er verden. Folkeretten. Folkeretten for globale utfordringer.	Juss (student advokat)	10
Gjør det lettere. Lettere å nå målgrupper og at folk bryr seg grunnet innvandring. Da er det flere som bryr seg.	Journalistisk (skal bli utenlandsjournalist)	11

Her måler jeg hvordan de ser for seg forandringer etter hva de har sagt om teknologi, kommunikasjon, arbeidsoppgaver, flerkulturelt og eventuelt annet

«Hvordan tror du disse forandringene påvirker din arbeidssituasjon?»	
Informant 1	
A Til næringen, bransjen	Hard konkurranse både mellom individer og bedrifter for å holde seg attraktiv.
B Teknologi	Mange kanaler for å nå folk, blir vanskeligere for hvert år å finne å bruke kanaler på riktig måte
C Kommunikasjon	Blir viktigere for at bedrifter skal overleve, man må vise bedrifter hvor viktig PR-arbeidet er og ikke bare være opptatt av å ha et godt produkt. Man må kommunisere ut holdninger og være mer interessante enn konkurrenter.
D Arbeidsoppgaver	En stor del av PR-arbeidet fremover blir å skape holdninger.
E Flerkulturelt	
F Annet	
G Innovasjoner i egen næring	
Informant 2	
A Til næringen, bransjen	Ser for seg store, teknologiske endringer og at dette nytter næringen. Stor konkurranse, mange aktører.
B Teknologi	Teknologi er alltid i utvikling. Kompetanse innen teknologi er viktig fordi det er satt i fokus og blitt allment.
C Kommunikasjon	
D Arbeidsoppgaver	Gjelder å ha høy utdanning og være innovativ og kreativ.
E Flerkulturelt	
F Annet	Blir mer konkurranse på lavere plan enn hos de som har utdanning. Gjelder å være den som er flink, som kan være innovativ og kreativ.

G Innovasjoner i egen næring	Teknologi er alltid i endring og kompetanse innen teknologi er viktig for det er satt i fokus og blitt allment.
Informant 3	
A Til næringen, bransjen	Fokus på å bevare privatlivet. Mer nettlelere som er anonyme. Dataovervåkning.
B Teknologi	Mange endringer grunnet teknologi
C Kommunikasjon	Ikke nødvendigvis store endringer i Norge for norske selskap. Blir vanskeligere å føle stolthet for firmaet du jobber for når du sitter i et annet land og aldri møter de du jobber for ansikt til ansikt. Vanskelig å ta en fredagspils. Det er ikke så farlig hvor du sitter, siden man gjør mye på PC og internett og da er det ikke nødvendigvis et norsk selskap du jobber i.
D Arbeidsoppgaver	Fokus på å bevare privatlivet, nettlelere som er anonyme og det blir viktigere å passe på i forhold til dataovervåkning.
E Flerkulturelt	
F Annet	Selskapene og menneskene er ikke nødvendigvis norske.
G Innovasjoner i egen næring	Endingene kommer til å påvirke IT-bransjen en del.
Informant 4	
A Til næringen, bransjen	Ikke store endringer, vil være ganske likt
B Teknologi	Mer teknologi
C Kommunikasjon	
D Arbeidsoppgaver	
E Flerkulturelt	
F Annet	
G Innovasjoner i egen næring	
Informant 5	
A Til næringen, bransjen	Helse og eldreomsorg må være i fokus. Forskning og attraktivt fag. Verdighet. Lett å bytte jobb. Vanskelig med fast stilling.
B Teknologi	Bedre løsninger. Fortsatt fokus på utvikling. Fokus på å lære nye ting. Pasienten i fokus.
C Kommunikasjon	Menneskelig fokus.
D Arbeidsoppgaver	Blir mer å gjøre. Alle må få. Kan bli «samlebånd». Verste scenario er samlebåndseffekt. Ikke tid til hver pasient.
E Flerkulturelt	
F Annet	
G Innovasjoner i næring	
Informant 6	
A Til næringen, bransjen	Aner ikke. Vet ikke om forandringer.
B Teknologi	
C Kommunikasjon	
D Arbeidsoppgaver	

E Flerkulturelt	
F Annet	
G Innovasjoner i egen næring	
Informant 7	
A Til næringen, bransjen	Har ingen næring
B Teknologi	
C Kommunikasjon	
D Arbeidsoppgaver	
E Flerkulturelt	
F Annet	
G Innovasjoner i egen næring	
Informant 8	
A Til næringen, bransjen	Hvis man har greit utdanning bør man være sikret. Det kommer an på hvordan det går med næringslivet, er det tøft kan HR-avdelinger kuttes ned på og sånn sett er ikke HR det sikreste valget.
B Teknologi	
C Kommunikasjon	
D Arbeidsoppgaver	HR-avdelinger kan kuttes ned på.
E Flerkulturelt	
F Annet	Masterboble, og alle trenger jo ikke master.
G Innovasjoner i egen næring	
Informant 9	
A Til næringen, bransjen	At vi stadig utvikler oss. Flere mulighet om 10 år.
B Teknologi	Roboter gir muligheter og dekker mye arbeidskraft så vi kan bruke penger på andre ting. Dette fører til at vi kan skape nye jobber og utvikle oss.
C Kommunikasjon	Flere muligheter om 10 år
D Arbeidsoppgaver	Grunnet roboter må folk gjøre det de vil
E Flerkulturelt	Kommer nye landsmenn
F Annet	Flere muligheter om 10 år
G Innovasjoner i egen næring	At vi stadig utvikler oss
Informant 10	
A Til næringen, bransjen	Når verden blir mer kapitalistisk, blir det flere søksmål og mer juss for advokatene.
B Teknologi	Mer teknologi som fører til andre måter å gjøre ting på. Blir mer effektivt i rettssalen. Kilder kan utvikles og bli mer tilgjengelige. Teknologimessig kan ting forandres i rettssalen.
C Kommunikasjon	
D Arbeidsoppgaver	Blir flere bedriftsadvokater.
E Flerkulturelt	Påvirker med hvor man er fra i verden for hvilke forventninger man har til advokatnæringen. Blir en del saker som en utledningsrettet og folkeretten kan få en liten utfordring ved globale utfordringer.
F Annet	

G Innovasjoner i egen næring	Teknologi som fører til at ting forandres i rettssalen.
Informant 11	
A Til næringen, bransjen	Det blir lettere å nå målgrupper og at folk bryr seg grunnet innvandring, for da er det flere som bryr seg.
B Teknologi	
C Kommunikasjon	
D Arbeidsoppgaver	
E Flerkulturelt	Økt innvandring gjør jobben lettere
F Annet	
G Innovasjoner i egen næring	

Forventninger til innovasjoner og forandringer i egen næring								
Tallverdi	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-5	0-30	0-5
Informant	A	B	C	D	E	F	A-F	G
1	4	5	5	5			19	4
2	5	5		3		5	18	5
3	5	5	4	2		5	16	5
4	1	2					3	0
5	4	5	3	4			20	4
6	Har ingen næring eller tenkt næring							
7	«Aner ikke, vet ikke om forandringer»							
8	3		2		3	2	8	2
9	5	5	4	5	4	5	28	5
10	4	5			4	4	17	4
11	4				5		9	0

Grad av hvordan informanter ser for seg forandringer i egen næring	
0	Ingen grad
1 - 5	Svært lav grad
6 - 10	Lav grad
11 - 15	Moderat, lav grad
16 - 20	Moderat, høy grad
21 - 25	Høy grad
26 - 30	Svært høy grad

Grad av hvordan informanter ser for seg innovasjoner i egen næring	
0	Ingen grad
1	Svært lav grad
2	Lav grad
3	Moderat grad
4	Høy grad

5	Svært høy grad
---	----------------

Informant	Ser for seg forandringer i egen næring	Ser for seg innovasjoner i egen næring
1	Moderat, høy grad	Høy grad
2	Moderat, høy grad	Svært høy grad
3	Moderat, høy grad	Høy grad
4	Svært lav grad	Ingen grad
5	Moderat, høy grad	Høy grad
6	Aner ikke, vet ikke om forandringer	Aner ikke, vet ikke om forandringer
7	Har ingen næring	Har ingen næring
8	Lav grad	Lav grad
9	Svært høy grad	Svært høy grad
10	Moderat, høy grad	Høy grad
11	Lav grad	Ingen grad

Vedlegg 3: Analyse B2

Næringer som blir berørt		
Hvilke næringer	Grad	Informant
Helsesektoren. (Eldre, sykemeldte og økte problemer knyttet til kropp og identitet).	Svært stor	1
Næringslivet. (Mer konkurranse, bedrifter må være dynamiske og følge med på forandringer)	Stor	
Store generelle endringer i alle sektorer grunnet mindre ressurser og mindre for alle.	Stor	2
Energi (store, negative endringer og dårligere kår).	Svært stor	
Personalarbeid og HR. (Bredere marked)	Moderat	3
Markedsføring	Moderat	
Energibransjen. Olje forsvinner, satses forhåpentligvis på fornybar energi og ny teknologi	Stor	
IT-bransjen. «Teknologibaserte jobber». Kommer til å være flere.	Moderat	4
Maskiner tar over noen arbeidsoppgaver, og da skapes det nye jobber.	Stor	
«Det er helt sikkert mange næringer som blir berørt». Alle må rette seg etter endringene, men jeg har ingen mening om en spesiell næring.	Moderat	5
Blir fokus på bærekraftig utvikling, viktig at det flytende overgang mellom olje og fornybar energi.	Stor	
Viktig at teknologi ikke tar overhånd i møte med mennesker	Moderat	
«Jeg vet ikke»	Vet ikke	6
«Det har jeg ikke tenkt så mye på. Jeg tror det blir vanskeligere å få jobb. Det blir jo flere og fler i verden som trenger jobb. Men jeg vet ikke om jobber som går bort. Jeg tror det blir vanskeligere med utdanning til å få seg jobb, at det blir høyere snitt på ting. Fordi det ser ut som ting går oppover og oppover, uansett hva det gjelder. Men det vet jeg ikke».	Vet ikke	
Usikker, kan gå alle veier. Har ikke tenkt så mye på disse tingene.	Lav	8
Helse vil alltid være viktig, vanskelig å si noe om	Lav	
Veldig mange næringer kommer til å bli berørt.	Svært stor	9
Det er ikke de sterkeste som overlever, men de som klarer å tilpasse seg forandringene som kommer. Konservative bedrifter borte om 10 år.	Stor	
Privat næring. Holde tritt med utviklingen og konkurranse for å være mest attraktive.	Stor	10
Landbruksnæringen. Kommer ikke til å produsere så mye lenger.	Stor	
Kulturnæringen. Får spennende «input»	Moderat	

Helsesektoren. Velferden synker og private aktører må på bane for å kunne dekke opp helsetjenestene.	Stor	
Ikke noe som blir spesielt berørt, fortsatt samme muligheter.	Svært lav	11
Det kommer flere til landet og det er positivt. Da trenger vi flere jobber, men tror det går opp i opp.	Lav	

Her har jeg kodet alle svarene. Informantene blir målt for hvordan de ser for seg endringer. Jeg ser på hvor omfattende og reflekterende de har svart på spørsmålene for å gi en endelig sluttanalyse på hvor stor grad informantene ser for seg forandringer i andre næringer.

Arbeidsmarkedet

Faktor	Hvordan de tror arbeidsmarkedet i Norge vil se ut 2.1 Hvordan tror du arbeidsmarkedet i Norge ser ut? 2.2 Hvem har hvilke jobber? 2.3 Arbeidsmarked internasjonalt, konkurranse	Grad	Informant
2.1	Arbeidsmarkedet er veldig trangt. Vanskelig å nå helt til topps.	Moderat	1
2.2	Mange jobber med utdanning (siden flere og flere tar utdanning). Blir her et spørsmål om folk blir fornøyd når alle har høy utdanning siden alle ikke får brukt alt de kan.	Moderat høy	
2.3	Verden blir mindre. Norge ikke mer attraktive, Norge er litt for slappe. Nordmenn som jobber internasjonalt vil gjøre det bra. I Norge vil det være et viktig kilde mellom de som prioriterer og ikke.	Moderat høy	
2.1	Norge står ganske sterkt, kommer til å være et av de rikeste landene. Lever fortsatt av olje, og det er mye igjen. Olje, fisk, naturressurser og vanntransportering sikrer at vi er rike.	Svært lav	2
2.2	Vanskelig å si. Teknologi tar mye over. Selvbetjeningskasser og lignende som erstatter folk. De som erstattes må ta en utdanning.	Moderat lav	
2.3	Kommer til å være veldig likt. De flinkeste får jobbene.	Svært lav	
2.1	Påvirkes av å være mer globalt. Vanskelig å få nasjonal jobb, mange flere kvalifiserte søkere som kommer til Norge, blir samtidig lettere å få en jobb som ikke er norsk. Færre norske i det norske arbeidsmarkedet.	Høy	3
2.2	Mer databasert innenfor det aller, aller meste.	Moderat høy	
2.3	Mer globalt. Større, internasjonale toppselskaper.	Høy	
2.1	Mer økonomi, ikke vanlig timelønn. Høyere lønn og høyere priser, sånn som det har vært hele tiden.	Lav	4
2.2	Blir mer IT og datajobber. «Og sånn det alltid har vært, helse og utdanning, og ja»	Lav	
2.3	Det har jeg ingen tanker om	Svært lav	
2.1	Blir helt sikkert forandringer. Blir nødt til å ha mer fokus på eldreomsorg og helse, vi kan behandle mer og da lever folk lenger, og da må det blir mer fokus.	Moderat høy	5

2.2	Mange på kontor. Mye med teknologi, mye mer enn før. Nye felt må fylles, og andre ting forsvinner. Blir mindre primærting i Norge. Det blir status å ha høyere utdanning i Norge. Vi outsourcer de praktiske oppgavene.	Moderat høy	
2.3	Outsourcer mye arbeidskraft. Blir lettere å kommunisere. Mer globalisering.	Moderat	
2.1	«Jeg må si pass dessverre, kan ikke så mye om det.»	Vet ikke	6
2.2	Der har jeg ennå mindre peiling. Jeg klarer ikke definere markedet nå engang. Jeg vet at jeg ikke vet hvordan det er, jeg kan ikke uttale meg.	Vet ikke	
2.3	Vet ikke	Vet ikke	
2.1	«Det vet jeg ikke. Jeg vet ingenting om det. Det er jo sånn at fler og fler utlendinger kommer til Norge, og det vil jo si at den og den nordmannen ikke kan ha den jobben, men de kan jo jobbe med andre ting. Etter hvert er det jo tomt for jobber. Nå bygger de liksom for harde livet for at folk skal ha jobb, må liksom finne på jobber».	Vet ikke	7
2.2			
2.3	«Jeg vet ikke helt hvordan det fungerer»	Vet ikke	
2.1	I utgangspunktet likt	Svært lav	8
2.2	Ganske likt. Vi trenger flere i helsesektoren og flere lærere. Mange tar bachelor og master og må kanskje nøye seg med jobber de er overkvalifisert for.	Lav	
2.3	Mye større flyt. De med høy utdanning får et mer fleksibelt arbeidsliv, flere jobber utenlands og bosetter seg kanskje. Hvis arbeidsmarkedet vokser i flere land blir det automatisk mer flyt.	Moderat lav	
2.1	Mange flere typer jobber. Kommer til å være morsomt.	Moderat høy	9
2.2	Folk kan jobbe med hva de vil og skape lykke.	Høy	
2.3	Må legge meg på håp, at det er rettet mot hjelpe verden og ikke fokusere på knuse hverandre. Bra med konkurranse, men at det blir mer samarbeid.	Moderat lav	
2.1	Stabilt i Norge på «må-ha» yrker. Utviklingen innenfor de kapitalistiske yrkene. Blir lettere å få jobb for håndverkere da de fleste velger høyere utdanning. Mer arbeidsinnvandring.	Moderat	10
2.2	Stor del i bedrifter men fortsatt en god del i offentlig sektor. Mange felt innenfor det private næringsliv. Problematikk for de som har høy utdanning fra andre steder enn vesten for godkjennelse. Arbeidsinnvandring til håndverkeryrker, service og lignende. Mange høyt utdannende i Norge.	Moderat	
2.3	Mer globalisert, høye topper andre steder enn Norge. Firmaer er mer verdenskjent enn landsbasert, firmaer blir kjøpt opp og blir mindre i mengde og større i omfang.	Moderat høy	
2.1	Flere folk og flere jobber. Mer menneskelige jobber hvor det blir viktigere å finne ut hva individet tenker og hvordan en person skal utvikle seg. De andre jobbene kan bli tatt over av maskiner og roboter.	Moderat	11

2.2	Håper at det blir likestilt mellom kjønnene, at det ikke er kjønnsrettede yrker. Håper man kan jobbe med det man bryr seg om.	Moderat lav	
2.3	Tror det blir mer konkurranse, men håper det blir mer samarbeid. Hvis grensene blir mer hvasket ut, blir det mer konkurranse. Men alle burde samarbeide for å jobbe sammen.	Moderat lav	

Vedlegg 4. Analyse B4

Hvordan Norge ser ut om 20 år	
Faktorer	Informanter
Eldrebefolkning	
Overflod av eldre	1
Eldreomsorg	5
Eldre befolkning	11
Utdanning	
Høy prosent av mennesker med høy utdanning	1
Mer fokus på utdanning	1
Bredt tilbud i skolen	8
Bedre skole, parantes høyere utdanning	6
Innvandring	
Høy prosent innvandrere	1
Multikulturelt	10
Mer multikulturelt	11
Mange nye landsmenn	9
Miljø	
Fokus på miljø	2
Bevaring av ressurser (vann, korn) fremtiden	2
Fornybar energi	4
Bærekraftig utvikling	5
Utfordringer utslipp	8
Politikk	
Strengere og bedre innvandringspolitikk	6
Politiske partier nærmest identiske	1
Statseierskapet blir mindre, mer privatisering, mer kapitalistisk	3
Mer kapitalisme, nye bedrifter	4
Bedre kollektivtransport	4
Arbeidsledighet går rundt	4
Demokrati	5
Høyt skattenivå	8
Politisk likt	8
Mer kapitalistisk	10
Mer ansvar i det store bildet	11
Ressurser som må fordeles	9
Jobb og fritid	
Lite fritid	1
Jobb og hverdag likt som før med antall timer	4
Fleksibelt arbeidsliv	8
Stor konkurranse i arbeidsmarkedet blant individer og bedrifter	1
Levemåter	

Større klasseforskjeller	2
Mer konsentrert enn fordelt	2
Mer lukket. Fortsatt reserverte, det blir det mer av, mentalitet	3
Større nasjon. Nordmenn i utlandet	3
Mindre nasjonalitet. Blandes	3
Mer på Europa/verden enn Norge	3
Flere mennesker, nye bedrifter	4
Store sosiale og økonomiske forskjeller	8
Mindre «Ola Nordmann»	10
Klarer seg mer selv	10
Mer input fra utlandet, kulturelle aspekter (mat, kultur)	10
Mer forståelsesfullt – andre religioner, folkeslag	11
Teknologi	
Mer digital hverdag	2
Mer teknologi	4
Noe oljegrøier	7
Teknologi	7
Teknologiske endringer	9
Interaksjon og påvirkning mellom mennesker	
Problematisk forhold til kropp og identitet	1
Åpenhet	5
Mindre selvgode	6
Mindre jantelov	6
Naturlige forandringer	
Likt. Vokser som før. Ikke stor forskjell i Norge	7
Naturlige forandringer	7
Penger opp og ned, blir dyrere og dyrere	7
Kommet steg videre	7
Informant 9	
Jeg ser 2 scenarioer: <ul style="list-style-type: none"> - Jeg ser den dårlige siden, hvor vi ikke klarer å komme over forskjellene våre, og hvor uenigheter blir til blodig alvor. Da ser jeg for meg splittelse på lik linje med Ukraina. - Det andre scenarioet er at vi forenes med våre nye landsmenn, jobber mot felles mål og har flere og flere som ser fremover og jobber for en bedre verden. Ressurser deles mer hyppig, vi får muligheten til å skape en bedre verden lettere, og roboter kommer inn på drittjobbene som gjør folk miserable. 	

Hvordan oppstod forandringene	
Norge fremstår som perfekte. Holdninger, bevisst, vite hva de stemmer på. Satse på: Å ville ha mangfold.	1
Mer fokus på utdanning. Egoisme. Utviklingen.	2
Nasjonal/internasjonalt: Naturlig fremgang. Mindre avstander. Grenser åpnes. Verden blir mindre med ny teknologi. Mindre steg å ta ut i verden. Trenger ikke bo i Norge for å være norsk. Ikke så norsk lenger. Muligheter fordi verden blir mindre. Privatisering: Sånn det har gått og kommer til å fortsette. Mer konkurranse.	3
Det blir mer teknologi fordi det sånn ting har vært frem til nå. Det blir mer satsing på fornybar energi fordi olje kommer til å ta slutt en gang og vi må tenke fremover. Jeg tror det blir mer kapitalisme fordi det er sånn det har vært frem til nå. Vi trenger flere Norske bedrifter, sånn som Sverige har. Sverige har så mye, vi har ingenting. Jeg tror det blir flere mennesker på grunn av innvandringen og at de får mange barn. Det er mye innvandring i Norge fordi vi er attraktivt land med mange penger.	4
Må bli fokus på eldreomsorgen. Bærekraftig miljø. Ser om 20 år hva som kan skje. Færre tabuer om åpenhet, yngre i oppvekst er mer åpne. Demokrati, fokus på dette fortsatt.	5
Innvandring – fokus. Miljø er viktig. Det må jo være noen med riktig posisjon som bestemmer seg for det. Det var disse jeg kom på. Så hvis jeg går videre til mindre selvgode, så tror jeg vi som folkeslag har det for godt til å snakke om å være gode. Det er et rikt land, og vi vet ikke halvparten om hvordan det er å leve, vi får alt på sølvfat. Og derfor er vi selvgode. Vi har ingen harde livserfaringer. Vi har ikke de utfordringene nesten alle i verden har. Jeg ser for meg at innvandringspolitikken, jeg skjønner ikke at ingen tar tak i det. Tror det er et resultat av tiden, at kanskje noen med politisk makt tenker det. Jeg tror vi er mer miljøbevisst. Fordi det er viktig. Jeg tror vi alle blir litt og litt mer bevisst. Bare siste årene da. Man ser jo tegn til at man gjør mer og mer.	6
Vet ikke	7
Nå er jeg sikkert litt farget av det vi allerede har snakket om men. Jeg tror det er fordi man, sånn som det med fleksibelt arbeidsliv og bredere tilbud i skolen, det tror jeg er fordi at det er mye diskusjoner rundt de tingene. Det er slikt mange ønsker det tror jeg. Jeg tror man kommer til å opprettholde det høye skattenivået for ellers vil jo ikke velferdssamfunnet fungere. Så kommer det jo mange nye landsmenn som ikke nødvendigvis jobber da. Og jeg tror det er nødvendig å opprettholde det velferdsnivået vi har. Men samtidig, man sier jo at folk her har det relativt likt, men jeg tror de forskjellene øker etter hvert. I forhold til klima tror jeg det fortsetter å være en utfordring.	8
Dårlig: uenigheter. Bra: Folk begynner å forstå det. → «riktig» folk får frem det de mener. Flere acter på det.	9
Global synergieffekt	10

Mer innvandring. Flere kriser i verden som tvinger oss til å ta ansvar	11
--	----

Hva synes du om forandringene	
Stort problem med eldrebefolkning. Flere innvandrere er en stor utfordring. Politiske partier, slappe diskusjoner.	1
Jobbe for miljø. Utdanning er viktig. Folk vil oppnå ting og dermed fører det til utvikling. Bevaring av ressurser blir det mindre av. Ressurskriger. Det må være forskjeller i samfunnet og klasseforskjeller, det er naturlig.	2
På en måte er det bra. Jeg synes det er bra å få konkurranse i forhold til mindre stat. Jeg synes det er bra at man får et bra mangfold og åpner landet mye mer. Men på samme måten er det litt det der at jeg er veldig stolt av å være norsk, så litt redd for å miste den norskheten da. Jeg synes det er en bra endring opp mot av vi skal tenke mer globalt. Men det betyr ikke at jeg ikke kan være bekymret. Det er veldig deilig å føle nasjonalitet og føle at du tilhører et land. Så jeg er litt bekymret, men ikke sånn at jeg er helt negativ. Men litt skeptisk.	3
Høres bra ut. Vil tenke positivt.	4
Litt optimistisk tankesett, tror det fort kan bli sånn.	5
At det er bra. Optimisme. Miljø er viktig.	6
Vet ikke, det er alltid sånn at ting vokser.	7
Nei jeg ser jo nå når jeg snakker om det at det ser jo ikke ut som jeg har et veldig positivt syn for fremtiden. Jeg tror det ikke vil være noe spesielt for Norge, jeg tror alle land kommer til å slite med disse tingene. Det blir flere utfordringer i verden og store politiske forandringer i andre land. Mer flyt av mennesker på tvers av landegrensene, og det tror jeg gir større utfordringer, for det er ikke det velferdsstaten i utgangspunktet er bygget for, at du skal ta inn massevis av mennesker. Så mange småting gir store utfordringer med mindre man tar grep da. Man er kanskje litt etterpåklø, at man rydder opp i problemene etter at de kommer. At man ikke er føre var, tror jeg.	8
Burde «smashe» verdier sammen og slå de sammen til de en.	9
Kjipt for velferden. Vanskelig med mange mennesker. Alltid forskjell på folk. Kulturelt spennende.	10
Bare er positivt. Vi lever i en boble i Norge. Lære like mye om andre.	11

Inf		Drøfting	Konklusjon
1	Empiri	Informant 1 tror forandringene oppstod fordi Norge ønsker å fremstå som perfekte. Med forandringene mener informant at det blir et stort problem med eldrebefolkning, flere innvandrere og at det blir «slappe» diskusjoner i politikken da politiske partier er nærmest identiske. Informant nevner seks av åtte faktorer og faktororene og konsekvensene er godt argumentert for. Informant reflekterer ikke forandringene til innovasjoner, men til	Lav

		<p>samfunnsmessige endringer og snakker mer om tankeganger til samfunnet og med mellommenneskelige handlingsmønstre. Informant vurderes dermed til lav grad</p>	
	Teori	<p>Nevner sosiale forandringer som informant reflekterer mest rundt. Nevner økonomiske indirekte mer ikke mye tanker om endringer som gjelder innovasjon.</p>	Moderat lav
	Drøfting	<p>Informant virker belyst og ser for seg endringer som er godt argumentert for. Endringene er mest sosiale og medmellommenneskelige på et nasjonalt nivå. Nevner noen av faktorene og disse er mest sosiale, så informant vurderes til lav.</p>	Lav
2	Empiri	<p>Tror forandringene oppstod grunnet mer fokus på utdanning, egoisme og den naturlige utviklingen. Nevner mye fokus på miljø som er detaljert, endringer i levemåter og en mer teknologisk hverdag. Dermed tre av åtte. Informant synes det er viktig å jobbe for miljø og at utdanning er viktig. «Folk vil oppnå ting og dermed fører det til utvikling». Ser for seg Ressurskriger da det blir mindre av bevaring av ressurser.</p>	Moderat høy
	Teori	<p>Teknologiske endringer, fokus på miljø og bevaring av ressurser. Sosiale endringer blir også nevnt.</p>	Moderat
	Drøfting	<p>Ser for seg en del endringer som er teknologiske, økonomiske og sosiale. Nevner noen av satsningsområdene og er inne på tre av åtte av faktorene, disse virker gjennomtenkte. Nevner også innovasjon som et fokus og vurderes dermed til moderat høy.</p>	Moderat høy
3	Empiri	<p>Statseierskapet mindre, mer privatisering, mer kapitalistisk. Lukket og reservert mentalitet. Nasjonalitet og store selskaper i utlandet som har baser i Norge. Mer fokus ut mot Europa enn på land og Norge. Nevner mange endringer, de fleste angår levemåter. Ser for seg dette av naturlig fremgang. Verden blir mindre med ny teknologi, dette er hovedargumentet. Kun personlige argumenter om hva informant synes om forandringene med tanke på egen arbeidshverdag.</p>	Moderat
	Teori	<p>Nevner teknologiske endringer i stor grad, men ikke annet som gjelder innovasjon.</p>	Moderat lav
	Drøfting	<p>Nevner mange endringer, når det gjelder innovasjon så er det teknologi som er gjennomgående og informant ser for seg store endringer her. Nevner ikke andre og vurderes dermed ned til moderat lav.</p>	Moderat lav
4	Empiri	<p>Endringer innenfor politikk og teknologi. Fornybar energi. Flere mennesker og nye bedrifter. Ser for seg dette grunnet det har vært store, teknologiske endringer frem til nå. Satsning på fornybar energi fordi olja tar slutt en gang og vi må tenke fremover. Ser for seg mer kapitalisme fordi det er</p>	Moderat høy

		sånn det har vært frem til nå. Ønsker flere norske bedrifter. Synes endringene høres bra.	
	Teori	Teknologiske endringer og behov for nyskaping	Moderat
	Drøfting	Informant nevner en del endringer som omhandler innovasjon. Vurderes ned til moderat grunnet at alle forandringer argumenteres med naturlig fremgang og informant ikke nevner flere faktorer omkring innovasjon.	Moderat
5	Empiri	Bærekraftig utvikling og mer åpenhet. Ønsker mer fokus på eldreomsorgen og at det satses på fornybar energi. Nevner at dette er et optimistisk tankesett, men at det fort kan bli sånn.	Moderat lav
	Teori	Helse og miljø nevnes med bakgrunn for innovasjon	Moderat lav
	Drøfting	Nevnt to faktorer fra satsingspunktene, når det gjelder helse omhandler dette fokus og satsning på eldreomsorgen. Ser for seg en del endringer men ikke de aller største, innovative forandringene. Vurderes dermed til moderat lav.	Moderat lav
6	Empiri	Bedre skole og høyere utdanning. Strengere og bedre innvandringspolitikk, synes det er ubegripelig at ingen har tatt tak i det ennå. Nordmenn mindre selvgode og mindre jantelov. Tror det er et resultat av tiden og angår politisk makt. Miljøbevissthet grunnet viktighet og at alle blir mer bevisst med årene fordi man ser tegn til at det må gjøres mer. Nevner usikkerhet til teoriene da dette er vurdert på synsing og ikke ren fakta.	Moderat
	Teori	Inkrementelle politiske innovasjoner. Er også innom endringer innenfor miljø.	Moderat lav
	Drøfting	Nevnt et satsingspunkt og inkrementelle, politiske innovasjoner. Drøfter også miljø. Nevnte endringer som vurderes til moderat men drøfter seg frem til at informant ikke kan si noe sikkert, da synsing ikke er vurdert på fakta.. Vurderes dermed til moderat lav.	Moderat lav
7	Empiri	«Noe teknologi og kanskje noe oljegraier». Vet ikke, ting vokser som før. Vet ikke om ting er så annerledes	Svært lav
	Teori	Nevner ingen, ser kanskje for seg noe teknologi.	Svært lav
	Drøfting	Tror det «sikkert er noe teknologi, vet ikke hva folk kan finne på». Tror «ting» vokser som før, men vet ikke om noe er så annerledes. Blir stilt spørsmålet på flere måter men er usikker og har ingen tanker om det. Vurderes til svært lav.	Svært lav
8	Empiri	Bredt tilbud i skolen, utfordringer tilknyttet utslipp, høyt skattenivå, politisk likt, fleksibelt arbeidsliv, store økonomiske og sosiale forskjeller. Mange av endringene skyldes pågående politiske diskusjoner og fokus i dag. Må ha høyt skattenivå for å opprettholde. Velferdssystemet. Sier at folk i Norge har det relativt likt men at de øker. Klima vil være en utfordring. Tror det blir flere utfordringer	Moderat høy

		i verden og store politiske forandringer i andre land men ikke spesielt for Norge.	
	Teori	Politiske og økonomiske inkrementelle innovasjoner på et globalt nivå. Innovasjoner innenfor dette samt utfordringer knyttet til miljø. Nevner velferdssystem og helse.	Moderat lav
	Drøfting	Økonomiske og politiske innovasjoner på et globalt nivå. Nevner flere spesifikke problemstillinger og viser kunnskapsnivå tilknyttet forandringer i samfunnet. Nevner noen satsingspunkter. Ser ikke for seg de store endringene i Norge men drøfter endringer som oppstår på grunnlag av utvikling. Vurderes til moderat.	Moderat
9	Empiri	Ser for seg to scenarioer, en negativ og en positiv. Begge går ut i fra at det kommer mange nye landsmenn og hvordan vi klarer å arbeide med forskjellene våre. Informant nevner også ressurser og innovasjoner tilknyttet teknologi. Ser for seg mange teknologiske endringer og store forandringer i arbeidsmarkedet.	Moderat høy
	Teori	Sosiale forandringer og teknologiske endringer nevnes i stor grad.	Moderat
	Drøfting	Informant 9 nevner to scenarioer, en negativ og en positiv. Disse går ut i fra endringer samfunnet ser som omhandler det sosiale, samarbeid og forandringer grunnet innvandring. Dette bunner fra store teknologiske endringer og i tillegg en totalforandring i markedet. Nevner utfordringer knyttet til ressurser. Informant vurderes dermed til moderat høy.	Moderat høy
10	Empiri	Mer multikulturelt, mer kapitalistisk, mindre «Ola nordmann», klarer seg mer selv, mer input fra utlandet (kulturelle aspekter). Tror dette er grunnet globale synergieffekter og globalisering. Synes dette får velferden til å minke og det er vanskelig å opprettholde dette men mange mennesker.	Moderat lav
	Teori	Nevner politiske og økonomiske endringer som inkrementelle innovasjoner.	Lav
	Drøfting	Globale synergieffekt som fører til endringer i Norge som omhandler kulturelle forskjeller grunnet innvandring og mer kapitalisme. Inkrementelle innovasjoner innen økonomi og politikk som følge av dette. Vurderes til lav da informant ikke viser til mer refleksjon om innovasjoner.	Lav
11	Empiri	Eldre befolkning, mer multikulturelt, at Norge tar mer ansvar i det store bildet og at vi er mer forståelsesfulle for andre religioner og folkeslag. Tror dette kommer av mer innvandring og flere kriser i verden som tvinger Norge til å ta ansvar. Synes dette er positive endringer da «vi lever i en boble i Norge og må lære like mye om andre».	Moderat lav
	Teori	Naturlige, inkrementelle innovasjoner innenfor politikk og økonomi. Drøfter dette i et globalt bilde.	Lav

	Drøfting	Endringer på et globalt nivå som fører til inkrementelle innovasjoner innenfor økonomi og politikk i Norge. Fokuserer på dette og vurderes til lav.	Lav
--	----------	--	-----

Vedlegg 5. Intervjuguide

Generasjon Y		
Overgangsspørsmål		
<p>Nå skal vi snakke litt om hva dine forventinger til arbeidslivet i fremtiden. Hva tenker du på når jeg sier det?</p> <p>Hva slags jobb ser du for deg etter at du har endt studie og har begynt med karrieren din?</p>		
Spørsmål	Måler	Målt
Hva tenker du om arbeidstider? - Vektlegger du dette? - Hva er ønsket situasjon?	Arbeidsforhold. (Fleksible arbeidstider)	
Hva er viktig for deg med oppfølging fra lederen din?	Forhold med egen leder og tilbakemelding. (Tett oppfølging og tydelig ledelse).	
Hvordan ønsker du at lederen skal opptre når du får tilbakemeldinger?	Forhold med egen leder og tilbakemelding (Klar, positiv og kontinuerlig tilbakemeldinger).	
Kontakt med din leder Hvilke kanaler Hyppighet	Forhold med egen leder og tilbakemelding (Hyppig kontakt med leder – epost, sms, bare hyppig).	
Hva slags forhold ønsker du å ha til lederen din?	Forhold med egen leder og tilbakemelding (Opptre folkelig men profesjonelt, litt kompis).	
Vil du ha faste arbeidsoppgaver?	Arbeidsforhold (Ikke ha faste arbeidsoppgaver)	
Hvordan ønsker du at målene dine skal settes?	Forhold med leder og tilbakemelding (Sette egne mål)	
Ønsker du å komme med nye ideer? Hvilke forventinger har du til å komme med ideer til bedriften?	Forhold med leder og tilbakemelding (Entusiasme må oppmuntres)	
Har du forventinger til teknologiske utstyr?	Arbeidsforhold (Gi ny teknologi)	

Hvordan ser du for deg at maktforholdet i bedriften er?	Arbeidsforhold (Flatere strukturer)	
Har du en preferanse for en viss struktur?	Arbeidsforhold (Flatere strukturer)	
Hvordan ser du for deg karriereveien din? (En bedrift, flere, en karriere, flere).	Lojalitet mot egen CV (Sterke lojalitet til egen kompetanseutvikling enn til bedriften)	
Ønsker du å jobbe i en bedrift?	Lojalitet mot egen CV	
Hva skal til for at du blir i en bedrift?	Lojalitet mot egen CV	
Hva skal til for at du slutter?	Lojalitet mot egen CV	
Er det andre aspekter enn selve jobben som gjør en arbeidsplass attraktiv?	Ha et liv ved siden av jobben.	
Hvilke av disse er absolutt nødvendig?	(Ha et liv ved siden av jobben, validitetsspørsmål)	
Hvilke forventinger har du til forholdet mellom fritid og jobb	Ha et liv ved siden av jobben	
Hva anser du som det viktigste i livet ditt?	(Validitetsspørsmål verdier)	
Har du noen interesser?	Muligheter for å dyrke egne interesser	
Er disse viktige for deg å opprettholde?	Muligheten for å dyrke egne interesser	
Hvorfor?	Mulighet for å dyrke egne interesser	
Har du noe du engasjerer deg for spesielt?	Opptatt av samfunnsansvar og er samfunnsbevisste	
Hvorfor?	Opptatt av samfunnsansvar og er samfunnsbevisste	
Har du god kontakt med familien din? Er dette viktig for deg?	Opptatt av verdier	

Fortell litt om vennene dine. Hvor viktig er dette for deg?	Opptatt av verdier	
Når jeg sier fremtiden – hva føler du da?	Har et mer positivt syn på fremtiden	
Hvorfor?	Har et mer positivt syn på fremtiden	

Individuelle forskjeller

Overgangsspørsmål

I oppgaven min ser jeg også på individuelle forskjeller på de jeg intervjuer. Jeg vil nå stille noen spørsmål om deg som person og dine meninger.

Tenk litt og fortell hva slags person du er

Spørsmål	Måler	Målt
Så du mener du er... Kreativ eller ikke Ekstrovert eller introvert Sansing eller intuisjon Tekning eller følelse Avgjørelse eller oppfattelse	Personlighet	
Er du kreativ eller ikke? 1-5	Personlighet (Kreativ eller ikke)	
Ekstrovert eller introvert? 1-5	Personlighet (Ekstrovert eller introvert)	
Hvordan oppfatter du hendelser? Er du fokusert på det som skjer her og nå eller der du mer opptatt av muligheter og det som kan skje?	Personlighet (Sansing eller intuisjon)	
Tar du avgjørelser på en logisk og objektiv måte eller på en mer personlig og verdibasert måte?	Personlighet (Tekning eller følelse)	

1-5 der 1 er planlagt og organisert og 5 er spontan og fleksibel – hvor er du?	Personlighet (Avgjørelse – oppfattelse)	
Møter du mange likesinnede på studiene dine?	Kongruens/inkongruens	
Hva har dere til felles?	Kongruens/inkongruens	
Hvorfor tror du det?	Kongruens/inkongruens	
<i>Andre likesinnede hva? Hvor? hvorfor?</i>	Validitetsspørsmål Kongruens/inkongruens	
<i>Se opp til. Hvorfor?</i>	Validitetsspørsmål Kongruens/inkongruens	
<i>Tillegger du deg annen personlighet/er du like de likesinnede i tanker men ikke handling? Hvorfor?</i>	Validitetsspørsmål (Selvet og idealselvet Er du slik du ønsker å være? Hvordan er du egentlig?) Kongruens og inkongruens	
Hva gjør deg lykkelig?	Kongruens/inkongruens	
<i>Samsvar med hva som er det viktigste i livet?</i>	Kongruens/inkongruens	
Hva er viktig for deg?	Kongruens/inkongruens	
Du nevnte at du engasjerte deg for... og hvorfor.	Kongruens/inkongruens	
Hva gjør du for dette?	Kongruens og inkongruens	
Hvor vil du være i livet om 10 år? Hvis du fikk bestemme.	Kongruens/inkongruens	
... I livet	Kongruens/inkongruens	
... Karriere	Kongruens/inkongruens	
Hva ønsker du å ha oppnådd?	Kongruens/inkongruens	
Hvorfor?	Kongruens/inkongruens	

Hva gjør du for dette nå?	Kongruens og inkongruens	
Du studerer/jobber med... Hvorfor? Kunnskap om emnet? Hvor kom det fra?	Jobb og utdanning personlig	
Hvem på virket deg? VGS? Fag? Venner?	Jobb og utdanning personlig	
Foreldre/familie?	Jobb og utdanning personlig	
Hva tror du selv?	Jobb og utdanning personlig	
Var det noe annet du ville bli?	Kongruens/inkongruens	
Hvorfor?	Kongruens/inkongruens	
Hvorfor ble du det ikke?	Kongruens/inkongruens	
Engasjerer du deg for noen spesielle saker? (politikk, samf, miljø)	Kongruens/inkongruens	
Hvorfor?	Kongruens/inkongruens	
Gjør du noe for dette?	Kongruens/inkongruens	
Hva mener du er den eller de største utfordringene Norge har - hvorfor?	Fortolkning av verden	
Hvordan mener du vi skal løse dette?	Fortolkning av verden	
Hvis du kunne endre en ting i Norge nå	Fortolkning av verden	
Hvordan?	Fortolkning av verden	
Hva mener du er den eller de største utfordringen	Fortolkning av verden	

verden står ovenfor? - hvorfor?		
Hvordan mener du vi skal løse dette?	Fortolkning av verden	
Om du kunne endre en ting i verden	Fortolkning av verden	
Tror du dette kunne bli gjort og eventuelt hvordan?	Fortolkning av verden	
Annet/eventuelt	Validitetsspørsmål	

Forventinger til forandringer som påvirker arbeidslivet

Overgangsspørsmål

Sett deg ned i tre minutter og skriv ned stikkord for hvordan du ser for deg Norge om 20 år.

Spørsmål	Måler	Målt
Du nevnte disse... utdyp hva du mener ... hvor vi bor ... hva vi jobber med ... religion	Innovasjoner i andre næringer	
Forandringer de ser for seg	Innovasjoner i andre næringer	
Hvordan oppstod de?	Innovasjoner i andre næringer	
Hva mener du om det? Hva synes du om dette?	Innovasjoner i andre næringer	
Hvordan tror du disse forandringene påvirker din	Hvordan egen næring blir berørt av forandringer Innovasjoner i egen næring	

arbeidssituasjon? (påvirke de i arbeidslivet)		
<i>Til næringen/bransjen</i>	Hvordan egen næring blir berørt av forandringer Innovasjoner i egen næring	
<i>Teknologi</i>	Hvordan egen næring blir berørt av forandringer Innovasjoner i egen næring	
<i>Kommunikasjon</i>	Hvordan egen næring blir berørt av forandringer Innovasjoner i egen næring	
<i>Arbeidsoppgaver</i>	Hvordan egen næring blir berørt av forandringer Innovasjoner i egen næring	
<i>Flerkulturelt</i>	Hvordan egen næring blir berørt av forandringer Innovasjoner i egen næring	
<i>Annet? Spesifiser</i>	Hvordan egen næring blir berørt av forandringer Innovasjoner i egen næring	
Hvilke andre jobbmarkeder tror du særlig blir berørt?	Annen næring blir berørt av forandringer	
<i>Eksempler?</i>	Annen næring blir berørt av forandringer	
<i>Konkret (Teknologi. Roboter – automatiserte arbeidsoppgaver. Internasjonalt).</i>	Annen næring blir berørt av forandringer	
Hvordan tror du arbeidsmarkedet ser ut i Norge?	Annen næring blir berørt av forandringer	
Hvilke jobber har folk?	Annen næring blir berørt av forandringer	
Hvem har hvilke jobber?	Annen næring blir berørt av forandringer	

Hvordan ser arbeidsmarkedet ut internasjonalt? Hvordan tror du konkurransen er?	Annen næring blir berørt av forandringer	
Er du bekymret for å ikke få jobb?	Validitetsspørsmål	
Tror du din kompetanse blir nødvendig?	Validitetsspørsmål	
Hvis nei, hva vil du i så fall gjøre?	Validitetsspørsmål	
Annet, eventuelt	Validitetsspørsmål	

Vedlegg 6. Sammendrag funn individuelle forskjeller per informant

Personlighet

Informant 1 anser seg selv som introvert, oppfatter hendelser med fokus på det som kan skje og det som skjer her og nå, tar beslutninger basert på følelser, lever både organisert og spontant og er kreativ. Beskriver seg selv som en som mener mye om mye, er engasjert, glad i være med venner, sosial, trives godt hjemme alene, tar mye ansvar og er åpen.

Informant 2 anser seg selv som ekstrovert, oppfatter hendelser med fokus på som kan skje, tar beslutninger basert på å være objektiv og med hensyn til følelser, lever mer spontant og fleksibelt og som veldig kreativt. Beskriver seg selv som entusiastisk, nerdete, omgjengelig, sosial, tilbyr litt av alt og er veldig inkluderende.

Informant 3 anser seg selv som introvert, oppfatter hendelsen med fokusert på det som skjer her og nå, tar beslutninger på en logisk og objektiv måte, lever mer spontant og fleksibelt og er ikke så veldig kreativ. Beskriver seg selv som trygg, til å stole på, en som utsetter ting og litt rotete.

Informant 4 anser seg selv som ekstrovert, oppfatter hendelser med fokus på fremtid og det som kan skje, tar beslutninger etter personlige verdier samt logisk og objektivt, lever både fleksibelt og organisert og er ikke veldig kreativ. Beskriver seg selv som ikke så høytidelig, jordnær, livsnyter og glad.

Informant 5 anser seg som ekstrovert, oppfatter hendelser med fokus på fremtiden og det som skjer i øyeblikket, tar beslutninger på en personlig og verdibasert måte, lever veldig planlagt og organisert og er ikke så veldig kreativ. Beskriver seg selv som en åpen person, en folk kan komme til med ting og stole på, flink pike, dårlig på å si nei i jobbsammenheng. Hva folk synes er viktig, men det er mer i tankene enn synlig. Redd for å ikke bli likt i «viktige» relasjoner. Gjør for mye for å bli likt, bøyer seg. Sier ifra, men burde gjort mer. «Trygg på seg selv og hva jeg står for». «Er meg»

Informant 6 anser seg selv som ekstrovert med behov for å være introvert av og til, oppfatter hendelser med fokus på det som skjer her og nå og hva som kan skje i fremtiden, tar beslutninger på en logisk og verdibasert måte, lever planlagt og organisert og er kreativ. Beskriver seg selv som en som motiveres av å lære og finne svar, liker å forklare ting, ateist,

reflektert, tullete og leken, veslevoksen, har følelser i balanse, en god pedagog, kontrollert med tanke på følelser, legger motstand bak seg og snill.

Informant 7 anser seg som ekstrovert, oppfatter hendelser med fokus på fremtid og det som kan skje, tar beslutninger på en personlig og verdibasert måte, lever både spontant og strukturert og er kreativ. Beskriver seg selv som sosial med behov for å ha folk rundt seg, åpen, liker å prøve nye ting og utforske, følsom men viser det ikke alltid, liker å leve nå og det som settes høyt, settes svært høyt om omvendt.

Informant 8 anser seg som ekstrovert, oppfatter hendelser med fokus på fremtiden og det som kan skje, tar beslutninger på en logisk og objektiv måte og vil egentlig leve spontant og fleksibelt, men studier og jobb krever å måtte være strukturert. Tolker dette som at informant egentlig vil være spontan og fleksibel, men tolker informant som planlagt og strukturert. Er ikke kreativ. Anser seg selv som målfokusert, direkte og offensiv. Er også engasjert, resultatorientert og i utgangspunktet tilfreds.

Informant 9 anser seg som ekstrovert, oppfatter hendelser med fokus på fremtid og det som kan skje, tar beslutninger på en personlig og verdibasert måte, lever spontant og fleksibelt og er veldig kreativ. Beskriver seg selv som selvdestruerende og selvbevisst «å gjøre det jeg tror jeg selv kan, frykter meg». Er i konstant tekning, energifull i konstant «energiflow». Utålmodig, blir fort irritabel og føler seg innestengt. «I behagelig tempo presenterer jeg. Gir aldri opp om det gjelder eksamen, konkurranse eller hva som helst, havner i workmode». Interessert i andres motiver. «Blir usikker når jeg gjør noe bra. Går noe dårlig blir jeg positiv». Vil ikke ha for mye makt. Gjør dumme ting men er smart.

Informant 10 anser seg som ekstrovert, oppfatter hendelser med fokus på fremtid og det som kan skje, tar beslutninger på en personlig og verdibasert måte, lever både spontant og organisert og er ikke veldig kreativ. Beskriver seg selv som utadvendt og glad. Har mål og ambisjoner. Setter pris på godene i livet, snill og har et godt hjerte. Har mange standpunkter og prinsipper, ingenting er i gråsoner. Bortskjemt.

Informant 11 anser seg som introvert, oppfatter hendelser basert på det som skjer her og nå, tar beslutninger på en personlig og verdibasert måte, lever spontant og fleksibelt og er ikke kreativ. Beskriver seg selv som følsom og en som bryr seg om andre noe ekstremt. Setter andre først, introvert og har nære vennskap. Ordentlig, pliktoppfyllende, «ikke bad-ass». God samtalepartner/lytter, hva andre mener og føler er av stor interesse.

Jobb og utdanning, drivkraften bak disse valgene

Informant 1 studerer PR og skal inn i kommunikasjonsbransjen. *Grunnen* til dette valget at informant «havnet veien midt i mellom journalistikk og fotografi», to store interesser. I tillegg til dette var det en PR-sjef som hadde mye å fortelle. *Påvirkningen* kom primært «fra en fyr fra BI jeg møtte som snakket om PR». *Veivalget* drøfter informant til å gjelde det å engasjere seg. «Pr er mer relevant enn markedsføring for å kunne påvirke til endringer i holdninger».

Informant 2 er nå i forsvaret, skal ut i studier og har klare mål om å bli dataingeniør. *Grunnen* for dette yrket interesse for matte, selvutnevnt arbeidshest og egen research om yrket. *Påvirkningen* var matte og fysikk informant anså som morsomme fag på skolen, samt viktighet av utdanning og frykt for «å havne i kassa». Informant ønsker muligheter til utvikling og anser dette da som en bra bransje. Foreldre har master men det har ikke påvirket valget. *Veivalget* er funnet ut på egenhånd. Informant understreker at «skolen ikke la opp til hva yrker innebærer i praksis, det må det blir mer av».

Informant 3 jobber fulltid innen IT og har droppet ut av videregående. *Grunnen* til at valget falt på IT-bransjen er at det er bransje som stadig er i endring, «det er viktig for mange ting og brukes til alt, medisin, også videre». *Påvirkning* var i stor grad fra faren som viste informant elementer fra IT-bransjen som falt i smak. *Veivalget* for dette faller mest på «tenker her og nå, så ikke noe langsiktig plan for andre yrker, ikke tenkt særlig over det». Er flink i matte og god til å lese og har et stort ønske om at flinke elever må gis utfordringer, det var derfor informant selv droppet ut av videregående.

Informant 4 er lærerstudent. *Grunnen* til dette er fordi informant liker å jobbe med barn og unge. Læreryrke falt også naturlig da informant pleide å undervise sine søsken og var «sjefen i klasserommet». Det er dette informant har ønsket i flere år, og det er ikke noe annet. *Påvirkningen* kom fra informant selv. Foreldre har påvirket til å ta høyere utdanning. *Veivalget* er basert på at «det var det mest passende å bli».

Informant 5 studerer til å bli sykepleier. *Grunnen* til dette er at informant vil jobbe med mennesker og anser verdier som viktig. «Pappa foreslo det, stemoren min er det også leste jeg om det så jeg stilte forberedt til studiene og vet hva yrket går ut på». *Påvirkningen* er fra psykologifag på folkehøyskole der informant fant ut at det er mennesker informant vil jobbe

med. Dette har informant erfaring med fra lederstilling på Tusenfryd der informant jobber med mennesker. På folkehøyskolen ble det også klart at kontorarbeid ikke er fremtiden. I tillegg til dette er informant innstilt på gjøre det bra på skolen grunnet dysleksi og dermed måtte bevise seg selv og jobbe hardere. Far og stemor har også påvirket. *Veivalget* kommer fra at informant alltid har vært opptatt av mennesker, særlig etter foreldrenes skilsmisse da informant tok vare på sine søsken. «Jeg vil være hyggelig og vil at folk skal ha et bra». Andre yrker som har mennesker i fokus ble også vurdert.

Informant 6 studerer kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling. *Grunnen* til dette er at det virket interessant men det var også et litt impulsivt valg. Studiet virket relevant og at det har noe å si for samfunnet. «Jeg ville ta en utdanning som ikke låser meg til noe». *Påvirkningen* var henholdsvis at informant ville til Oslo. Informant har tidligere studert lignende på BI men der ville informant studere videre da informant ikke hadde noe sosialt liv der.

Informant 7 går på folkehøyskole og har ingen anelse om hva slags utdanning eller jobb informant vil ha, men er sikkert på at informant vil ha en grad. *Grunnen* til dette er at informant ikke vet om noen studier som interesserer eller hva som interesserer i utgangspunktet. «Antar at jeg ender opp å jobbe i barnehage ellers som lærer, men det har jeg ikke så veldig lyst». Ønsker en grad av den hensikt å kunne få en jobb, vektlegger særlig det å ha en grad, «en grad vil jeg ha, en form for utdanning». *Påvirkningen* til å ønske å ha en grad tror informant stammer fra samfunnet, «det er sånn verden er i dag». Det har ikke vært det store fokuset på utdanningen i familien «gjør som du vil, det går bra», er det familien sin. *Veivalget* er informant usikker på. Vurderte å bli flyvertinne og særlig politi, «men det var lost case med tanke på snittet mitt».

Informant 8. Studerer HR, jobber 50% på HR-Norge, 100% fra midten av august. *Grunnen* til dette valget var informants erfaring med ledelse fra Tusenfryd og synes «det er spennende med lederrollen». Studiet viste til det informant ville jobbe med, ledelse, og var dermed relevant. *Påvirkningen* har vært tilstede fra familie, venner, videregående og samfunnet. Har alltid sett på høy utdanning som en selvfølge. *Veivalget* falt på at høy utdanning var en selvfølge. «Det gjør man».

Informant 9. Studerer kreativitet, innovasjon og forretningsutvikling. *Grunnen* til dette valget var for «å skaffe meg informasjon», altså kompetanse. Valget falt også på at etter endt studie ønsker informant frie tøyler og frihet. Informant nevner også at «studiet har gjort meg mer oppmerksom». *Påvirkningen* kom fra venner som fortalte om studiet. Familien har sagt at

informant burde studere, «men alt var OK uansett». *Veivalget* for dette legger informant vekt på at videregående ikke ga noe inspirasjon, det var ingen mulighet til å lære. «Skolen burde inneholde fag om mennesker, personlig økonomi og forståelse om annet enn religion», som informant mener belærer mye mer enn hvordan offentlig videregående er lagt opp i dag.

Informant 10. Jusstudent. *Grunnen* var et at advokat er et godt ansett yrke, godt rennomme og det ligger penger i det. *Påvirkningen* kom fra å finne det ut på egenhånd, mest fra TV og film. Informant har alltid vært flink på skolen. Foreldre er greit utdannet og hadde ikke forventet annet enn høy utdanning. *Veivalget* beskriver informant som «det ligger i min natur å satse høyt. Har alltid vært ambisiøs».

Informant 11. Stipendiat på folkehøyskole. Skal studere utviklingsstudier et år, så journalistikk også bli utenlandsjournalist. *Grunnen* til dette er at å formidle informasjon om kriser i andre steder i verden og kunne bistå mindre utviklede land, Afrika nevnes særlig, har alltid vært noe informant brenner for. Har personlig erfaringer fra bistandsarbeid i Afrika og understreker det å gi tilbake. *Påvirkningen* til dette synet har vært tilstede så lenge informant kan huske, mener det er foreldre som har påvirket mest samt at informant alltid har lest mye. *Veivalget* omhandler at informant har vokst opp med å øre om andre som ikke har det så bra, så informant har «fått banket det inn i hodet», velferd for alle er svært viktig.

Fortolkning av verden

Informant 1 mener gjennomgående at holdninger er det største problemet hele verden står ovenfor. For Norge gjelder dette problematikk knyttet til Norges troverdighet på et politisk nivå og samfunnsproblematikk knyttet til fordommer og janteloven. For verden gjelder det globale holdninger til miljø og styresett i hvert enkelt land.

Informant 2 mener gjennomgående det bør satses på innovasjon og at ressurser må fordeles, samt at utdanning i Norge må være mer rettet appellerende og rettet mot hvordan arbeidslivet er i praksis. I Norge må det satses på fornybar energi og Norge må bli mer innovative.

Understreker at holdninger på skolen må endres slik at elevene vet om alle muligheter og hva de fører til. «Ha det mer appellerende, sett folk ut i praksis. Vis hvordan yrkene fungerer». Verden står ovenfor utfordringer ved fordelinger av ressurser og sykdom. Vektlegger også at «det burde være forskjeller og de bør være der». Informant vil ikke endre så mye i verden, synes det er et godt utgangspunkt». Informant engasjerer seg i fritt internett, «systemet

fungerer. Det representerer grupper og er mest rettferdig», dette engasjementet på grunnlag av egne interesser.

Informant 3 mener gjennomgående at stolthet er det største utfordringen. For Norge er dette «vi er små og stolte, det er ikke bra når man skal heve seg ut i verden». Synes det er for mye stolthet i EU. «Vi må fokusere på det vi kan tjene penger på. Kunnskap og nasjonal ytelse». Informant liker ikke utdanningssystemet i Norge og mener Norge bør satse på gode elever, berømme god innsats, sende elever på høyere trinn og innføre realfagsskoler. I et globalt fokus mener informant det bør være engasjement for å ta jobber i utlandet og at utdanningssystemet må endres slik at noen blir flinke, dette kan hjelpe til globalt da informant vektlegger at det må fokuseres på å hjelpe til globalt.

Informant 4 mener Norges største utfordring er å holde økonomien vedlike og at det er økt kriminalitet forbundet med nye landsmenn. «Vi har det bra i Norge, men jeg vil ha strengere straffer for kriminelle». Informant ønsker strengere innvandring da innvandrere må integreres. Bedre eldreomsorg for sin egen fremtid og slekt. Strengere straffer for kriminalitet grunnet egen sikkerhet. I verden mener informant global oppvarming er den største utfordringen «fordi det har jeg blitt tvunget til å høre på at er en utfordring. Vi må få fornybare energiresurser». Informant vil ikke at det skal være krig i verden, men tror ikke det kan innfris. Ser for seg at det kan bli mindre kriger dersom alle blir med i FN og land endrer styresett til demokrati.

Informant 5 mener de største utfordringene i Norge er «eldreflodbølgen» og at det er behov for høyere kunnskapsnivå. «For lite fokus på de viktige tingene som slår ned på oss. Vi burde planlegge hvordan vi skal møte utfordringene nå». Informant vil ha mer fokus på sykepleiere og hva de gjør og helsevesenet som en helhet, slik at utfordringene tilknyttet helse og særlig eldreomsorgen kan møtes. I verden nevner informant klima, fattigdom, sykdommer i U-land og befolkningsvekst. «Å redde liv må komme først. Utvikle medisin. Finne grensen for å holde folk i livet». Klimafokuset tror informant «folk stenger ørene, det er stort og vanskelig». Informant ville endret at «ting» er skjevt fordelt, «tror ikke dette kan bli gjort fordi alle er grådige. Kommunisme fungerer heller ikke. Det kan bli jevnere. Vesten må se at dette ikke går i lengden. Vi må bygge opp land».

Informant 6. «Gründere skal svare på utfordringene, Norge må lette må rammene». Informant ville endret innvandringspolitikken. «Minoriteter hoper seg sammen. De må læres norsk og akseptere kulturen. Grønland har 80% innvandrere, Norge er for åpne». I verden synes

informant forurensning er den største utfordringen, «det er veldig sentralt og litt selvsagt. Vi merker effektene i Norge alt, andre deler i verden går under». Informant understreker «verdenskrise rammer alt». Informant mener dette kan endres ved bevisstgjøring, «mennesker vil ikke akseptere forandringer. Makta må gjøre det».

Informant 7. Bryr seg lite om verden og forskjeller «fordi verden går sin gang uansett». Forandringer i Norge har ikke informant tenkt så mye på. Ønskelig at penger skal brukes på mer verdi slik at Norge gir mer penger til U-land, og det kan utjevne forskjellene. «Dette kunne bli gjort ved at kjendiser etc gir mer penger til alle. Lik lønn i Norge uansett hva man jobber med». Om verden tenker informant følgende; «Alle som har penger kan dele de. Vil at alle mennesker skal overleve, usikker på hvordan. Så lenge folk overlever og har penger til mat og medisiner. Tror ikke det kan gå av ulike grunner. Verden kommer alltid til være sånn som den er».

Informant 8. Mener Norges største utfordringer er internasjonale relasjoner. «At Norge skal være litt sånn bestevenn med, at Norge skal være nøytrale. Det er på en måte en fordel, men også en veldig stor utfordring sånn som jeg ser det». Synes Norge bør ta litt ansvar og være foregangsland i forhold til miljø «og sånne ting», «men jeg synes det er vanskelig å se at det skal skje, når man enten skal ha rød eller blå regjering også skal folk uansett klage på det som blir gjort. Jeg føler ikke man har en klar politisk retning, det planlegges fire av gangen også ser man hva som skjer». Informant vet ikke hvordan dette skal løses da informant synes at alle partiene «bare har en kortsiktig plan». Informant ville bygd ut eldrehjem «fordi eldrebølgen kommer». I verden mener informant at miljø, kunnskap og at «ingen blir enig» er de største utfordringene. Informant er frustrert over at verden ikke planlegger og ønsker en samferdsel som fungerer. Ville endret klimautfordringene, tror ikke det kan gjøres «men mulig at folk betaler seg ut». «Det må senkes på en eller annen måte. At man tar ansvar for det».

Informant 9. Mener de største utfordringene er knyttet til nye landsmenn, innvandring og «rasisme om vi ikke klarer å forene oss». Denne kan løses med forståelse fra hele samfunnet, her kommer media inn. Den andre store utfordringen anser informant som olje og innovasjon, «organisasjoner som MESH der man samler folk med samme tankegang er et eksempel på at vi er godt på vei». Informant ville endret hatet folk har mot hverandre. «Fordommer som gjør at vi skiller oss fra hverandre. Vil få folk å forstå. Nok med tiltak. Skolen må gjøre store endringer og ha fag om mennesker og forståelse om noe annet enn økonomi. Norge må også bli bedre på innovasjon». I verden mener informant ressurser er det største problemet. «Eller eksempel Ukraina og Russland som kan bli kald krig.» Informant mener vesten kan påvirke

og hjelpe til i U-land, det hjelper å gi ressurser og hjelper ikke til å bygge. «La de leve som de vil». Informant mener religion er det største problemet da det sier hva folk skal gjøre. Vil at verden skal bli en helhet der det er deler av verden hvor folk kan leve som de vil, og landegrensene fjernes. Teknologien kan løse vannproblemer. «Innovasjon og tankemønstre må inn og ta tak i ting, og vi unngår maktkonflikter».

Informant 10 mener innvandring og velferdssamfunnet er de største utfordringene Norge har. Velferdssystemet blir vanskelig å opprettholde. Informant ønsker strengere krav til hvem som skal få hjelp til hva. Har et stort ønske om å endre tannlegehelsetjenesten slik at det blir billigere for studenter og grupper som ikke har råd. I verden mener informant endringene med global oppvarming er en stor trussel. Nevner også menneskemasser og ressurser. «Teknologi tar for mye. Ikke lett å endre, får ikke stoppet utviklingen. Vi må ha kontroll på teknologien». Ville endret forurensning, men tror ikke det kan bli gjort i ønsket grad. Vektlegger viktighet av å ha klimavoter og et bevisst forhold til miljøet.

Informant 11 er litt usikker på Norges utfordringer. «Det blir så mange gamle og det fødes færre barn fordi kvinner vil ha karriere og venter med å etablere familie». Informant foreslår at nordmenn får flere barn. Ville endret hvordan Norge forvalter pengene sine, det er mye der som informant er sterkt uenig i. «Norge skryter og vi tenker for mye på oss selv». I verden mener informant de største utfordringene er bevissthet. «Pengene må brukes på riktig måte. Alle må respektere og bry seg om hverandre». Informant vet ikke hvordan dette kan endres, «hadde jeg visst det, hadde jeg gjort det». Ville endret forskjellene i verden, især likestillingen slik at det blir tilnærmet likt, kvinner skal få flere muligheter. Tror det kan bli gjort men da må alle være med og alle land må gå inn for det.

Kongruens og inkongruens

Informant 1 oppleves som kongruent. Synes det er viktig med gode samtalepartnere, ærlighet og engasjement. Opptatt av menneskerettigheter, særlig barns rettigheter og asylbarn i Norge. Det vektlegges at alle blir behandlet med verdig og respekt, særlig da informant har opplevd «en del ting som ikke er greit». Informant «mener mye om mye» og er engasjert, både innenfor studiene og samfunnet. Ønsker å jobbe i veldedig organisasjon eller med PR for noe som har den type verdier eller at informant kan skape de. For å gjøre det nå er informant flittig student og driver med frivillige verv som anses som viktig. Vil ha en jobb som er viktig som samfunnet. Engasjert i samfunn og politikk og at folk ikke står opp for seg selv – «folk

snakker ikke om ting som er ubehagelig». Prøver å påvirke dette med leserinlegg og valg av utdanning, dette kan gjøre en forandring.

Informant 2 oppleves som kongruent. Har en klar plan for karriere og at det er fremtidsrettet. Viktigheten av utdanning står sentralt i samfunnet. Engasjerer seg for fritt internett av prinsipp, gjør ikke noe for det. Opptatt av å være sosial og inkluderende og gjør dette.

Informant 3 oppleves som kongruent. Ser opp til bestefaren sin, «han er flink til å utføre egne ideer». Tilbrakte mye tid med han da informant var liten og ønsker å kunne utføre egne ideer selv. «Vil se muligheten og ta sjanser». Gjør det ikke veldig mye for dette, «men litt».

Fortsatte med to jobber i eget liv, så det var en sjanse. Opptatt av å verne naturen og lærer opp barn i speideren til dette så informant kan spre denne kunnskapen videre og vise hvor viktig naturvern. Vil oppnå å fullføre videregående skole, bli mer etablert og eie eget hjem, det er dette som skal til for at informant trives. Vektlegger viktighet ved å ha det hyggelig.

Informant jobber og gjør det som trengs og det informant kan på jobb. Prøver å sette seg mål og har en plan for å fullføre videregående skole.

Informant 4 oppleves noe kongruent og noe inkongruent. Det viktigste i livet er familie, venner, jobbe, skole, penger og mat. Ser på seg selv som ganske normal og har like meninger som flertallet, passer dermed inn i de fleste sosiale settinger. Viktig å gjøre det som gjør informant lykkelig, som er venner, sjokolade, godteri, penger, lønningssdag og realityserien Paradise Hotel. Vektlegger personlig viktighet i å nyte livet og bruker penger på å reise og opplevelser, dette er viktig. Har et bevisst forhold til påvirkning fra venner, samfunn og familie. Informant nevner noe politisk interesse. Var medlem av Fremskrittspartiet Ungdom «men fikk bare steke vafler og ikke snakke med noen». Står for verdiene og meningene i politikken, men gjør ikke noe for sine meninger annet enn å stemme og derfor anses informant som noe inkongruent.

Informant 5 anses som kongruent. Synes det er viktig med godt arbeidsmiljø, bytter jobb dersom dette ikke er bra eller det ikke er om for å være ny i jobben. Vil ha rom for fritid, familie og venner, som er veldig viktig. Familie er det viktigste i livet. Viktig med verdier der mennesket er i fokus. Ser opp til stemor som er en god sykepleier, hun er snill og flink, ønsker å selv være sånn hvor informant er glad i jobben og tydelig. Vil være trygg som person og sykepleier. Viktig med åpenhet, ha fine folk rundt seg og å trives på jobb og studier.

Engasjerer seg for især for åpenhet og snakke om tabuer. «Er litt dårlig på det selv men har ikke hemninger om samtaleemner». Vil ha funnet tryggheten i jobben og retningen innenfor

yrket. For å gjøre dette nå er informant fokusert på studiene. Valg av yrke på bakgrunn av verdier.

Informant 6 er noe usikkert, vanskelig å plassere som helt kongruent. Det viktigste i livet for informant er å overleve og føle seg akseptert. «Å få jobb og ha det godt.» Engasjerer seg for kritisk tenkning fordi det er gøy å utfordre ideologier og tankemåter. «Faste prinsipper taler imot utvikling», og derfor vil og synes informant det er viktig å utfordre etablerte handlings- og tankemønstre. Venner og familie er ekstremt viktig. Vil opprettholde å ha det bra.

Informant 7 oppleves som kongruent. Det viktigste i livet er familie og venner, dette kommer alltid til å være like viktig og prioritert. Vektlegger det å være snill og prøver alltid å være flink på dette selv. Liker musikk, trening og være sosial. Vil opprettholde dette fordi det er stor del av informant. Engasjerer seg for teater grunnet frihet og fantasi. Skal fortsette med dette som hobby, i alle fall musikk. Vil ha egen familie og få en jobb, for å gjøre dette nå fullfører informant videregående.

Informant 8 oppleves som kongruent. Engasjerer seg for hva informant driver med, studier og jobb, tar her på seg ekstra oppgaver og verv. Lyst til å oppnå noe og vil at det informant er sysselsatt med går vel, det er det som gjør informant lykkelig. Viktig å være fornøyd og tilfreds. Blir tilfreds at av tingene informant engasjerer seg i går bra. Jobber nå for å utvikle seg.

Informant 9 oppleves som noe kongruent. Familie er viktigst og har jevnlig kontakt, dette vil også gjelde i fremtiden. Venner er også viktig og har ulike typer, noen kjernevenner som blir for alltid. Engasjerer seg for fotball fordi det er sunt å vise følelser og det fører til fellesskap, har en effekt på mange mennesker. Fotball, fellesskap og at «ting går bra» gjør informant lykkelig, her vektlegges det å være et team som ønsker det samme. Vil følge det informant tror på, vil og drømmer om. Drømmer om fremgang, «må skje en endring for at dette skal skje». For å få til fremgang og tenkt endring er informant på sosiale medier. Tenker mye på ideer og vil skape endring i samfunnet. Vil være «head of a company» i eget eller annet selskap. Studerer nå og prøver å komme med ideer på studiene, «må prøve å skape en bedrift». Mål er å forstå hele verden og med det må informant reise rundt og oppleve alle land og alle kulturer for å kunne oppnå dette.

Informant 10 oppleves som kongruent. Det viktigste i livet er jobb og karriere. Jobber konkret med dette, går på jusstudier og har klare fremtidsmål. Engasjerer seg for dyrevelferd. Vil gjøre noe for dette men gjør ikke nå. Prøver å finne ut hva som kan gjøres, har lyst til å gjøre

mer. Viktig med familie og venner. Ser opp til mennesker som er avslappet og «ikke redd for ting», da informant ikke er avslappet selv men ønsker å være det. Passer inn i de fleste miljøer, finner noe til felles med mange. Passer godt inn på studiene der informant møter likesinnede, især da medstudentene har like stort ambisjonsnivå.

Informant 11 oppleves som kongruent. Innehar pågangsmot og engasjement. Er villig til å gi opp mye for å nå til topps i jobben og «utenlandsjournalistikk vil bli mer viktig, vi er avhengig av nyheter». Har nokså klare mål. Verdisyn er viktig der man tar vare på andre mennesker, informant har alltid hatt et slikt verdisyn og har derfor valgt denne retningen samt reisebistand og være stipendiat på folkehøyskole. Ser opp til ærlighet og å stå opp for meningene sine, ønsker å være slik og prøver å være slik selv. Viktig med venner og familie. Velferd, U-land og hvordan Norge delegerer penger er hjertesaker. Engasjerer seg og forteller det informant vet videre for å belyse fakta slik at andre skal åpne opp øynene.

